

ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM

A Kormány ifjúságpolitikai keretprogramja | 2012

ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM

A Kormány ifjúságpolitikai keretprogramja | 2012

KÖZIGAZGATÁSI ÉS IGAZSÁGÜGYI
MINISZTERIUM

NEMZETI ERŐFORRÁS
MINISZTERIUM

www.ujnemzedek.hu

www.facebook.com/ujnemzedek

KÖSZÖNTŐ

A rendszerváltás éveiben született új nemzedék tagjai számára mindezidáig nem készült olyan, a szerteágazó kormányzati politikákat átfogó stratégia, amely egyszerre veszi számba az előttük álló kihívásokat, életpályákat és lehetőségeket, valamint kínál ezekre szabott, az új környezethez igazított válaszokat. Az új nemzedék tagjai számára magától értetődő adottságként jelenik meg a földrajzi mobilitás, az Európai Unió által kínált határtalanság élménye éppúgy, mint a családalapítással járó felelősség terhe, az itthon maradás vágya és a pusztán jobb megélhetés reményében történő külföldre költözés közti feszültség.

Azok a problémák, amikkel ez a nemzedék szembesül, különös felelősséggel ruházzák fel a mostani döntéshozókat: amit örökölni hagyunk, nagyban befolyásolja, hogy a fiatal nemzedék végre egy versenyképes Magyarországon tudja-e megvalósítani álmait. A felelősség közös: az oktatáspolitikától kezdve a társadalmi felzárkózásig minden kormányzati döntésnél figyelembe kell venni az új nemzedék szempontjait, méghozzá úgy, hogy ezek megjelenítésében az érintettek is szerepet vállalnak. Ez részükről is tudatos, aktív, demokratikus állampolgári szerepvállalást kíván meg, máskülönben a folyamat féloldalassá, éppen a meghaladni kívánt paternalista szemlélet továbbélését eredményezné. Az Új Nemzedék Jövőjéért Programmal a kormány ezért kifejezetten bátorítja a hazájukért és saját generációjukért felelősséget érző fiatalokat arra, hogy váljanak a közéletet alakító szereplőkké, akik kötelezettségeikkel éppúgy tisztában vannak, mint jogaikkal, és akik számára a ma megszülető döntésekben történő közreműködés éppoly természetes, mint az őket körülvevő szabályok betartása.

A mai döntéshozók szeme előtt aktív állampolgárrá váló új nemzedék tagjai joggal várják a mindenkori kormánytól azt a jövő iránt érzett felelősséget, ami értékesé teszi tehetségük, tudásuk és szorgalmuk kamatoztatását hazájuk számára. Azt is természetesnek tartják, hogy az általuk megélt tapasztalatok ne pusztán érdekességként legyenek számon tartva, hanem egy-egy konkrét döntésben is testet öltsenek. Az új nemzedék számára ugyanis kiemelt jelenősséggel bír a környezettudatosság, a fenntartható, vállalkozásbarát gazdasági közeg, a tudatos karriertervezés – mind olyan kulcsfontosságú területek, amelyek már középtávon pozitív energiákat képesek felszabadítani, ha ma megfelelő figyelemben részesülnek.

Természetesen tisztában vagyunk vele, hogy varázsszavak nem léteznek, legalábbis ami a kormányzati politikákat illeti. A munka nemhogy lezárult volna a stratégiaalkotással, éppen ellenkezőleg: az egyes részprogramok kidolgozása, a megfelelő anyagi keret hozzárendelése, a közben felmerülő új kihívásoknak a keretprogramhoz történő illesztése elhivatottságot követel meg minden érintettől. Ehhez a munkához várja a kormány az Új Nemzedék Jövőjéért felelősséget érző aktív hozzájárulást minden érintettől.

Dr. Navracsics Tibor
miniszterelnök-helyettes

Mihalovics Péter
miniszteri biztos

TARTALOM

1. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM KÜLDETÉSE	7
2. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM SAJÁTOS SÁGAI	9
2.1. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM ALKALMAZÁSI TERÜLETE	11
- A CÉLCSOPORT MEGHATÁROZÁSA	
2.2. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM HELYE	13
- BEÁGYAZOTTSÁGA, LÉTJOGOSULTSÁGA, KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI	
2.2.1. Jogsabályi környezet	13
2.2.2. Az ágazati környezet:	15
kapcsolódás a Nemzeti Ifjúsági Stratégiához	
2.2.3. Az ágazati szerep erősödése	17
2.3. AZ ÚJ IFJÚSÁGPOLITIKAI INTÉZMÉNYRENDSZER	18
2.3.1. Történelmi áttekintés	18
2.3.2. Az Új Nemzedék Jövőjéért Program tervezett intézményi háttere	19
3. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM BEAVATKOZÁSI TERÜLETEI	21
3.1. ÁLLAMPOLGÁRSÁG	21
3.1.1. Az állampolgársággal kapcsolatos prioritások	24
3.1.2. Alprogramok	24
3.2. OTTHONTEREMTÉS ÉS CSALÁDALAPÍTÁS	32
3.2.1. Prioritások	35
3.2.2. Alprogramok	35
3.3. KARRIER ÉS EGZISZTENCIA	40
3.3.1. Prioritások	45
3.3.2. Alprogramok	45
3.4. SZABADIDŐ - SPORT, SZÓRAKOZÁS ÉS KULTÚRAFOGYASZTÁS	55
3.4.1. Prioritások	58
3.4.2. Alprogramok	59

4. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK JAVASOLT KERETE	66
4.1. A KERETPROGRAMBAN FOGLALT JAVASLATOK TERVEZETT MEGVALÓSÍTÁSA	66
4.1.1. Projektek kidolgozása	67
4.1.1.1. Ifjusag.hu – a sikeres nemzedékért elnevezésű projekt	
4.1.1.2. Van kihez fordulnod! mentálhigiénés program általános és középiskolásoknak elnevezésű projekt	68
4.1.2. Már létező kezdeményezések támogatása és koordinációja, jogszabályok előkészítése, intézményrendszer kialakulásának támogatása	68
4.1.2.1. Már létező kezdeményezések támogatása	68
4.1.2.2. Feladatával összefüggő jogszabályok előkészítése	68
4.1.2.3. Ifjúsági intézményrendszer kialakításának támogatása	68
4.2. AZ IFJÚSÁGPOLITIKAI KIEMELT PROJEKTJAVASLATOK TERVEZÉSÉNEK FELADATAIRÓL	69
4.3. AZ IFJUSAG.HU - A SIKERES NEMZEDÉKÉRT KIEMELT PROJEKT JAVASLAT CÉLJA	70
4.3.1. A projektjavaslat alapvető adatai	72
4.3.2. Tervezett és támogatható tevékenységek	74
4.3.3. A projekt indíthatóság előfeltételei, folyamata és hozzávetőleges időigénye	75
4.4. A „VAN KIHEZ FORDULNOD!” KIEMELT PROJEKT JAVASLAT CÉLJA	76
4.4.1. A projektjavaslat alapvető adatai	77
4.4.2. Tervezett és támogatható tevékenységek	78
4.4.3. A projekt indíthatóság előfeltételei, folyamata és hozzávetőleges időigénye	79
I. SZÁMÚ MELLÉKLET	80
II. SZÁMÚ MELLÉKLET	87

1. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM KÜLDETÉSE

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program egyik legfőbb alapvetése, hogy Magyarországon a szükséges változások alapvető erőforrásai a fiatalok. Ezért is fontos, hogy a mindenkori kormány megfelelő stratégiával – és az annak megvalósításához szükséges eszközökkel – rendelkezzen az ifjúság helyzetének javításához. Ez a program új szemléletet kíván meghonosítani az ifjúságról való gondolkodásban, amelynek alapvetése: *törődöm a hazámmal, mert a hazám is törődik velem.*

Napjainkban a fiatalok leginkább a nem-kormányzati szervezetek tevékenységére fogékonyak. Ugyanakkor a jelen társadalmi és gazdasági helyzet indokolja, hogy a kormány a legfontosabb területeken ne csak a meglévő kezdeményezéseket támogassa, de a rendelkezésére álló eszközökkel megkönnyítse az otthonteremtést, a családalapítást, további lehetőségeket teremtsen a tanulás és az elhelyezkedés tekintetében, illetve megteremtse a szabadidős tevékenységek biztonságos körülményeit.

Ezen lehetőségek segítségével, valamint az ifjúságpolitikai gondolkodás megváltozásával az Új Nemzedék Jövőjéért Program hatékony megoldást tud nyújtani a fiatalok problémáira. Ehhez nélkülözhetetlen, hogy közelebb hozzuk egymáshoz a különböző generációkat, a döntéshozókat és a fiatalokat, és kölcsönös bizalmi viszonyt alakítsunk ki.

Mindenekelőtt egy támogató, befogadó politikai környezet kialakítása a cél, amelyben a fiatalok teljes biztonsággal mozoghatnak és otthonosan eligazodhatnak. Bár egyszerűbb lenne a dolgunk, nem várhatjuk el a fiataloktól, hogy feltétel nélkül azt tegyék és mondják, amit szüleik, tanáraik és a döntéshozók mondanak, amíg nem alakítunk ki kölcsönös együttműködést a nemzedékek között.

Milyenek szeretnénk látni az új nemzedéket?

- Az új nemzedék hosszú távú jövőképpel rendelkezik, amelyben képes célokat kitűzni maga elé, és rendelkezik azzal a motivációval, amely ezek megvalósítására irányul.
- Az új nemzedék fel van vértézve a demokratikus értékekkel, jogaival tudatosan él, kötelezettségeinek eleget tesz.
- Az új nemzedék egy aktív társadalmi réteg, amely felelősséget érez magáért, szűkebb és tágabb környezetéért, valamint hazájáért.
- Az új nemzedék tisztában van azzal a ténnyel, hogy gazdasági-társadalmi fejlődés szempontjából ők a jövő zálogai.
- Az új nemzedék az a generáció, amelyből évek múltán országunk üzleti- és közszférája szereplői kerülnek ki.
- Az új nemzedék érzékeli és be tudja azonosítani az őt érintő problémákat, és ezekre vagy önmaga keres megoldást, vagy képes kifejezni, hogy milyen jellegű támogatásra van szüksége.

- Az új nemzedék nemzeti és európai identitásával hozzájárul a hagyományok és kulturális értékek megismeréséhez, elterjesztéséhez, valamint a korszerű, versenyképes technológiák alkalmazásához és közvetítéséhez.
- Az új nemzedék környezet- és egészségtudatos, és elfogadja a fenntartható gondolkodás alapelveit.
- Az új nemzedék hallatja a hangját, és elmondja, hogy mivel ért egyet, és milyen változásokra van szükség ahhoz, hogy boldogan élhessen.

A magyar fiataloknak ezért olyan programra van szükségük, amely kellő információt és segítséget biztosít számukra ahhoz, hogy a jövőben képesek legyenek önálló és felelősségteljes döntések meghozatalára. Ennek érdekében szükség van mind a politikai, mind a társadalmi szintű támogatás biztosítására, hogy a fiatal generáció által létrehozott szervezetek a demokratikus, modern, ugyanakkor nemzeti hagyományokat tiszteletben tartó intézményekké váljanak. Az Új Nemzedék Jövőjéért Program intézkedései elő kívánják mozdítani egy demokratikus értékekkel felvértezett ifjúság zökkenőmentes beilleszkedését a felnőtt társadalomba, amely felelősséget vállal saját maga és közössége boldogulásáért és érvényesüléséért.

2. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM SAJÁTÓSÁGAI

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program nem stratégia, nem cselekvési terv, hanem egy **keretprogram**, amely meghatározza a kormány ifjúságpolitikai céljait, a szükséges beavatkozási területeket, és a kívánt hatás eléréséhez nélkülözhetetlen intézkedések sorát.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program egyik legfontosabb újítása, hogy a korábbiaktól eltérő **értelmezési keretet** ad a fiatalokat érintő ügyeknek. A kormány figyelembe veszi, hogy az élet és a politika minden területén létezik egy ifjúsági érdekhalmaz, amely következetes, összehangolt rendszerben jeleníti meg a közügyek ifjúsági dimenzióját. Így az ifjúságpolitikára nem csak ágazatként vagy szakpolitikaként tekint, hanem komplex, ágazatok közötti, horizontális szakterületre.

A társadalom minden tagját érintő problémák ugyanúgy megjelennek a fiatalok mindennapjaiban, noha helyzetfelismerő és problémamegoldó készségük, észlelésük, következtetések és eszközeik életkori sajátosságaikból kifolyólag eltérőek. A kormány éppen ezért látja szükségesnek, hogy valódi kérdésekre és problémákra adjon hathatós megoldásokat, hiszen sem irányítani, sem szabályozni nem akarja az ifjúság mindennapjait, hanem partnerként kíván jelen lenni az életükben: a hátrányos helyzetűeknek támaszt nyújt, az önhibájukon kívül lemaradókat felzárkóztatja, a bizonytalanoknak útbaigazítást ad, a lehetőségeket megragadó, tehetséges fiatalok előtt pedig minden akadályt elhárít céljaik elérésének érdekében.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program **szemléletét** tekintve is teljesen eltér a korábbi ifjúságpolitikai gyakorlatától és gondolkodásmódtól. Magyarországon az ifjúság mindezidáig problémaként jelent meg a politikai döntéshozók számára. A fiatalokat azokon a jelenségeken keresztül vizsgálták, amelyek a társadalom egésze előtt a generációs és szocializációs különbségek okán vélt vagy valós deviáns viselkedésként jelennek meg, illetve amelyekkel maguk a fiatalok szembesülnek a mindennapokban. Ez a megközelítés kizárólagos és különös hangsúlyt fordított az ifjúság védelmére, valamint a hátrányos helyzetű fiatalok integrálására, amelyek – mindamellett, hogy rendkívül fontos területei az ifjúságpolitikának – nem hagytak teret olyan jelentős témaköröknek, mint a tudatos karriertervezés, az érdekérvényesítés, a családalapítás, az egészséges életmód népszerűsítése vagy a kulturált és biztonságos szórakozás igénye – vagyis nem nyújtott pályaképet, nem kínált lehetőségeket a fiatalok számára. Holott ezeken az említett területeken végbemenő intézkedések hatással vannak az egzisztenciateremtés folyamatára, és ezen keresztül a családalapítási hajlandóságra, végeredményben pedig a korábban kizárólagosan vizsgált problémák mérséklődését is eredményezik.

A program alapvető funkciója, hogy a korábbi, problémaközpontú szemléletmódot felülírja egy másik logika: az ifjúság a szükséges és a természetes módon bekövetkező változások erőforrása, közös jövőnk záloga. A fiataloknak meg kell kapniuk azt a támogatást, amely nélkülözhetetlen ahhoz, hogy az Európai Unió által vizionált innovatív erőforrássá, a társadalom aktív állampolgáraivá és a jövőt formáló erővé váljanak.

A szemléletváltás szükségességéről már a Nemzeti Ifjúsági Stratégiában is olvashattunk:

„Hazánkban is szükség van arra, hogy az ifjúságot egy folyamatos, innovatív, korszerű tudással rendelkező erőforrásnak tekintsük, amely képes a társadalom megújítására, az aktív szerepvállalásra. Mint önálló, döntésképes egyénekre tekintünk az ifjúsági korosztályok tagjaira, a jövő alakítóira, lehetőséget ajánlva képességeik kibontakoztatásához.”

Jelentős változásokat és hathatós megoldásokat azonban csak úgy tudunk elérni, ha megváltozik a programalkotás folyamatával kapcsolatos korábbi gyakorlat. Az Új Nemzedék Jövőjéért Program **filozófiája** szerint az új és erős Magyarország megvalósításához szükséges lendület az új nemzedékben található, amely ideális esetben a tapasztalt idősebb korosztály szakértelmével párosul. Kizárólag a generációk összefogásával, a fiatalokkal együttműködve lehet olyan országot megálmodni, majd felépíteni, amely biztonságot és jövőképet nyújt minden egyes állampolgárának. Ezért is kell különös hangsúlyt fektetni azon gondolatnak az elültetésére, miszerint a felnövekvő nemzedék tagjai kreatív szereplőkként járulnak hozzá a jelenleg és a jövőben zajló politikai, gazdasági és társadalmi folyamatok alakításához.

A programalkotás folyamata is ezen **szellemisségben**, a magyar politika gyakorlatához képest is rendhagyó módon zajlott. Pozitív, példaértékű, és a jövőben mindenképpen követendő kezdeményezéssel állunk szemben. Az Új Nemzedék Jövőjéért Program nem a legfelsőbb szinteken meghozott döntésekből indul ki, amelyeket kizárólag bonyolult analógiák alkalmazásával lehet lefordítani a fiataloknak, a célcsoport tagjai számára. Ez alkalommal maguk a fiatalok mondták el, az élet mely területein néznek szembe nehézségekkel, és ezeket hogyan oldanák meg. A korcsoport 18-35 év közötti szakértői irányozták elő, mivel lehetne jobbá tenni a fiatalok életét, és határozták meg az ehhez szükséges keretfeltételeket. Alulról jövő kezdeményezésekből, értékes hozzászólásokból és véleményekből, a ténylegesen érintettek meglátásaiból állt össze a széles körű egyeztetések eredményeként.

2.1. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM ALKALMAZÁSI TERÜLETE - A CÉLCSOPORT MEGHATÁROZÁSA

Az ifjúság fogalmának definiálása 10-15 évvel ezelőtt mind a tudomány, mind a politika számára „értelmetlen” volt. Általában evidenciának tekintették, senki sem törte különösebben a fejét azon, hogy hogyan lehet egzakt és ugyanakkor differenciált megfogalmazását adni a társadalom ezen sajátos csoportjának. A fogalom megvilágítása, pontosítása az elmúlt években az ifjúságpolitikai kérdések előtérbe kerülésével, a kutatómunka fejlődésével vált gyakorlati és tudományos szempontból aktuálissá, sőt jelen program szempontjából nélkülözhetetlenné.

Az ifjúságpolitikai célok eléréséhez mindenekelőtt meg kell határozni, mit értünk ifjúságon, kik jelentik az Új Nemzedék Jövőjéért Program **alkalmazási területét** és célcsoportját. Az ifjúság mint érdekcsoport meghatározására alkotott koncepciók közül eddig kizárólag a korosztályos – 15 és 29 év közötti – besorolás volt jellemző, anélkül, hogy erről közmegegyezés vagy tudományos magyarázat született volna.

Napjainkban azonban egy másik logika kezd uralkodóvá válni a nemzetközi ifjúságpolitikai gondolkodásban: már Magyarországon is érezhető annak a jelenségnek a felerősödése, hogy leginkább pillanatnyi élethelyzetbeli sajátosságokhoz köthetők a korábban életkori jellegzetességekből levezetett problémák. A felnövekvő nemzedékre egyre kevésbé jellemző a hagyományosnak mondható életpálya bejárása; az egyes életszakaszok határvonalai kezdenek összemosódni, valamint a különböző életpályák egyre változatosabb irányt mutatnak. A felnőtté válás folyamata korábban indul be és később ér véget. Mindeközben a köztes intervallum határainak kitolása is az egyén választásai alapján alakul. Vagyis az eltérő módon megélt élményekből és tapasztalatokból vezethetjük le e társadalmi réteget leginkább leíró ismérveket, a megkülönböztetett életfeltételeket.

Az ifjúkort relatíve önálló életszakasznak tekinthetjük, melynek keretei között specifikus társadalmi életmódok, kulturális formák és politikai, társadalmi orientációs minták alakulnak ki. Ifjúsági korszakváltásról beszélhetünk, melynek lényege, hogy az ifjúsági életszakasz meghosszabbodik, és ennek elsősorban az az oka, hogy a fiatalok egyre több időt töltenek el az iskolapadban. Ez azonban természetesen nem csak időben növeli meg az ifjúsági életszakaszt, de változást okoz a fiatalok életében, státuszában egyaránt. A fiatalok egyre korábban kényszerülnek önálló döntésekre, ugyanakkor egyre későbbre tolódnak olyan események, amelyekre korábban a felnőtt státusz kezdeteként tekintettek, mint például a munkába állás, családalapítás vagy a gyermekvállalás.

Napjainkban a nézetek igen eltérőek az ifjúság alsó és felső korhatárának kijelölésében. Ha életkor alapján próbálunk támpontokat találni az ifjúsági életszakaszcól, annak alsó és felső korhatáraitól, segítségül kell hívnunk több tudományág – biológia, orvostudomány, pszichológia, szociológia, pedagógia – saját igényeik szerint konstruált ifjúsági kategóriáit. Ami az alsó korhatárt illeti, ebben a tekintetben nagyjából sikeresen lehet egységes álláspontot kialakítani. E tekintetben a vonatkozó tudományágak és az ifjúsági szakma képviselői a gyermekkor lezárulását, a 14. életévet tekintik fordulópontnak.

A felső korhatárt illetően korántsem alakult ki ily mértékű egyetértés, mivel az ifjúság, mint az egész társadalom, rendkívül sok réteg-specifikus jegyet hordoz magán, ennek megfelelően számos kritériumot kell figyelembe venni a felső korhatár meghatározásakor. Könnyen beláthatjuk, ha például arra gondolunk, hogy a szocializációs folyamat lezárulta többé-kevésbé stabil munkahelyi beilleszkedéssel és az azt követő évekkel függ össze. Ennél pontosabb megfogalmazásra azért nem nyílik lehetőség, mert ha valaki szakképzett, akkor azt mondjuk, hogy a szakmai képzettség megszerzése és az azt követő öt év, de ha szakképzetlen, akkor nem lehet ezt ilyen egyértelműen megfogalmazni, mert nincs egy végpont, amihez köthetjük az öt évet. Ez esetben az látszik célszerűnek, ha a tanulmányok befejezését követő stabil munkavállalás, plusz öt év megfogalmazást használjuk.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program alapjául szolgáló vitairat és a négyévente lefolytatott nagymintás ifjúságkutatás legfrissebb eredményeit összegző Ifjúság2008 Gyorsjelentés (továbbiakban Ifjúság2008) tényadatai jól mutatják, hogy a fiatalok napjainkban egyre később lesznek a munkaerőpiac szereplői, és később alapítanak családot, váltogatják a munkával és tanulással töltött időszakokat. Egyéni életútjaik sokkal változatosabbak, mint valaha – életük során egyre később válnak teljesen önállóvá. Figyelembe véve a fenti definíciós kísérleteket, a jelenlegi tendenciákat, valamint a hazai és nemzetközi gyakorlatot, arra a következtetésre jutunk, hogy akkor járunk el helyesen, ha az ifjúságpolitika elsődleges célcsoportjának a 14-től 35 éves korig tartó korosztályt tekintjük.

Az ifjúsági létre – összességében – inkább státuszként, élethelyzetként, mintsem kizárólag korcsoport alapján behatárolható rétegre kell tekintenünk. Szükséges lenne mindezek figyelembevételével újraalkotni az ifjúságról alkotott koncepciókat: az Új Nemzedék Jövőjéért Program éppen ezért javasolja, hogy a kormány az alsó és felső korhatárok tekintetében a 14 és 35 év közötti életszakaszt vegye figyelembe, amikor az ifjúságot érintő ügyekről határoz, ugyanakkor nagyobb hangsúllyal vegye figyelembe a megkülönböztetett életfeltételeket, az aktuális élethelyzeteket, és azokból fakadó problémákat és kihívásokat.

2.2. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM HELYE - BEAGYAZOTTSÁGA, LÉTJOGOSULTSÁGA, KAPCSOLÓDÁSI PONTJAI

2.2.1. JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

Az Európai Unióban az ifjúságpolitika – hasonlóan a munkaügyi és szociális területek többségéhez – alapvetően tagállami hatáskörbe tartozik. Az Új Nemzedék Jövőjéért Program kísérletet tesz arra, hogy részletesen bemutassa a fiatalok életét érintő magyar szabályozási környezetet és összhangba hozza az Európai Unió által megfogalmazott irányelvekkel és állásfoglalásokkal, mint például a Fiatalok Lendületben Program.

A vizsgálat a Nemzeti Együttműködés Programjában, majd Magyarország új, 2012. január elsejétől hatályos Alaptörvényében foglalt tartalomtól indul ki. (A terjedelmi korlátok miatt a különböző jogágakon keresztül megjelenő, a polgári- és büntetőjogi, valamint a családjogi és gyermekvédelmi, a munkával, az oktatással, és az ifjúsági feladatellátással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok felsorolása az 1.sz. mellékletben található, a jogszabályi hierarchia rendjében.)

A **Nemzeti Együttműködés Rendszere** egy széleskörű, osztársadalmi összefogást fogalmaz meg, amely segítségével képesek leszünk megváltoztatni Magyarország jövőjét; erőssé és sikeressé tudjuk tenni hazánkat. „Ez a roppant erőket felszabadító összefogás minden magyar embert, legyen bármilyen korú, nemű, vallású, politikai nézetű, éljen bármely pontján a világnak, nagy reményekre jogosít, és hosszú évtizedek után megadja a lehetőséget, hogy a magyarok végre megvalósíthassák a saját céljaikat.” Közös erővel kell felépítenünk a nemzeti és nemzedéki együttműködésen alapuló erős Magyarországot. A közös jövő építése elképzelhetetlen a generációk összefogása nélkül, az együttműködés pedig az új nemzedék részvétele nélkül, hiszen a ma meghozott döntések a jövőben fognak valódi értelmet nyerni, és éppen a felnövekvő új nemzedék számára hoznak érezhető változásokat a közeli és távoli jövőben.

Az **Alaptörvény** szempontjából az alábbi alapvetéseket szükséges megfogalmazni és elfogadni az Új Nemzedék Jövőjéért Programmal kapcsolatban:

- mint a jogforrási hierarchia legfelső szintjén álló jogforrás a jogrendszer egészére nézve ad eligazítást. Egyetlen alsóbb rendű jogszabály sem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel;
- az Alaptörvény teremti meg a gyermekek, fiatalok irányába az állami felelősség alapját. Az Alaptörvényben felsorolt emberi jogok minden magyar állampolgárra, így a gyermekekre és a fiatalokra is egyaránt érvényesek.

A jogalkotó – felismerve a téma fontosságát, kiemelt helyen, az új alkotmány preambulumában, a Nemzeti Hitvallásban – a következőképpen foglalkozik az ifjúsággal, mint az eljövendő nemzedékkel:

„Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.”

Valamint:

„Bízunk a közösen alakított jövőben, a fiatal nemzedékek elhivatottságában. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét nagyra teszik Magyarországot. Az Alaptörvényünk jogrendünk alapja: szerződés a múlt, a jelen és a jövő magyarjai között. Élő keret, amely kifejezi a nemzet akaratát, azt a formát, amelyben élni szeretnénk.”

A 2012. január elsején hatályba lépő Alaptörvényben az alábbi szakaszok említik tételesen a gyermekeket és a fiatalokat:

L) cikk

- (1) Magyarország védi a házasság intézményét, mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot, mint a nemzet fennmaradásának alapját.
- (2) Magyarország támogatja a gyermekvállalást.
- (3) A családok védelmét sarkalatos törvény szabályozza.

XV. cikk

- (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
- (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

XVI. cikk

- (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.
- (2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.
- (3) A szülők kötelesek kiskorú gyermekükről gondoskodni. E kötelezettség magában foglalja gyermekük taníttatását.
- (4) A nagykorú gyermekek kötelesek rászoruló szüleikről gondoskodni.

XVIII. cikk

- (1) Gyermekek foglalkoztatása – testi, szellemi és erkölcsi fejlődésüket nem veszélyeztető, törvényben meghatározott esetek kivételével – tilos.
- (2) Magyarország külön intézkedésekkel biztosítja a fiatalok és a szülők munkahelyi védelmét.

2.2.2. AZ ÁGAZATI KÖRNYEZET: KAPCSOLÓDÁS A NEMZETI IFJÚSÁGI STRATÉGIÁHOZ

Bár a hazai és uniós jogszabályi környezet jelenleg nem tartalmaz a fiatalokra, az ifjúsági korosztályra vonatkozó átfogó, törvény szintű jogszabályt, mégis megjelenik az a keretrendszer, amely az ifjúsággal kapcsolatos prioritásokat, irányelveket fekteti le az ifjúságpolitika alkotói, szereplői számára.

Az Európai Unió ifjúsági stratégiájáról szóló bizottsági közleménye (COM [2009] 200) így fogalmaz: „Az ifjúságot érintő kérdések skálája az EU és a tagállamok szintjén egyaránt ágazatpolitikákon átívelő megközelítést kíván. Az ifjúságpolitika nem tud előrelépni a többi ágazattal való eredményes koordináció nélkül. Másrészt az ifjúságpolitika sok területen – például a gyermek- és családpolitika, az oktatás, a nemek közötti egyenlőség, a foglalkoztatás, a lakhatás és az egészségügy terén – hozzá tud járulni az eredményekhez. A tagállamoknak meg kellene fontolniuk, hogy nemzeti szinten, ágazatokon átívelő politikaalkotást valósítsanak meg. Az ágazatok közötti együttműködést a helyi és regionális szereplők körében is fejleszteni kellene, hiszen ezek nélkülözhetetlenek az ifjúsági stratégiák megvalósításához.”

2007-ben a Magyar Országgyűlés 95/2007 (X.31.) számú határozatának értelmében az akkori ifjúságügyért felelős minisztérium kezdeményezésére indult el a jelenleg is hatályos Nemzeti Ifjúsági Stratégia megalkotásának folyamata, amelyet 2009. október 26-án az Országgyűlés 88/2009. (X.29) számú határozatában konszenzussal fogadott el. Olyan stratégia készült, amely figyelembe veszi az Európa Tanács ajánlásait, és megfelel az Európai Unió által deklarált társadalmi és ifjúságpolitikai érték- és célrendszernek. A Nemzeti Ifjúsági Stratégia egy olyan keret, amely kormányokon átívelő, mindenki által vállalható, hosszú távú célokat fogalmaz meg, és amelyeket a mindenkori kormány – vállalt társadalompolitikai prioritásainak megfelelően – kétéves cselekvési tervekben valósíthat meg.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program szervesen illeszkedik a 2007-ben elindult folyamathoz. A vitairat megfogalmazását a Nemzeti Ifjúsági Stratégiához hasonlóan széleskörű társadalmi egyeztetés kísérte, kíséri. A stratégiában megfogalmazott alapelvek, mint a magyarság és európaiság megélése, az ifjúság, mint erőforrás, beágyazódás, részvétel, szolidaritás a 2011 első félévében elkészült vitairat alappilléreit alkotják.

A Nemzeti Ifjúsági Stratégia és az Új Nemzedék Jövőjéért Program struktúrájának közös elemei, hogy a specifikus célokat és prioritási területeket az ifjúsági korosztály egyes életszakaszának sajátos problématerületei mentén határozzák meg. Az Új Nemzedék Jövőjéért Program vitairatában megjelenő tíz élethelyzet – mint Budapest, vidék, a nők helyzete, kultúra, tehetséggondozás, karriertervezés, sport, szórakozás, családalapítás, valamint az állampolgári aktivitás – összekapcsolódik a Nemzeti Ifjúsági Stratégia három specifikus céljával, és további kapcsolódó rész céljaival, amelyek együttesen határozzák meg az ifjúságpolitikai program beavatkozási területeit.

I. Az ifjúsági korosztályok sikeres társadalmi integrációjához szükséges környezet fejlesztése

- családtervezési kompetenciák, szülői kompetenciák fejlesztése;
- gyermekvállalás körülményeinek megteremtése, család és karrier összeegyeztetése, az önálló egzisztencia megteremtése – gyermekek napközbeni felügyeletének biztosítása; atipikus foglalkoztatás ösztönzése, lakáshoz jutás segítése;
- családon belüli erőszak elleni hatékony fellépés ösztönzése – jogszabályi feltételek javítása; szemléletformálás, tudatosítás; krízisszolgálatok;
- tudatos életpálya-tervezés, munkatapasztalat szerzés segítése, az ifjúsági munkanélküliség csökkentése, felszámolása- pályaorientáció segítése; pályakövetési rendszer fejlesztése; munkaerőpiaci szereplők bekapcsolása;
- esélyegyenlőség: a társadalmi, nemi, kulturális, földrajzi és egyéb különbségekből adódó hátrányok csökkentése - hátrányos helyzetű csoportok helyzetének javítása; rossz helyzetű települések hátrányainak csökkentése; egyenlő hozzáférés biztosítása különböző társadalmi javakhoz.

II. Az ifjúsági korosztályok és közösségeik érvényesülésének elősegítése

- az oktatás minőségének fejlesztése – infrastruktúra – és humán erőforrás fejlesztés; képzések, szakképzés fejlesztése;
- az egyéni, speciális képzési szükségletek kielégítése – tehetséggondozás, lemorzsolódás elkerülése;
- az iskola nevelési funkciójának bővítése – készség – és kompetenciafejlesztés;
- kulturális értékhez való hozzáférés elősegítése – földrajzi eltéréseken alapuló különbségek csökkentése (vidék – Budapest, város – község), nemzeti és európai kulturális értékek bemutatása; fiatalok kulturális fogyasztásának fejlesztése, kulturális értékekhez való viszonyulás javítása;
- egészségmegőrzés, egészséges életmódra nevelés – rendszeres testedzés, mozgás lehetőségének biztosítása; szabadidősport és versenysport rendszerének újragondolása; biztonságos szórakozóhelyek biztosítása a 18 éven aluli korosztály számára;
- aktív állampolgárság, részvétel igényének és lehetőségének fejlesztése – a fiatalok közéletben való részvételének ösztönzése; aktív, felelős, érdekérvényesítő állampolgári attitűd fejlesztése; gyermek- és ifjúsági jogok érvényesülésének elősegítése.

III. Az ifjúsági szakma és az ifjúsági civil szervezetek munkájának elősegítése

- ifjúsági szervezetek, közösségek döntéshozatalban való részvételének fejlesztése helyi, regionális és országos szinten – társadalmi párbeszéd ösztönzése; ifjúsági közösségek ösztönzése képviselői rendszerük kialakítására, fejlesztésére;
- aktív részvételhez szükséges ismeretek és attitűdök fejlesztése – vonatkozó ismeretek, tananyagok hozzáféréseinek biztosítása az ifjúsági civil szervezetek, intézmények, szakemberek számára;
- ifjúsági közfeladatok rendszerezése – ifjúsági közfeladatok jogszabályi hátterének és finanszírozásának áttekintése, az ifjúsági közfeladatokat ellátó intézményi struktúra fejlesztése, ifjúsági közfeladatok ellátásának standardizálása, minőségügyi rendszer kiépítése.

2.2.3. AZ ÁGAZATI SZEREP ERŐSÖDÉSE

Az Európai Unió ifjúsági stratégiája, a Nemzeti Ifjúsági Stratégia, valamint az Új Nemzedék Jövőjéért Program egyaránt szükségesnek és elengedhetetlennek tartja, hogy az ifjúságot érintő kérdésekben ágazatokat átívelő együttműködés és koordináció alakuljon ki. Így az ifjúságpolitika horizontális szinten jelenik meg, amely hatással van a különböző szakpolitikák alakulására, valamint erős befolyás alatt áll ezen szakpolitikák által.

Az ifjúságpolitika horizontális megközelítésének alapfeltétele többek között, hogy:

- az egyes ágazatokért, szakterületekért felelős tárcák jogszabály előkészítői, jogalkotói forrás-elosztási tevékenységüket összehangolják;
- az egyes ágazatok fejlesztéspolitikai koncepciójában egységesen jelenjenek meg az ifjúságot érintő kérdések;
- a települési, térségi szinten pedig az egyes intézmények és szervezetek szolgáltatásait, programjait és projektjeiket összehangolják, közös stratégia mentén valósítsák meg.

Mindehhez pedig az szükséges, hogy mind az intézmények és szervezetek működése, mind azok szolgáltatásai, programjai, projektjei, továbbá mindezek szabályozása és szakmai, pénzügyi támogatása a gyermek és ifjúsági, a gyermek- és ifjúságvédelemi, a szociális, a lakásügyi, az oktatási, egészségügyi, a munkaerő-piaci, a közművelődési, a vállalkozásfejlesztési, területfejlesztési és a vidékfejlesztési ágazatok, szakterületek együttműködése keretében valósuljon meg.

Jelenleg az ágazati, szakterületi együttműködés nem széles körben alkalmazott gyakorlat. Az egyes intézmények és közszolgáltatások mind a korosztályokat, mind az élethelyzeteket elválasztják egymástól: az ifjúsági korosztály tagjaival, illetve az egyes élethelyzetekkel foglalkozó intézmények csak kevés kivétellel működnek együtt, nem egyeztetik szolgáltatásait, programjait, projektjeiket. Magasabb szintű együttműködés, közös stratégiai tervezés pedig csekély számban jelenik meg. Nem segíti a helyzetet az sem, hogy a helyi és térségi szintű önkormányzati, az európai uniós forráselosztást szabályozó fejlesztéspolitikai döntéshozatal is hasonlóan elhatároltan kezeli az egyes szakterületeket, ágazatokat.

Mi segíti az ágazatokat átívelő együttműködések kialakítását, a horizontális ifjúságpolitika megszilárdulását?

- az egyes szakterületekért felelős tárcák közötti együttműködés rendszerének meghatározása, feltételeinek rögzítése, akár a különböző tárcák képviselőiből álló rendszeresen működő koordináló, egyeztető testület révén;
- az egyes fejlesztési programok, mint az *Új Széchenyi Terv*, az *Új Magyarország Fejlesztési Program*, az *Új Magyarország Vidékfejlesztési Program* támogatási rendszerében az egyes ágazatok közötti együttműködés prioritásként jelenjen meg;
- széles körben ismertek legyenek az ágazatai és szakterületi együttműködésben megvalósuló projektek, jó gyakorlatok.

2.3. AZ IFJÚSÁGPOLITIKAI INTÉZMÉNYRENDSZER

2.3.1. TÖRTÉNELMI ÁTTEKINTÉS

Az ifjúsági intézményrendszer 1999-ben kezdett megszilárdulni az önálló minisztérium (Ifjúsági és Sportminisztérium) megalakulásával. A szakmai fejlesztést, szolgáltatásokat, támogatási rendszert egységesen szabályozó 2/1999 (IX.24.) ISM rendelet létrehozta a Mobilitás Regionális Ifjúsági Szolgáltató Irodáit, a Regionális Ifjúsági Tanácsokat (RIT) mint a regionális ifjúsági munka alapegységeit. A RIT-ek létrejöttével a forráselosztás egy része az országos szintről a regionális szintre került. 2001-ben a Mobilitás feladatkörét kibővítik két kutatóintézet megalakításával (Nemzeti Ifjúságkutató Intézet és Nemzeti Drogmódszertani Intézet), melyek a területek elemzési, kutatási és módszertani bázisaivá váltak. A határon túli magyar fiatalokkal való együttműködés fejlesztése érdekében 1999-ben létrejött a Magyar Ifjúsági Konferencia, majd 2001-ben az Agora Kárpát-medencei Információs és Szolgáltató Irodahálózat.

2001-ben az Ifjúsági és Sportminisztérium széleskörű társadalmi vita után törvénybe foglalta a kialakított intézményrendszert és a fiataloknak nyújtott támogatások, kedvezmények rendszerét, a Nemzeti Ifjúsági Tanács létrehozását, azonban az előkészített és régóta várt ifjúsági törvénytervezet elfogadása elmaradt.

2002 után a kormány célja a meglévő intézményrendszer megőrzése, fejlesztése volt. A települési ifjúsági munkát az információs és tanácsadó irodák megerősítésével kísérelte meg, próbálkozásai kistérségi szinten ifjúságsegítői hálózat kialakítására irányultak. Ebben az időszakban ismét az ifjúsági törvény megalkotása volt a legfőbb szakpolitikai cél, azonban az nem készült el a tervezett határidőre. Az ifjúságügy a Gyermek-, Ifjúsági és Sportminisztérium égisze alól az újonnan kialakított Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium irányítása alá került. Az ifjúsági és a korosztályt segítő szervezetek megpróbálták létrehozni egy ernyőszervezetet Nemzeti Gyermek és Ifjúsági Szövetség, majd Gyermek és Ifjúsági Konferencia (2003. december) néven, de a minisztérium stratégiai partnerei közül csak kevesen léptek be ezekbe, így érdekérvényesítési képességük nem teljesedett ki.

2007. január 1-től a háttérintézmények összevonását követően a Mobilitás a Foglalkoztatási és Szociális Hivatal főosztályaként látta el tevékenységeit, szoros szakmai együttműködésben a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, később a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Ifjúságügyi Főosztályával, ezen belül a Gyermek és Ifjúsági Osztályával. Az intézmény a szervezeti átalakulást követően, valamint a hazai forrásokkal kapcsolatos pályázatkezelési, adminisztratív jellegű tevékenység megszűnésével (melyet az ESZA Kft. vett át) lehetőséget kapott egy jellemzően támogató, fejlesztő jellegű szakmai koncepció

kialakítására – a Fiatalok Lendületben Program forrásainak kezelése mellett. 2011-ben a Mobilitás a Foglalkoztatási Hivatalból a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet (a Gyermek és Ifjúsági Alap-program pályázati forrásainak és más minisztériumi pályázatok kezelője) szervezeti egységeként önálló igazgatóságként látja el feladatait.

2.3.2. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM TERVEZETT INTÉZMÉNYI HÁTTERE

A 2010. évi országgyűlési választásokat követően az ifjúságpolitika a Nemzeti Erőforrás Miniszter szakpolitikai feladat- és hatáskörébe került. Feladatait az 1995. évi LXIV. törvény 7/A és 7/B §-a, valamint a 212/2010. (VII.1.) Kormányrendelet 70.§-a határozza meg.

A Nemzeti Erőforrás Minisztérium Szociális, Család- és Ifjúságügyi Államtitkárságának 3. felelősségi területét, az ifjúságügyet, a következőképpen határozza meg: *„Az ifjúság a nemzet felemelkedésének és a társadalom megújulásának alappillére, ezért a kormány kiemelt feladata, hogy elősegítse a fiatalok társadalmi integrációját. Ennek érdekében megalkotta a Nemzeti Ifjúsági Stratégiát, amely a tanulás, a munkavállalás, az otthonteremtés és a családalapítás területén egyenlő esélyeket akar teremteni a fiatalok számára a sikeres felnőtté váláshoz.”*

A hazai ifjúságpolitika államilag támogatott intézményrendszerének irányítását az Államtitkárságon belül az Ifjúságügyi Főosztály végzi. Feladata: a hazai ifjúságpolitikai döntések előkészítése és a miniszter hatáskörébe utalt ifjúságpolitikai feladatok ellátásának nemzeti szintű koordinálása.

Az ifjúságpolitika országos és regionális szintű háttérintézménye a Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálat (MOISZ), a magyarországi ifjúsági munka fejlesztésének központja, illetve a nemzeti ifjúságpolitika megvalósítója. Feladatai 2011-ben a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézethez kerültek. A MOISZ struktúrája jelenleg is átalakulóban van. Stratégiai célkitűzéseit 2007-ben fogalmazta meg:

1. Ifjúsági munka szakmai fejlesztése
 - Az ifjúsági munka végzéséhez szükséges információ, tudás és kompetenciák összegyűjtése és közvetítése;
 - Az ifjúsági munkában résztvevő szakemberek munkájának támogatása
2. Fiatalok (12-29) demokratikus társadalmi részvételének elősegítése
 - részvételi formák támogatása és elterjesztése
 - ifjúságpolitikák és stratégiák megszületésének támogatása
 - közösségi részvételhez szükséges kompetenciák
3. Az ifjúsági munka és módszertana (nem-formális pedagógia) társadalmi elismertetése
 - minőségbiztosítás
 - hasznosulás kimutatása és bemutatása

A MOISZ feladatait az 1995. évi LXIV. törvény 7/B §-a és a 2/1999. (IX.24.) ISM rendelet határozza meg. A MOISZ munkatársai aktívan közreműködnek a Nemzeti Ifjúsági Stratégia és az abban foglalt

célkitűzések elérését szolgáló 2 éves cselekvési tervek végrehajtásában. A különböző szervezeti egységek (igazgatóság és főosztályok) ellátják a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsának, illetve a Magyar Ifjúsági Konferencia titkársági feladatait, a regionális ifjúsági szolgáltató irodák tevékenységének koordinációját. Nemzetközi megállapodás alapján, az emberi jogi folyamatok, a nem-formális tanulás, az európai ifjúságpolitika megismertetése céljából országos szintű programok, fejlesztési folyamatok megvalósítása is zajlik.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program nem tartja feladatának, hogy egy új intézményrendszert építsen ki a tevékenységek koordinációjára, továbbá a feladatok végrehajtására, hanem a meglévő, jól működő minisztériumok, főosztályok, háttérintézmények, valamint ifjúsági szervezetek emberi erőforrását és infrastruktúráját kívánja bevonni a program megvalósításába.

3. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉERT PROGRAM BEAVATKOZÁSI TERÜLETEI

3.1. ÁLLAMPOLGÁRSÁG

Helyzetelemzés

Kutatások, felmérések alapján, de a mindennapi érzékelés szintjén is láthatjuk, hogy a fiatalok közéleti és politikai aktivitása az elmúlt évtizedekben folyamatosan csökkent. Feltűnő egyrészt a közügyek iránti érdeklődés hiánya, másrészt pedig a fiatalok irányából érkező közéleti, politikai üzenetek alacsony száma. Természetes, hogy egy stabilan, demokratikusan működő politikai környezetben, a demokratikus intézményeket védő és fejlesztő társadalomban a közéleti, politikai aktivitás szintje és hőfoka alacsonyabb, hiszen nincsenek olyan ügyek, negatív jelenségek vagy folyamatok, amelyek az ifjúsági korosztály tagjait tömegével készítenék közéleti szerepvállalásra. Ilyen szempontból a fiatalok apolitikus viselkedése érthető, természetesnek tekinthető, különös kormányzati beavatkozást nem igénylő terület.

Azonban mind az egyén, mind pedig a társadalom egészének érdeke, hogy a fiatalok pontos ismeretekkel rendelkezzenek arról a világról, társadalomról, amelyben élnek. Az ifjúsági életszakasz sikerességének kulcskérdése, hogy az adott fiatal mennyire ismeri és használja az állampolgársághoz kötött őt szolgáló, vagy tőle aktivitást elváró intézményeket, a jogait és kötelezettségeit.

A fiatalok életminőségének meghatározó eleme, hogy környezetük iránt milyen felelősségvállalással rendelkeznek és akarják-e az élethelyzetükből fakadó fizikai és szellemi energiáikat a közösség érdekében használni. Hétköznapi módon kifejezve: a fiatalok számára nélkülözhetetlen, hogy felfedezzék a közös alkotásban rejlő pozitív hatásokat, amelyek sikeresebbé teszik saját magukat és közösségüket.

A fiatalok társadalmi aktivitásának előmozdítása az állampolgárságukból fakadó lehetőségek megismertetésével kezdődik, amely során kormányzati intézkedéseknek köszönhetően a fiatalok életlehetőségeik kiteljesedését is látják közéleti, közösségi aktivitásukban.

A fiataloknak meg kell ismerniük a társadalmat, a gazdasági és politikai rendszert, amelyben élnek. Nem csak azért, mert a teljes értékű állampolgársághoz hozzátartozik a közügyekben való részvétel, de azért is, mert fel kell ismerniük: a most meghozott döntések hatása elsősorban az ő életükben, generációjuk életében hoz jelentős változást. Tudniuk kell, ha hallatják hangjukat és elmondják a véleményüket, aktívan részt vehetnek a döntések előkészítésében, meghozatalában és végrehajtásában. Bár a gyakorlat, az aktív politikai jelenlét és a politikai diskurzus kissé távol áll a jelen generáció tagjaitól,

nem szabad elfelejtenünk, hogy a meglévő változatos kommunikációs csatornák, valamint a közösségi média térhódításával megannyi olyan újszerű platform jött létre, mely közösségteremtő erővel bír akkor is, ha közeletről beszélünk, s ezen csatornák új eszköztárat biztosíthatnak az üzenetek kétirányú áramlásához.

Az aktív állampolgárság bemutatásának része az emberi és állampolgári jogok megismertetése, a hazaszeretet, a hazafiasság gondolatának elültetése, valamint a társadalmi felelősségvállalásra, a társadalmi szolidaritásra nevelés is. Ezen ismeretek megszerzése, alkalmazása lehetővé teszi, hogy a felnövekvő nemzedék szemléletében alapvető értéknek szerepeljenek az olyan eszmék, mint a környezettudatos életmód, a hazai termékek választása, a tudatos fogyasztói kultúra erősítése, a társadalmi felelősségvállalás, a fogyatékkal és kisebbségben élők elfogadása, társadalmi integrálása, a szegregáció csökkentése, valamint a magyar nemzeti identitás erősítése. Fontos, hogy a szekunder szocializáció szintjén, vagyis az iskolában, a közösségi élet egyéb színterein is foglalkozzanak közéleti kérdésekkel. Beszélgetések, játékok segítségével azoknak is meg kell ismerniük az állam működését, jogait, lehetőségeiket, kötelezettségeiket, akik a primer szocializáció során – vagyis otthonukban – alig, vagy egyáltalán nem látnak mintát a (tudatos) állampolgári magatartásra. Iránytűt kell adnunk a fiatalok kezébe, hogy önállóan is el tudjanak igazodni az egyre bonyolultabbá váló és állandóan változó társadalmi viszonyok között.

Statisztikai adatok

A politika, közélet iránti érdeklődés szintje igen alacsony a korosztályon belül. Az *Ifjúság2008* gyorsjelentés alapján a válaszadók 60%-át nem, vagy egyáltalán nem érdekli a politika. Az elmúlt években végzett ifjúságkutatások ezen a területen nem mutatnak változást, a fiatalok közéleti érdeklődése nagyjából ezen a szinten látszik rögzülni.

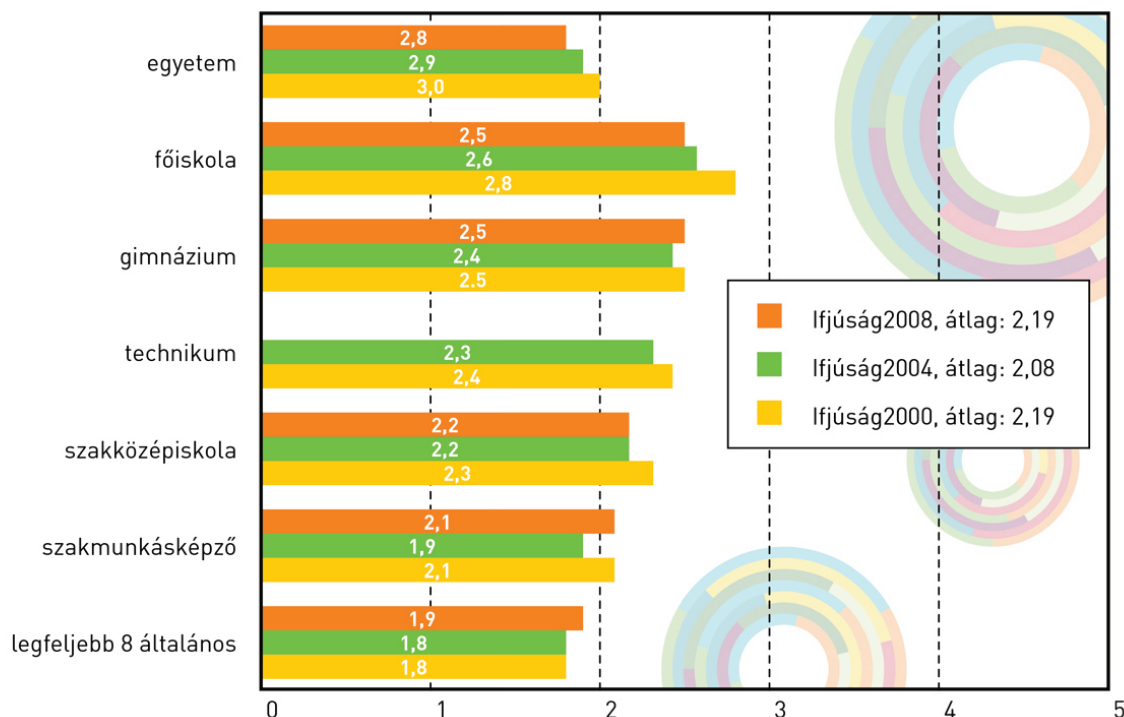
Az állampolgári aktivitásra vonatkozó statisztikák készítésekor hagyományosan a politikai szervezetekben való részvételt, valamint a szavazási hajlandóságot mérik. Ez azonban nem fedi le teljesen az aktív vagy tudatos állampolgári viselkedést. Ide tartozik a civil szervezetek ismerete, támogatása, az önkéntesség, a közéleti tájékozódás is.

A tudatos állampolgárság azonban nem kizárólag politikai aktivitási szempontok alapján mérhető: fontos tisztában lenni azzal is, hogy az elmúlt években olyan újabb tényezők is felmerültek, melyeket eddig nem soroltak az állampolgári aktivitás tényezői közé. Ilyen az önkéntesség kérdése, a tudatos fogyasztói kosár vizsgálata (ökológiai lábnyom figyelembevétele, helyi/magyar termékek népszerűsítése, vásárlása), közéleti blogok, portálok olvasása, valamint az államigazgatáshoz tartozó (háttér)intézmények kínálta munkakörben való elhelyezkedés vagy gyakornoki munka betöltése.

Az *Ifjúság2008* kutatás eredményei szerint a fiatalok állampolgári aktivitása 2008-ban alacsony, de az előző évek tapasztalatainak megfelelő szinten volt. A megkérdezett 15-29 éves fiatalok 71%-a semmilyen szervezethez nem kapcsolódott, sem tagság, sem részvétel szintjén. A formális szervezetekhez tagként tartozó fiatalok aránya 6% volt, további 9% vett részt valamilyen szervezet munkájában, míg 7% járt vagy vett részt rendezvényeken.

„Különböző iskolai végzettséggel rendelkező fiatalok érdeklődése a politika iránt, 2000-2008”

(1-től 5-ig terjedő skála átlagai)

Forrás: Arctalan (?) nemzedék (2011)

Ha a politika és a fiatalok kapcsolatáról beszélünk, fontos definiálnunk, hogy pontosan mit is értünk állampolgári aktivitás, valamint jó állampolgári aktivitás alatt. A 2011-ben publikált *Arctalan(?) nemzedék* tanulmánykötetben található statisztika szerint a magyarországi fiatalok véleménye alapján készült attitűdskála két pólusán az aktív politizálás, valamint a törvények betartása áll. A törvények betartására vonatkozó magatartás több mint kétszer akkora arányban szerepelt a megkérdezettek válaszaiban, mint az aktív politizálás, mely jelenség jól példázza, hogy a fiatalokat sokkal inkább a passzív, konvencióknak megfelelő politikai viselkedés jellemzi. A törvények betartása a szocializáció során elsajátított magatartás, ezért nem meglepő, hogy az attitűd skála szerint ez a legfajsúlyosabb, az aktív és a passzív pólus ilyen szintű elhatárolódása mégis elgondolkodtató.

3.1.1. AZ ÁLLAMPOLGÁRSÁGGAL KAPCSOLATOS PRIORITÁSOK

Célok

A fentiek ismeretében megállapíthatjuk, a kormányzat egyik legfontosabb célja a fiatalok közéletbe történő integrálása, valamint társadalmi, közéleti aktivitásuk növelése kell, hogy legyen. Ezen aktivitás növelése érdekében közelebb kell hozni a közéletet a fiatalok életviteléhez, lefordítani a nyelvükre, érdekessé tenni azt, illetve megtalálni azokat a csatornákat, melyeken keresztül eljuthatnak hozzájuk az információk. A fiatalokban tudatosítani kell, hogy a jó állampolgári magatartás követése nem csupán a törvények betartásában merül ki, hiszen a tájékozottság, az önálló véleményformálás, a közügyekben való jártasság és az önkéntesség is az állampolgár sajátja kell, hogy legyen. A passzív, konvenciók mentén mozgó magatartásformát aktívabb, explicit szerepvállalásokra és egyértelmű véleménynyilvánításokra kell cserélni. A megfogalmazott célok elérésének alapfeltétele, hogy a fiatalok kellő háttértudással és affinitással rendelkezzenek a közéletet és a politikát illetően.

3.1.2. ALPROGRAMOK

Probléma: A fiatalok információhiánya, tájékozatlansága és érdektelensége közéleti kérdésekben

Megoldás: Hozzáférhetővé és közérthetővé tenni a fiatalok számára a közügyeket olyan közvetítő eszközök segítségével, amelyek használata a fiatalok körében népszerű.

Mit kell tennünk?

▪ Állampolgári ismeretek oktatása

A középiskolákban eddig is választható tárgyként jelent meg a filozófia mellett az állampolgári-, vagy társadalomismeret óra, de ez az opció általában csak az utolsó évben, mint egyfajta kötelező rossz jelent meg a diákok előtt. Meg kell vizsgálni, van-e arra lehetőség, hogy már korábban beépítésre kerülhessenek az állampolgári ismeretek a kapcsolódó órák tananyagaiba – pl. történelem, társadalomismeret –, továbbá a Nemzeti Alaptanterv előírásainak figyelembevételével olyan állampolgári ismeretek órák kerüljenek megtartásra, melyek érdekesebbé tehetők interaktív játékokkal, illetve a *Kompasz kézikönyvek* segítségével.

Az állampolgári ismeretek oktatása azon túl, hogy megteremti a politikailag tudatos és aktív állampolgár viselkedésének alapjait, reflektál a hazai és a külföldi aktuálpolitikai történésekre. Fontos hangsúlyozni, hogy a politikát kevés önmagában látni, hiszen a kapcsolatok, kapcsolatrendszerek, hatásmechanizmusok feltárása legalább annyira mérvadó, mint az alapfogalmak elsajátítása. A kurzus a jogi alapismeretek oktatására is kiterjedhet. Olyan ismeretekkel kell felvérteznünk a fiatalokat, melyek felkészítik őket a felelősségteljes döntéshozatalra olyan jogi ügyletek megkötésében, mint a szerződéskötés, hitelfelvé-

tel, banki megtakarítások kezelése, adás-vétel, munkaviszony létesítése, vállalkozás indítása.

▪ **Betekintés a kulisszák mögé: találkozó politikusokkal, közéleti szereplőkkel (ifjusag.hu rendezvénysorozat)**

Kombinálva a közösségi média bevonásával megvalósuló javaslatokkal, okostelefonra készült alkalmazásokkal, tantervi javaslatokkal, lehetőség nyílik a parlamenti plenáris ülések látogatására, személyes találkozókra politikusokkal, civil aktivistákkal, továbbá részvételi lehetőséget kell biztosítani kampányeseményeken, kampányokban, betekintést engedni az országos hatáskörű szervek munkájába (pl. az Országos Választási Bizottság munkáját megfigyelni a választások idején). Évente egyszer megvalósuló, iskolák közötti társadalomismereti verseny keretében a győztes iskola csapata látogatást nyerhet az Európai Parlamentbe, ahol találkozhat a magyar képviselőkkel, közelebbről is megismerkedhet a munkájukkal. A hazai fiatal politikusokat arra kell ösztönözni, hogy az államapparátusban betöltött szerepük mellett vegyék figyelembe a fiatalok politikai aktivitásra való nevelését, melyet az ő aktív szerepvállalásuk is elősegíthet, például előadások, kiscsoportos szemináriumok tartásával.

▪ **Ismert emberek segítségével bemutatni, hogyan működik a politika, az érdekérvényesítés (ifjusag.hu vírusfilmek)**

A fiatalok nyelvén, stílusában készített vírusfilmek a politikáról, a közéletéről, az állampolgári jogokról és kötelességekről rendhagyó módon informálnak. Ezekben a vírusfilmekben, melyek önmagukat terjesztik, a fiatalok által egyöntetűen ismert és elismert sportolók vagy médiaszereplők beszélnek a politikához szorosan kötődő kérdésekről. Mivel a vírusfilm új keletű marketing eszköz, ezáltal közel áll a fiatalokhoz, afféle politikai up-to-date szimbólumként funkcionálhat, jól példázva, hogy a politika nem csupán íróasztalok mellett, zárt ajtók mögött létezik.

▪ **Ifjúsági újságok – ifjusag.hu kiadványok (A francia Le Petit Quotidien mintájára)**

A fiatalok közélet iránt mutatott érdektelenségének oka lehet, hogy kevés helyről tudnak tájékozódni. A híradók, a napi- és hetilapok stílusa inkább a politikai és gazdasági kérdésekben jártas emberek igényeihez igazodik, míg a kereskedelmi televíziók csekély mértékben fordítanak figyelmet a politikára. Az országos lefedettségű napi- és hetilapok különszámaként, mellékleteként, vagy azoktól függetlenül megjelenő ifjúsági kiadványok megjelenésének köszönhetően olyan hírforrásból értesülhetnének a fiatalok az őket is érintő közügyekről, melyek stílusa számukra érthető, élvezhető, és segítségükkel a későbbiek folyamán is a napi vagy heti médiafogyasztási rutin részévé válna az újságolvasás.

▪ **Ismeretterjesztő applikációk közösségi oldalakra és okostelefonokra**

Érdemes az elterjedt és a fiatalok által nap mint nap használt technikai újításokat is felhasználni a

közismeretek oktatásában. A közösségi média elterjedésével célszerű kihasználni a népszerű, egyre nagyobb réteg számára hozzáférhető eszközöket. A közösségi oldalak, valamint az okostelefonok applikációi egyszerre informatívak és szólnak közérthető módon a fiatalokhoz. Az interneten fellelhető információkból és a Wikipedia szócikkekből álló tudástár összegyűjti a mindenkori kormány tagjait, az országgyűlési képviselőket, valamint a róluk szóló legfontosabb információkat, majd ingyenesen letölthető alkalmazásként elérhetővé teszi azt. Így elősegíthető, hogy hírolvasás közben egyszerűen lehessen rákeresni az olvasó számára ismeretlen névre. A technika legújabb vívmányai ezen kívül lehetővé teszik, hogy úgynevezett QR-kóddal lássanak el épületeket, közterületeket, amelyekről az arra alkalmas telefonokkal bővebb információt kap az érdeklődő.

Probléma: A fiatalok az élet egyre több területén és egyre gyakrabban szembesülnek lényeges kérdésekkel, problémákkal, döntési helyzetekkel. Segítséget és támogatást azonban egyre kevesebb helyről remélhetnek, valamint sok esetben nem is fordulnak szüleikhez, tanáraikhoz, ifjúsági szervezetekhez.

Megoldás: Ahhoz, hogy a fiatalok biztos válaszokat és megoldási javaslatokat kapjanak, tudatosítani kell bennük a támogató háttér jelenlétét. Azokon a csatornákon kell elérni és megszólítani őket, amelyeken nap mint nap jelen vannak, és ezeken keresztül kell lehetőségeikről tájékoztatást adni.

Mit kell tennünk?

▪ Van kihez fordulnod! – mentálhigiénés program általános és középiskolásoknak

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program egyik legfőbb alapelve, hogy a fiatalok biztos egzisztenciát teremtsenek maguknak itthon, Magyarországon. Az értékek és hagyományok megőrzése ugyanannyira hangsúlyos célkitűzés, mint az ép testben ép lélek gondolat elültetése. A kormány kiemelt fontossággal kezeli a gyermekek és fiatalok egészséges szellemi és fizikális fejlődését. A Van kihez fordulnod! program beindításával lehetőség nyílik arra, hogy a fent felsorolt kihívásokat, a megfogalmazott problémákat kezelni tudjuk. A cél egy mentálhigiénés hálózat felállítása a közoktatási intézményekben.

A program olyan internetes üzenetekre épülő mentálhigiénés hálózat létrehozását célozza meg, amelyben a közoktatási intézmények arra nyitott tanárait (az úgynevezett „Ebigéleket”) felkészíti, és folyamatosan támogatja az anonim internetes segítség és az érték közvetítés módszertanára. A célcsoport a közoktatásban résztvevő 10-23 év közötti korosztály, akik – Szabó Magda Abigél című regényére utalóan, hangsúlyozva az elektronikus eszköz alkalmazását, e-bigél szóból képezve – egy internetes levelezőrendszer anonim módon regisztrált felhasználóiként segítséget kérhetnek és kapnak az iskolájukban erre kiképzett, de anonim Ebigéltől mentálhigiénés, életvezetési és pályaválasztási problémáik megoldásához. Az Ebigélek internetes üzeneteken keresztül segítik a hozzájuk forduló diákokat, és így lehetőség nyílik a diákok világában népszerű internetes online üzenetváltást értékmegőrzésre és erkölcsi szemléletformálásra is felhasználni.

▪ Ifjusag.hu információs portál

Az ifjúsági korosztály számos olyan problémával szembesül, amelyek kezelése mára égető kérdéssé vált; hazánk jövője múlik azon, hogy a felnövekvő generáció mennyire válik tudatos alakítójává saját sorsának, részesévé az őt körülvevő világnak. A számos kezdeményezés egy koherens gondolat mentén történő stratégiai összefogására vállalkozó Új Nemzedék Jövőjéért Program egy olyan egységes platform létrejöttét kívánja előmozdítani, amely a különböző kommunikációs csatornákat egyben tartásával kívánja megszólítani, tájékoztatni és integrálni a fiatal korosztályt.

Az ifjusag.hu egy olyan praktikus tartalommal kialakított internetes oldal, amely folyamatosan aktualizált információkat képes nyújtani a célcsoport számára. A program különös hangsúlyt fektet a hátrányos helyzetű ifjúsági réteg elérésére, akik körében az információhoz való hozzájutást, különböző szolgáltatások elérését és igénybe vételét támogatja, hozzájárulva életminőségük és kilátásaik javításához.

Az ifjusag.hu egy márkanév is egyben, semmiképpen sem zárja ki azt, hogy más jellegű, nem internetes programok neve legyen; a weboldalon kívül ifjúsági magazin, magazinműsor, rendezvénysorozat és egyéb közösségi programok elnevezése is lehet egyben.

Probléma: A társadalmi felelősségvállalás, valamint a kooperáció és a szolidaritás hiánya a fiatalok körében

Megoldás: A fiatalok állampolgári aktivitásának megerősítése, elsősorban önkéntes tevékenységben, valamint már működő programokban való részvételen keresztül

Mit kell tennünk?

▪ Önkéntesség multiplikálása - Tandem program

2011 az önkéntesség Európai éve volt. Az európai politikusok felismerték és elismerték az önkéntesség politikai, gazdasági és társadalmi fontosságát. Az önkéntes programokban való részvételnél mindig az első lépés megtétele nehéz, mivel hazánkban még mindig sokan ingyenmunkára asszociálnak, és nem veszik figyelembe az önkéntes programok révén szerezhető előnyöket: munkatapasztalat, kapcsolati tőke, egyéni fejlődési (készség és kompetencia) lehetőség. Ezért fontos, hogy az önkéntesként tett első lépések olyan ember „szárnyai alatt” történjenek, aki mindezeket a pozitív aspektusokat képes bemutatni, tudatosítani. A Tandem programban résztvevő tapasztalt önkéntesek tehát készítenek maguknak egy profilt, amelyben álláshirdetésekhez hasonló formában mutatják be saját önkéntes tevékenységüket, amelyhez Tandem-társat keresnek meghatározott időre. A tapasztalattal rendelkező önkéntes amellett, hogy bevezeti az új önkéntest magába a tevékenységbe, egyben segíti is az egyént a tanulás folyamatában.

▪ **Regionális együttműködés / uniós identitás kialakítása már létező kulturális és oktatási programok, csereprogramok, ösztöndíjak népszerűsítésén keresztül**

Az Európai Bizottság, az Európai Parlament és az Európai Unió tagállamainak megállapodása értelmében létrejött *Youth in Action - Fiatalok Lendületben Program* célja a nem formális nevelési programok támogatása a fiatalok számára a 2007-2013 közötti időszakban.

A Program jelentősen hozzájárul a készségek és képességek fejlesztéséhez, és kulcsfontosságú eszközt jelent a fiatalok nem-formális tanulási lehetőségeinek biztosításában.

A Fiatalok Lendületben Program célkitűzései:

- a fiatalok aktív polgári szerepének előmozdítása, különös tekintettel az Európa-polgári szerepükre;
- a fiatalok szolidaritásának fejlesztése, különösen annak érdekében, hogy erősödjön a társadalmi összetartás az Európai Unióban;
- a különböző országokban élő fiatalok közötti kölcsönös megértés és tisztelet elősegítése;
- hozzájárulni az ifjúsági tevékenységeket és az ifjúsági területen tevékenykedő civil szervezeteket támogató rendszerek fejlesztéséhez;
- az ifjúsági területen megvalósuló európai együttműködések előmozdítása.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program támogatni kívánja ezeket a célkitűzéseket, és kommunikációján keresztül népszerűsíteni a Fiatalok Lendületben Programot.

▪ **Határtalanul! program, Magyarság Háza, az iskolai Nemzeti Összetartozás napja – nemzeti identitás erősítése, megismerkedés és kapcsolattartás a határon túl élő fiatal nemzedékkel**

A Határtalanul! kirándulási program célja a magyarországi és a határon túl élő fiatalság közti kapcsolatok erősítése, egymás jobb megismerése. A program az általános- és középiskolás tanulók számára teszi lehetővé a szomszédos országok magyar közösségeivel való találkozást, ezzel járulva hozzá a nemzeti összetartozás megéléséhez.

A nemzeti identitás megerősítését és az ismeretterjesztést szolgálja a Magyarság Háza, melynek célcsoportja a magyarországi és külföldi magyar iskolások, illetve a Magyarországra látogató turisták egyaránt. Az intézmény gyűjti és feldolgozza a világban élő magyar közösségek értékeit, amelyeket korszerű módon, kiállítások, rendezvények, kiadványok és egyéb változatos programok formájában tár a világ elé. A fiatal generáció esetében kiemelten fontos, hogy a modern kor eszközeihez, lehetőségeihez illeszkedő tartalom megjelenítéssel ismerje meg a magyarság mindenkori értékeit, teljesítményeit, vívmányait.

Az iskola falain túli programok mellett figyelmet kell fordítani a tantermekben átadott értékekre is. A Nemzeti Összetartozás Napja iskolai emléknap bevezetése azt hivatott elérni, hogy a tanulók ismereteket szerezzenek a magyar nemzet történelméről, a világ magyar közösségeiről, emellett pedig párbeszédre ösztönözzön a közös jövő kapcsán.

Míg a határon túli fiatalok érdekeinek képviselője a Magyar Ifjúsági Konferencia intézményén keresztül valósul meg, a kevésbé formális kapcsolattartás és építés céljából érdemes figyelemmel kísérni egyrészt a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Nemzetpolitikáért Felelős Helyettes Államtitkárság és a Balassi Intézet programjait, másrészt a Zánkai Gyermekek és Ifjúsági Üdülő Centrum lehetőségeit kihasználva magyarországi és határon túli, azonos érdeklődésű fiataloknak táborokat szervezni.

▪ „Élő Könyvtár” kezdeményezés

A szociális érzékenységet, továbbá a társadalmi beilleszkedést segíti az „Élő Könyvtár” kezdeményezés, melynek lényege, hogy egy-egy hátrányos helyzetű, vagy a saját kultúránktól nagyban eltérő kultúrkörből származó személy (akár etnikai, vallási, identitásbeli vagy fogyatékoságból fakadó hátrány) vagy valamely, a társadalom által nem megbecsült szakma képviselője (pl. ellenőr) „kikölcsönözhető” fesztiválokon, rendezvényeken. A kezdeményezés keretében a fiatalok beszélgethetnek a „kikölcsönözött” személlyel, megismerhetik szakmáját, élethelyzetét, problémáit, szubjektív információkat gyűjthetnek az adott kultúráról, vallásról, munkaköréről. Az ilyesfajta empirikus tapasztalási mód sokkal hatékonyabb, mint a tanórákon szerzett ismeretanyag, hiszen közvetlen, pozitív élményként rögzül.

▪ Iskola-háló Program - szolidaritás és a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatása

Sokszor éri vád a fiatalokat, hogy nem mutatnak kellő szolidaritást a szegényekkel, a kisebbségekkel szemben. Az új nemzedék jövője szempontjából kardinális kérdés, hogy a mai fiatal generáció képes legyen józanul, előítéletek nélkül, kellő szolidaritással és empátiával viseltetni a hátrányos helyzetűekkel. A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium Társadalmi Felzárkózásért Felelős Államtitkárság kezdeményezésére indult be az *Iskola-háló Program* 2011 végén, amely a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkózását segítő, modellértékű iskolai és iskolához kapcsolódó innovatív programok támogatására jött létre. Ennek keretében olyan módszerek, szolgáltatások, oktatás-szervezési formák, azaz jó gyakorlatok megvalósítása a cél, amelyek a hátrányos helyzetű gyerekek alapkészségeit, kommunikációs képességeit fejlesztik, továbbá hátránykompenzáló és személyiségfejlesztést célzó szabadidős tevékenységekre vonatkoznak.

Az *Iskola-háló Program* és további felzárkózást előmozdító kezdeményezések sikeréhez azonban olyan átfogó lépésekre van szükség, amelyek egyszerre informálják, és bevonják a fiatalokat a hátrányos helyzetűek társadalmi beilleszkedését segítő lépésekbe. Annak a tendenciának a megváltoztatására, miszerint a fiatalok nem kellően szolidárisak, olyan megoldásokra van szükség, amelyek helyi szinten vonják be az ifjúságot a megoldási folyamatokba. A romák helyzete az egyik legfontosabb kérdés, mikor a hátrányos helyzetűekről, valamint a Magyarországon élő nemzetiségekről értekezünk, ezért elengedhetetlen, hogy az új nemzedék tagjai is támogassák a romák életkörülményeinek és társadalmi helyzetének javítására irányuló kezdeményezéseket, hiszen a megkülönböztetés elleni küzdelemben előrelépésre van szükség. Ha a kisközösségekben az életvitel részévé válik a hátrányos helyzetűek segí-

tése, az országos szinten is markáns változásokat eredményezhet.

A szolidaritás és a társadalmi felelősségvállalás kimutatására példa az iskolákon belüli ruhagyűjtés, valamint a nyári cserediák program, melynek keretében egy, az ország legszegényebb régiójából származó fiatal vakációzik a családjánál. A megoldás keresése során fontos felismernünk, hogy az egymás kultúrájára vonatkozó hiányos ismeretek óriási szakadékot képeznek a roma és nem roma fiatalok között, ennek áthidalására a közösségi terekben olyan aktivitások szervezésére van szükség, ahol különböző kulturális közösségből származó fiatalok találkoznak. Az ilyen és ehhez hasonló, kicsi, de ugyanakkor markáns lépésekkel elérhető, hogy kialakuljon az elesettek iránti tolerancia és az új nemzedék tagjai már kellő odaadással és empátiával viseltessenek azok iránt, akik kevésbé jó körülmények között, szegénységben és nélkülözésben élnek.

Probléma: A fiatalok közéleti aktivitása helyi és országos szinten is alacsony

Megoldás: Lehetőséget kell teremteni arra, hogy a fiatalok közvetlenül a lakóhelyükön is betekintést nyerhessenek a politikai, közigazgatási intézmények működésébe. Meg kell teremteni annak a lehetőségét, hogy véleményüket kifejezhessék és javaslataikat megoszthassák a helyi döntéshozókkal, illetve ifjúsági érdekképviseleti szervezeten keresztül a mindenkori kormánnyal.

Mit kell tennünk?

▪ Önkormányzati Ifjúsági Akcióprogram – ifjúsági kerekasztal és ifjúsági önkormányzat

A közügyek és a politika iránt érdeklődő fiatalok csekély része lép csak be pártba, vagy azok ifjúsági szervezetébe, hiszen az érdeklődés ritkán azonos az elköteleződéssel. A közügyek iránti érzékenység és az érdekérvényesítő képesség fejlesztéséhez támogatni kell a helyi ifjúsági kerekasztalok megszervezését. A találkozókra résztvevő ifjúsági szervezetek és a szervezethez nem köthető, elhivatott fiatalok közösen alakíthatnák ki érdekképviseleti és párbeszédrendszerüket lakóhelyükön, amely idővel ifjúsági önkormányzatként is működhetne.

Ezek után meg kell vizsgálni annak lehetőségét, hogy miként tudnának részt venni a helyi képviselő-testületi üléseken, akár delegált képviselők által, akár megfigyelőként, avagy – a fiatalokat érintő kérdésekben – javaslattételi joggal. Az önszerveződő közösségek részvételéről, tanácskozási jogáról a helyi képviselő-testület szervezeti és működési szabályzata határoz. Az Új Nemzedék Jövőjéért Program javasolja, hogy a helyi önkormányzatok alakítsák ki a szükséges keretfeltételeket annak érdekében, hogy a fiatal delegáltak be tudjanak kapcsolódni az önkormányzat munkájába az ifjúságot érintő ügyekben.

Az Önkormányzati Ifjúsági Akcióprogram keretében olyan kapcsolatháló kialakítása lehetséges, melynek köszönhetően a településen működő ifjúsági szervezetek szoros kapcsolatot tudnának kialakítani mind a településen élő fiatalokkal, mind a helyi ifjúsági referensekkel, mind az önkormányzat döntéshozóival.

Az ifjúsági referensek feladata, hogy az önkormányzat működése során az ifjúsági szempontok érvényre juthassanak az adminisztrációban, valamint további fejlesztő jellegű ifjúsági munkák elvégzése. Az ifjúsági referenseken keresztül társadalmi párbeszéd jöhet létre a rendeletalkotók, valamint az ifjúsági érdekképviseltek között, elősegítve a partnerséget és a fiatalok érdekeit szolgáló rendeletalkotást.

▪ **Nemzeti Ifjúsági Tanács felállításának támogatása**

A Magyar Ifjúsági Konferencia (MIK) már 1999 óta fogja össze a magyarországi történelmi egyházak és pártok ifjúsági szervezeteit, valamint a határon túli és a szórvány magyarság fiatal generációit. Ezen kezdeményezés folytatása és újragondolása hívhatja életre a Nemzeti Ifjúsági Tanácsot, mely a MIK által is kitűzött célok alapján erősebb képviselőt folytathatna a fiatalok érdekeiért. A Magyar Nemzeti Ifjúsági Tanács feladata az ifjúság érdekképviselőjének legmagasabb szintű ellátása, az ifjúságpolitika formálása és alakítása; az ifjúság egy erős hangként való megszólalása a mindenkori kormány és az Európai Ifjúsági Fórum felé, ernyőszervezetként működve foghatná össze a magyar ifjúsági szervezetek összességét.

3.2. OTTHONTEREMTÉS ÉS CSALÁDALAPÍTÁS

Helyzetelemzés

Amikor az otthon fogalmáról beszélünk, több szintet különböztethetünk meg születésünk, életünk adott szakasza és mindennapi tevékenységeink alapján. Magyarország, közös hazánk, amelyhez állampolgári hűségünk köt már születésünk pillanatában is. Lakóhely, az utcák, terek, épületek alkotta „labirintus”, ahol felnőttünk, ahol a mindennapjainkat töltjük. Környezetünk, a természet és az ember alkotta képződmények összessége, amely közös kincsünk, és éppen ezért vigyáznunk kell rá. Család, a szó szoros értelmében vett otthonunk, ahova hazatérhetünk az iskolából, munkából, vakációról.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program kiemelten fontosnak tartja, hogy a kormány minden olyan intézkedést tegyen, amely a fiatalok számára az otthon biztonságát és a biztonságos otthont garantálja – legyen szó hazáról, szülővárosról vagy a családról –, és amelyeknek köszönhetően minél tovább élvezhetjük a természetes környezet szépségét és nyugalmaát.

Az új generációt, vagyis a szociológusok által „Y-generációként” is emlegetett nemzedéket gyakran éri az a vád, hogy a korábbi gyakorlattól eltérően szokatlanul sokáig, vagyis 30-35 éves korukig is szüleikkel élnek. Ezen jelenségnek több oka is van: egyrészt a kitolódott tanulási kor, melynek következtében később kezdenek el dolgozni, így saját, az önfenntartáshoz megfelelő bevételhez is csak később jutnak, vagy a pályakezdő évek kitolódása miatt a bevételük nem elegendő a megélhetéshez. Másrészt pedig a saját lakás megvásárlása okoz gondot, amely hitel nélkül nehezen kivitelezhető, továbbá sok esetben a szülők sem tudnak segíteni, így végül sokan az otthonmaradás mellett döntenek.

Ez a jelenség az egyik oka a másik legtöbbször hangoztatott nemzedéki kritikának, mely a kései családalapításhoz, pontosabban a párkapcsolatok nem intézményes voltához, a gyermekvállalás halogatásához, a könnyen felbomló házasságokhoz kapcsolódik.

Statisztikailag valóban igaz: az új nemzedék tagjai, vagyis a 35 év alattiak esetében egyre alacsonyabb a házasságok száma, ahogyan egyre kevesebb gyermeket vállalnak a párok. Ennek okait azonban nem lehet kizárólag a generációs, gazdasági vagy szocializációs változásoknak tulajdonítani, mivel a családalapítási szándék az emberek többségénél csak azután jelenik meg, amikor az élet más területein (biztos egzisztencia, biztos munkahely, a tanulás befejezése) már elérték kézzelfogható eredményeket. Ezen kívül a párkeresési időszak, a tanulási folyamat kitolódása, a (valós kereset, nem diákmunkabérhez köthető) munkavállalás kezdetének egyre későbbi időpontja mind hozzájárulnak ahhoz, hogy a fiatalok az előző generációkhoz képest később gondoljanak a családalapításra.

Szintén e nemzedékre jellemző leginkább – hiszen a rendszerváltás utáni generációkról van szó, akiknek természetes az országok közötti mobilitás, és több ösztöndíj lehetőség is áll rendelkezésükre, mint a korábbi nemzedékeknek –, hogy tanulmányaikat külföldön folytatják, illetve más országokban is szereznek

munkatapasztalatot. A mindenkori kormány feladata, hogy a fiatalok külföldön végzett tanulmányainak és munkatapasztalatainak kamatoztatására Magyarországon lehetőségeket teremtsen, hogy számukra hazájuk valódi otthon maradjon. Üdvözlendő példa a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium kezdeményezésére 2011 januárjában először meghirdetett Magyar Közigazgatási Ösztöndíj, mely lehetőséggel a 2010 szeptemberében megrendezett ReGeneráció Kormányzati Karrier Expon ismerkedhettek meg az érdeklődők. A program diplomás és idegen nyelveket jól beszélő fiatalok részére kínál karrierlehetőséget – féléves külföldi gyakorlat mellett – a hazai közigazgatás rendszerében.

Az elkövetkezendő években egyre nagyobb hangsúlyt kell kapnia továbbá a környezettudatos életforma kialakításának, a fenntartható gondolkodásmódnak, hiszen a nemzetközi gyakorlat is azt példázza, hogy a növekvő népesség, a kifogyóban lévő fosszilis energiaforrások, az egyre gyakrabban jelentkező természeti katasztrófák miatt változtatni kell az eddigi szemléleten. Első lépés a széleskörű ismeretterjesztés, mert a fiatalok nyitottak és befogadóak a változásokkal szemben, ha sikerül bennük tudatosítani ennek jelentőségét.

Statisztikai adatok

Az új évezredben egy újfajta életvitel kezd egyre inkább körvonalazódni, amelyet a legfrissebb ifjúságkutatások eredményei is alátámasztanak. A korszakra jellemző kultúra olyan ifjúsági réteget eredményezett, amely életstílus, értékrend, magatartásforma és mentalitás tekintetében eltérő a korábbi évtizedekben tapasztalt ifjúsági léttől: életpályájuk már nem felel meg a hagyományos életútszakaszok egymás utáni bejárásával, úgymint iskola, munkavállalás, házasság, gyermekvállalás.

A jövedelmi viszonyok tekintetében inkább a földrajzi tényezők a meghatározóak, mely kijelentést az adatok egyértelműen alátámasztanak: a Budapesten és környékén lakó, önálló háztartásban élő, már dolgozó fiatalok másfélszer annyit keresnek, mint az ország többi részén, ugyanilyen körülmények között élő fiatalok.

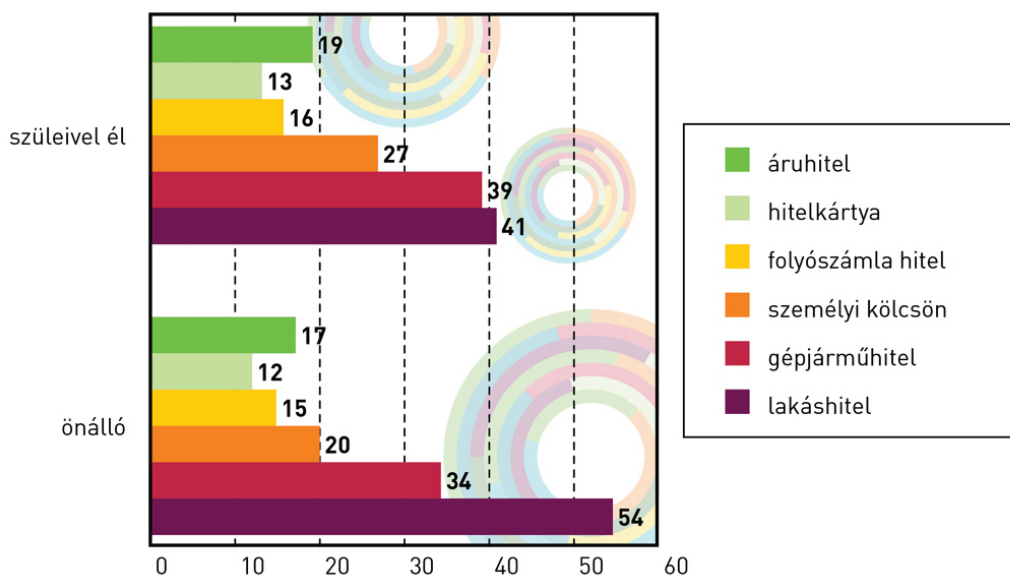
A családalapítás témakörét taglalva más ismérvek hangsúlyosabbak: az ifjúsági életszakasz kitolódása összefüggést mutat a szülők iskolai végzettségével. Különösen a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező szülők gyermekeire jellemző a kései családalapítás és gyermekvállalás. Ezen kívül a családi állapot is erősen differenciálódott, mivel a házasságkötésen alapuló mintát az élettársi kapcsolat kezdi átvenni. 2008-ban a fiatalok 70 százaléka volt nőtlen/hajadon illetve egyedül élő, 60 százalékuk semmilyen tartós párkapcsolattal nem rendelkezett. Az együttélési módozatok között viszont jelentős változás zajlott le az említett időszakban. Míg 2000-ben a vizsgált korcsoporton belül 22 százalék volt a házások aránya, addig 2008-ban már csak 13 százalék. A házasság nélkül együtt élő párok aránya viszont 7 százalékról 13 százalékra növekedett, valamint valamelyest növekedett a 30 éves koruk előtt elváltak aránya is. Az életkor előrehaladtával azonban változás következik be a családi állapotban is. A 20–24 évesek 8 százaléka, míg a legidősebbek 27 százaléka él házastársi kötelékben. Ez utóbbi korosztály nagyjából egynegyede, míg a 20–24 évesek 14 százaléka él élettárral.

A házasságkötés idejének kitolódása, illetve az atipikus együttélési formák elterjedése a gyermekszám csökkenésére is hatással van. A korcsoporton belül a gyermektelen fiatalok aránya jelentősen növekedett. Az első gyermek vállalására átlagosan 22,1 éves korban kerül sor. A házas fiatalok mintegy háromnegyedének van gyermeke, míg az élettársal élőknél ez az arány csak nagyjából egyharmad. A gyermekszám összefüggésben áll a társadalmi státusszal és a jövedelmi helyzettel. A 3 vagy több gyermekkel rendelkezők 15 százaléka tartozik a nélkülözések között élők csoportjába, míg a gyermektelenek között 2 százalék ez az arány. Akik nem terveznek (további) gyermeket, elsősorban anyagi okokra hivatkoznak, ezt követi a lakásprobléma, illetve a karrier.

Az Ifjúság2008 kutatás kapcsán egyértelműen látszik, hogy a szüleiktől elköltözött, önálló életet élő fiatalok körében a lakáshitel jelenik meg legnagyobb arányban a különböző hiteltípusok között. Míg a megkérdezettek 20%-a rendelkezik személyi kölcsönrel, addig 54%-uk lakáshitelt törleszt, további 34%-uk pedig gépjárműhitelt köteles fizetni. Az adatsorok jól mutatják, hogy a legnagyobb arányban előforduló hiteltípusok (gépjármű- és lakáshitel) mind az önálló egzisztencia megteremtését szolgálják. Az önálló élettér kialakítására való hajlandóság tehát adott, de az eszközök és a megvalósítás nem problémamentes.

„Milyen típusú hitellel, hitelekkel rendelkezik a háztartás?”

(a hitellel rendelkezők körében, százalékos előfordulás)

Forrás: Arctalan (?) nemzedék [2011]

3.2.1. PRIORITÁSOK

Célok

A családalapítás és az otthonteremtés időpontjának kitolódása az egzisztenciális bizonytalanság problémájához köthető. Az idősebb generációkkal ellentétben a fiatalok nagyobb egzisztenciális biztonságra törekednek, nem feltétlenül érzik úgy, hogy elegendő az „együtt könnyebb”, illetve a „valahogy csak lesz” válasz. Vonzóvá kell tenni a fiatalok számára Magyarországot mint életteret, hogy a külföldre történő kivándorlás ne egyedüli perspektíva legyen önálló életük megalapozásához.

A tanulási, útkeresési időszak kitolódása természetes folyamat, amibe nem kell, nem lehet beavatkozni. Az egzisztenciateremtés halogatása azonban olyan problémákat vet fel, melyeken állami segítséggel lehet könnyíteni. Könnyebbé kell tenni a lakhatás feltételeit akár saját, akár bér(elt)lakásban, a munkalehetőség mellett olyan kedvezmények kialakítását kell megvizsgálni, melyek segítik a házasságkötést és a gyermekvállalást.

Ezen kívül népszerűsíteni kell a környezettudatos szemléletet az új nemzedék körében, fel kell ébreszteni bennük az igényt a fenntartható életforma kialakítására. Az egyre súlyosbodó létbizonytalansággal szemben megoldási javaslatokat kell kínálni a fiatalok számára, ezzel példázva, hogy idehaza is érdemes családot alapítani, a saját lakás pedig nem csupán vízió, sokkal inkább megvalósítható életcél, melynek elérésében azok is számíthatnak segítségre, akik családjuktól nem kapják meg a szükséges támogatást a saját otthon kialakítására.

3.2.2. ALPROGRAMOK

Probléma: A fiatalok önerőből nagyon nehezen tudnak saját lakást vásárolni. A felvett hitelek törlesztése nemcsak megnehezíti mindennapjaikat, de létbiztonságukat is fenyegeti. A fiatalok mobilitását és rugalmasságát többnyire a társadalmi, szociális helyzetük is befolyásolja.

Megoldás: Meg kell vizsgálni az első önálló lakásvásárlás támogatásának különböző lehetőségeit, és azokról egységes tájékoztatást kell adni a fiataloknak. A korábban létező bérlakás program felélesztése nem csak választ nyújt a lakásvásárlás anyagi nehézségeire, de elősegíti a földrajzi mobilitást is, melynek köszönhetően könnyebb állást találni. A mobilitáson túl a munkaerőpiac fellendítésében is nagy szerepe van, hiszen az otthontól eltérő régióban való munkavállalást nagyban motiválhatja, ha az adott településen biztosított a lakhatási feltétel.

Mit kell tennünk?

- Otthonteremtési támogatási rendszer kiépítése

2009 júliusától a korábbi lakástámogatási formák – szociálpolitikai kedvezmény (szocpol), Fiatalok Otthonteremtési Támogatása (FOT), megelőlegezett szocpol – megszűntek, és a helyükbe lépő kamattámogatási konstrukciók sokak számára elérhetetlennek bizonyultak, mivel nagyon leszűkítették a felhasználók körét.

A várhatóan 2012. január 1-jével induló új, forrinalapú otthonteremtési program azokat a munkavállalókat – elsősorban fiatalokat – segíti első lakás vásárlásához, akik családalapításban és gyermekvállalásban gondolkodnak. A program egyik kiemelkedő újítása és egyben érdeme, hogy további támogatást nyújt azoknak, akik energiatakarékossági szempontok figyelembevételével építkeznek, vásárolnak lakást.

▪ Családi adórendszer

A fiatal családok életminőségének javítására, a gyermekvállalási hajlandóság növelésére a családi adórendszer igénybevétele jelenthet segítséget. Az eltartottak számának, valamint a szülők keresetének figyelembe vételével kialakított családi adórendszer Magyarországon 2011. január 1-jén lépett életbe. A családi adórendszer nagy szerepet kap az Új Nemzedék életének jobbá tételében, hiszen két nagyon fontos területre koncentrálnak: a munkavállalásra és a gyermeknevelésre. A fiatalok gyermekvállalásánál az egyik legfontosabb tényező a család anyagi háttere, melyet a bevételből adóként befizetett összeg nagyban befolyásol. Az igazságos, családbarát adórendszer nemcsak a munkát respektálja, hanem a családalapítási és gyermekvállalási hajlandóságot is növelheti. A kormány tájékoztatója szerint a program bevezetésének első hónapjában (2011 januárjában) 700 ezer család vette igénybe a családi adózást.

▪ Bérlakás program – bérlakások építése és felújítása

A korábban létező bérlakás program felélesztése nem csak választ nyújt a lakásvásárlás anyagi nehézségeire, de elősegíti a földrajzi mobilitást is, melynek köszönhetően könnyebb állást találni. A mobilitáson túl a munkaerőpiac fellendítésében is nagy szerepe van, hiszen az otthontól eltérő régióban való munkavállalást nagyban motiválhatja, ha az adott településen biztosított a lakhatási feltétel. Meg kell teremteni annak lehetőségét, hogy a lakóhelyüktől távol eső településeken elhelyezkedő fiatalok szociális alapon bérlakásokhoz jussanak. A meglévő bérlakások felújítása, valamint az új bérlakások építése leginkább az olyan elmaradott régiókban szükséges, ahol az olyan alapvető pozíciók sincsenek maradéktalanul betöltve, mint az orvos vagy a tanár. A fiatal munkavállalók számára ezáltal vonzóbbá lehet tenni az otthonuktól távol eső munkavállalást.

Probléma: A nők gyermekvállalás után nehezen térnek vissza a munkaerőpiacra

Megoldás: Olyan alternatív, rugalmas foglalkoztatási formák támogatása, amely segíti a nők munkaerőpiacra történő visszailleszkedését gyermekvállalás után, miközben a munkahelyi és a magánéletbeli kötelezettségek is összeegyeztethetővé válnak.

Mit kell tennünk?

▪ Rugalmas foglalkoztatási formák népszerűsítése – Családbarát munkahely

A nők munkaerőpiacra történő visszatérésének nehézsége most is létező probléma. A női munkavállalásnak az elősegítése részben az európai viszonylatban rendkívül hosszú gyermekgondozási szabadsággal hozható összefüggésbe. A nők gyes melletti munkavállalását ezen kívül jogszabály korlátozza, amely szintén hozzájárul ezen társadalmi réteg alacsony foglalkoztatottságához. A részmunkaidős foglalkoztatás elterjedésének pedig legfőbb gátja az így megszerezhető, a megélhetési költségekhez képest alacsony munka jövedelem. A munkáltatókat és a gyermekes szülőket is érdekeltté kell tenni a rugalmasabb munkavégzésben, aminek segítségével a munkahelyi és a magánéletbeli kötelezettségek összeegyeztethetővé válnak. A Legjobb Női Munkahely díjhoz hasonlóan a Nemzeti Erőforrás Minisztérium Szociális, Család- és Ifjúságügyért felelős Államtitkársága 2011 tavaszán újraindította a Családbarát Munkahely Pályázatot. A család és a munka világának zökkenőmentes összehangolása különösen fontos, hiszen a két terület súrlódásából keletkező feszültség, a mindennapi stressz hosszú távon az egészségre is negatív hatással lehet.

A Családbarát Munkahelyért folyó küzdelem népszerűsítésével elérhetjük, hogy a hazai cégek is hozzájáruljanak ahhoz, hogy a nők munkaerő-piaci visszatérése ne csak elméleti síkon valósuljon meg. További lényeges elem lehetne az is, hogy a munkaadó milyen szolgáltatásokkal segíti a kisgyerekes nők munkáját, például van-e vállalati bölcsőde, játszóház, bárminemű pluszjuttatás azok számára, akik kisgyermek mellett állnak újra munkába. A TÁMOP 2.4.5 „Munka és családi élet összeegyeztetésének elősegítése” című, hamarosan megjelenő pályázati kiírása – többek között – a bölcsődés korú gyermekek számára nappali ellátás létrehozása, valamint rugalmasabb munkahelyek kialakítása témákban támogat pályázatokat.

Probléma: A fiatalok nem érznek kellő szolidaritást az őket körülvevő környezettel.

Megoldás: Növelni kell a fiatalok társadalmi felelősségvállalását, elő kell segíteni a „zöld gondolkodás” beépülését a mindennapokba.

Mit kell tennünk?

▪ Energia 2.0 – környezettudatosság, fenntartható gondolkodásmód

A közösségi média térhódításához hasonlóan az energiafelhasználásban is újfajta szemléletmód kezd kialakulni, és a pozitív változások bekövetkezéséhez mindenekelőtt újszerű (2.0) gondolkodásmódra van szükség. Mindezek szem előtt tartásával indult útnak az Energia 2.0 – Pont Veled elnevezésű program, melynek célja, hogy a polgárok (ezen belül is a fiatalok) megismerjék az alternatív energiákat, a különböző energiatakarékos megoldásokat és az újfajta energiaforrások felhasználásának lehetőségeit. A 2011-es fesztiválszezonban a Magyar Villamos Művek Energia 2.0 szigete több hazai fesztiválon (Volt Fesztivál, Balaton Sound, Sziget Fesztivál) is jelen volt. A megújuló energiával működtetett kerékpárok, hűtők, padok, valamint a Paksi Atomerőmű működését bemutató interaktív kiállítással az energiatakarékosság és a tudatos felhasználói lét fontossága előtérbe került a fiatal fogyasztók számára. A Magyar Villamos Művek kezdeményezése jól példázza, hogy kreatív ötletekkel és innovatív kivitelezéssel korszerű módon népszerűsíthető az energiatakarékosság, valamint az alternatív energiaforrások preferálása.

▪ Felelősség a környezetért – ifjúsági közterek

Sajnálatos tendencia, hogy a fiatalok számára a közparkok és játszóterek többnyire nem a kikapcsolódás, sokkal inkább a deviáns viselkedés színterei. Az EU-konform játszóterek amortizációja többnyire ennek a magatartásnak tudható be, ezért olyan iskolaprogramra van szükség, melynek keretében a diákok önmaguk tesznek szebbé egy-egy parkot vagy játszóteret. A közös munka és a produktivitás élményével elérhető, hogy az átalakult köztér többé ne az egészségkárosító szokások színtere legyen. Az elhatalmasodó plázakultúra egyik oka a minőségi, alternatív szórakozási lehetőségeket kínáló közparkok hiánya. A program bevezetésével így több szempontból is pozitív változások következnek be a fiatalok szemléletformálását és szabadidő-eltöltési szokásait tekintve. Ezeken az újonnan felújított területeken lehetőség nyílik gördeszka- és görkorcsolyaparkok kialakítására is.

▪ A helyi élelmiszerek és a fair trade (méltányos kereskedelem) termékek megjelenése az iskolai és óvodai közétkeztetésben és az iskolai büfék választékában

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program kiemelten fontosnak tartja, hogy az iskolai és óvodai közétkeztetésben a helyi forrásból származó egészséges táplálék váljon meghatározóvá. A tömegtermékek mellett szükséges lenne a rostokban, tápanyagban gazdag ételek bevezetése, továbbá a fair trade termékek, va-

lamint helyi őstermelőktől származó zöldségek és gyümölcsök – valamint azokból készült ételek – árusításának elterjedése. Fontos, hogy az iskolások már egészen fiatalon megismerkedjenek a fair trade kereskedelemről származó árucikkekkel, valamint saját felelősségüknek érezzék a helyi termelők termékeinek fogyasztását. A helyi élelmiszertermelés, a közétkeztetés és az iskolai büféket üzemeltetők összekapcsolásával az élelmiszerlánc lerövidülne nagyobb élelmiszerbiztonságot, egészségesebb élelmiszerellátást eredményezve. Mindez erősítené a helyi termelést, fellendítené a helyi gazdaságot, így a piacra is stabilizáló hatással bírna.

▪ **Környezettudatos szemléletmód beépítése a tananyagba**

A környezettudatosságra való nevelés nem elég, ha csak a fiatalok családi körében valósul meg, hiszen a „zöld gondolkodás” és az azzal járó „mi ezt nem engedhetjük meg magunknak” attitűd megszüntetésére kiváló közeg lehet az iskola. Technika órán hulladék újrafelhasználási technikák, környezetismeret órán takarékoskodási versenyek szervezésével fellendíthető a környezettudatosságra való igény, az aktivitások egyben közösségkovacsoló erővel is bírnak. Ha a fiatal megtanulja az iskolában, hogy a környezettudatos gondolkodás nem feltétlenül jár többletkiadásokkal, saját otthonában már nagyobb eséllyel ügyel a környezetkímélő megoldásokra. A környezettudatosságra való nevelés esetében az iskola afféle közvetítő közeg lehet a kormányzat és a családok között, hiszen ha a fiatalban tudatosul a zöld szemlélet, úgy a szülők is átvehetik a környezettudatos megoldásokat.

▪ **Takarékoskodj a környezeti erőforrásokkal! verseny**

Azok a háztartások, akik fél éven belül a legnagyobb százalékban csökkentik az egy főre jutó fogyasztásukat, ajándékutalványt, vagy magyar termékekből összeállított ajándékcsomagot kapnak. A kezdeményezés makroszinten képes működni, közösségkohéziós erővel rendelkezik.

▪ **Helyi élelmiszerek piacának napja (a már létező Magyar Termékkel összefogás, termelők népszerűsítése)**

Az iskolákban szokásos szemétygyűjtési nap mellé a helyi élelmiszerek napja keretében a bizonyítottan 30 km-nél nem távolabb termelt élelmiszereket lehetne árusítani. Ezzel az akcióval elérhető, hogy a fiatalok felelősséget érezzenek a helyi termelők iránt, tőlük kérjenek tájékoztatást az adott termékről. Ez a kezdeményezés akár arra is sarkallhatja a fiataalt, hogy hipermarketek helyett a piacon, helyi termelőktől vásárolja meg a szükséges élelmiszereket. A helyi élelmiszerek piaca elnevezésű kezdeményezés a Föld napja iskolai program keretében valósulhat meg, a már általánosan elterjedt papírgyűjtéssel karöltve.

3.3. KARRIER ÉS EGZISZTENCIA

Helyzetelemzés

Az önálló egzisztencia megteremtése, illetve ennek nehézsége főképp a fiatal felnőttek esetében vált kardinális kérdéssé. Ők az a korcsoport, akik egyre később állnak munkába, melynek következtében csökken a tervezhető karrier-útvonalak stabilitása, ugyanakkor későbbre tolódik az az átlagéletkor, amikor családot alapítanak, vagy saját lakást vásárolnak. Ennek következtében a társadalomtudományokban megjelent egy új fogalom, a posztadolencia. Ez egy olyan – a fiatalkor és a felnőttkor közé beékelődő – életszakaszra utal, amelybe azok tartoznak, akik „a felnőtté válás legtöbb pszichológiai kritériumának megfelelnek, de nem elégítik ki a szociológiai követelményeket”, azaz a szükséges gazdasági alapok nélkül lépik át a felnőttkor küszöbét.

Mivel az említett korosztály legtöbb problémája az egzisztenciális bizonytalansággal, illetve ezzel összefüggésben a pályaválasztással kapcsolatos, ezért ez az egyik legfontosabb terület, ahol az államnak minden lehetőséget biztosítani kell, hogy a fiatalok a számukra elérhető legtöbb információ birtokában dönthessenek sorsuk felől. A fiatalok munkaerő-piaci belépése előtt számos akadály áll. A magyar elnökség alatt elfogadott tanácsi következtetésekben beazonosításra kerültek ezen akadályok és a szükséges beavatkozási irányok, melyek közül érdemes kiemelni az oktatási, illetve képzési rendszer kibocsátása és a munkaerő-piaci kereslet közötti strukturális eltéréseket, a munkaerőpiac szempontjából releváns kompetenciák és a munkatapasztalat hiányát, a hátrányos helyzetű fiatalok, a korai iskolaelhagyók és a szakképzetlenek rendkívül alacsony esélyeit a munkaerőpiacra történő belépésre. A jó döntéshez azonban az információk biztosítása mellett olyan elérhető, biztos jövőképet is biztosítani kell a kormánynak, amely a fiatalokban tudatosságot, elszántságot ébreszt és aktív cselekvésre ösztönöz. Az iskolában megszerzett tudás, továbbá a pályaaorientációs tanácsadás során kapott információk segítenek abban, hogy a fiatalok a piaci igényeknek és a személyes adottságoknak megfelelően válasszanak szakmát, egy biztosabb elhelyezkedés reményében. Az egzisztenciális biztonságnak köszönhetően pedig nem csak az otthonteremtés és a családalapítás területén jelentkezik majd pozitív változás, de csökken majd azok száma is, akik a biztos megélhetés reményében külföldre költöznek.

A helyzetelemzés során beszélnünk kell az olyan meglévő problémákról, mint a „parkoló pályára” került fiatalok, valamint a diplomás munkanélküliek helyzete. Az egyetemi oktatás kiterjesztésével létrejött egy olyan a munkanélküli statisztikák számára láthatatlan időszak, amikor a fiatalok elsősorban nem valamely tudás megszerzése érdekében maradnak a felsőoktatásban, hanem a munkavállalástól való félelmük okán. A munkanélküliségtől való félelem ugyanis demotiváló hatással bír a pályakezdő fiatalokra. Az ifjúsági munkanélküliség egyik jellegzetes kezelési módjává a fiatalkori iskoláztatás idejének

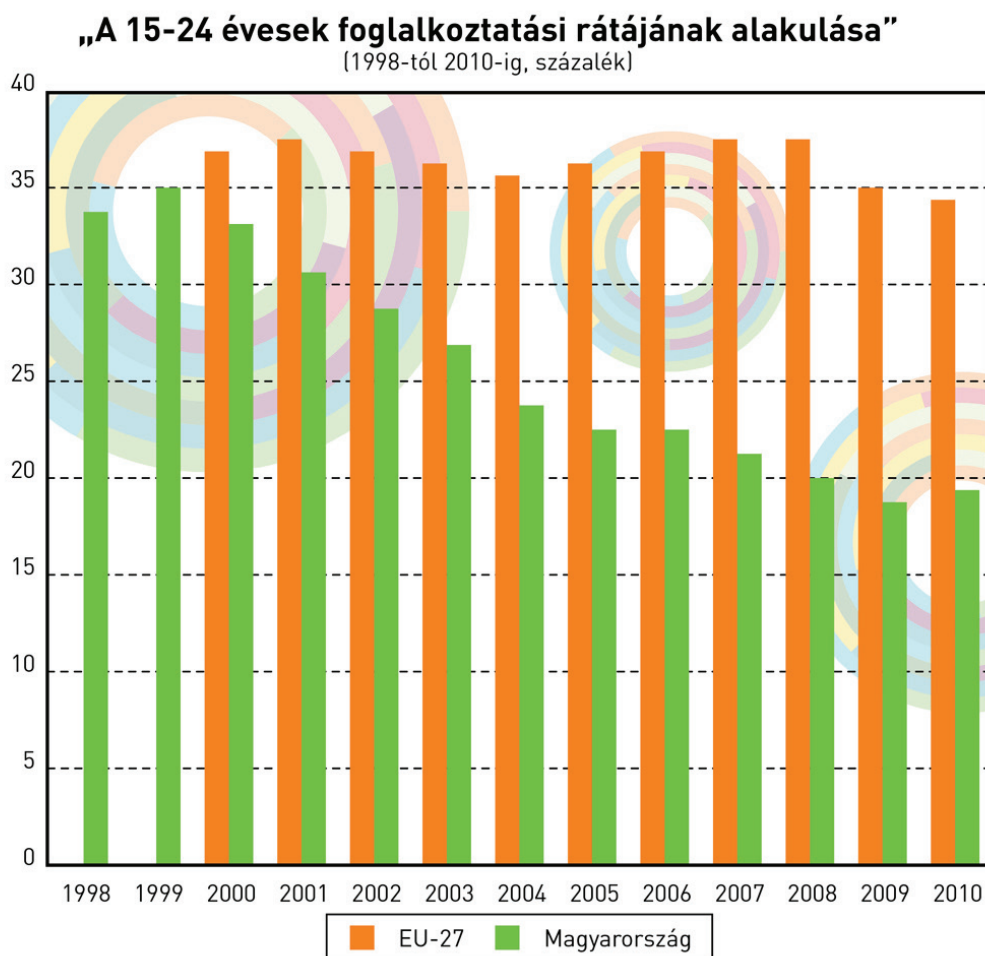
meghosszabbítása vált, amelyet az információs társadalom elvárásaival és az életen át tartó tanulás üzenetével magyaráznak az érintettek. A foglalkoztatási politikáknak fontos figyelemmel kísérnie ezt az új jelenséget.

A „parkoló pályára” került fiatalokhoz hasonlóan szintén új keletű, alig tíz éve felbukkanó jelenség a diplomás munkanélküliség, valamint a diplomások arányának növekedése a felsőfokú végzettséget nem igénylő foglalkozásokban. A diplomás munkanélküliek nagyobb része azok közül kerül ki, akiknek a szülei alacsonyabb végzettséggel rendelkeznek. Többnyire a szülők által felhalmozott kapcsolati tőke játszik kiemelten fontos szerepet a pályakezdők karrierjében – az első munkahelyükön dolgozó fiatalok jelentős részének személyes kapcsolatok segítettek az elhelyezkedésben. A kapcsolati tőke hiánya mellett a diplomás munkanélküliség kialakulásának másik fő oka a nem megfelelő munkaerő-piaci szemléletmódú képzési rendszer, a gyakornoki helyek alacsony száma, a hallgatók öngondoskodó és önmagukért felelősséget vállalni képes szemléletmódjának hiánya és az elhúzódo gazdasági válság hatásai.

(A vonatkozó statisztikai adatokat lásd a 40-42. oldalon!)

Statisztikai adatok

Magyarország foglalkoztatási szintje Európában az egyik legalacsonyabb, a fiatalok foglalkoztatása terén pedig különösen jelentős a lemaradás. A Központi Statisztikai Hivatal a fiatalok munkaerő-piaci helyzetére vonatkozó, 2011 októberében publikált, 2010. IV. negyedévi kiegészítő felvétele alapján elemzi, hogy míg 2000-ben a magyar fiatalok 15–24 éves korcsoportját az EU-27-nél „mindössze” 3,9 százalékponttal alacsonyabb foglalkoztatási rátaérték jellemezte, addig 2010-re a különbség már 15,8 százalékpontra nőtt.

Forrás: A fiatalok munkaerő-piaci helyzete. KSH (2011)

Magyarországon 2010-ben a 15–29 éves népesség létszáma 1 millió 880 ezer fő volt. Ez a korosztály a munkaerőpiacon potenciális munkaerő-kínálatot jelentő 15–64 éves népesség 27,8%-át tette ki. A 20–24 évesek alacsony foglalkoztatását elsősorban a közép- és felsőoktatás expanziós folyamata következtében felduzzasztott tanulói létszám okozza. Az egyre érzékelhetőbb elhelyezkedési gondokra adott válaszok (pl. a tanulmányi idő elnyújtása, a munkaerőpiacra lépés minél későbbre halasztása stb.) pedig tovább csökkentik a korcsoportot jellemző hazai foglalkoztatási mutatókat. 2010-ben az Európai Unió átlagát tekintve minden második 20–24 éves dolgozott, míg Magyarországon a korcsoportoz tartozók közül csak minden harmadik.

A KSH elemzése szerint a fiatalok valamennyi ötéves korcsoportjára jellemző az uniós átlagnál jóval alacsonyabb foglalkoztatás, korcsoportonként az eltérés mértéke különböző. A jelenleg érvényben lévő 18 éves tankötelezettségi korhatár – mely az uniós tagállamok szinte mindegyikében a magyarországi alatt van – egyik fő magyarázó tényezője a 15–19 éves korcsoport alacsony aktivitásának és az alacsony foglalkoztatottságnak.

„A tartósan munkanélküliek aránya a munkanélkülieken belül”

Időszak	15-19	20-24	25-29	15-29 évesek	
	évesek			összesen	ezen belül 15-24 évesek
	%				
1998	25,5	39,2	48,9	39,5	34,7
1999	29,9	40,5	46,5	40,7	37,5
2000	33,5	43,4	41,7	41,1	40,8
2001	25,4	37,5	43,9	38,6	34,6
2002	23,5	35,6	43,9	37,8	33,1
2003	26,8	32,5	41,2	35,7	31,2
2004	31,6	35,2	39,1	36,4	34,4
2005	32,7	35,3	42,7	38,3	34,8
2006	32,2	38,7	45,4	41,1	37,1
2007	27,3	41,8	46,8	42,8	39,3
2008	20,2	38,2	47,8	41,1	35,3
2009	26,8	33,8	43,3	37,6	32,7
2010	34,2	43,1	52,4	47,1	42,0

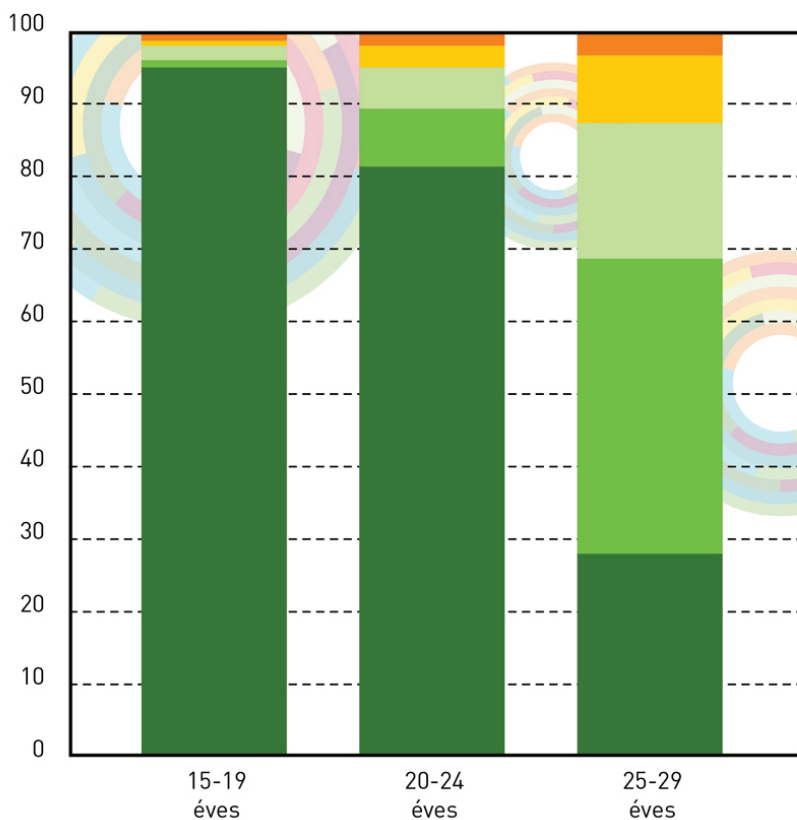
Forrás: A fiatalok munkaerő-piaci helyzete. KSH (2011)

A tartós munkanélküliség jelentős mértékben sújtja a fiatalokat, de a két fiatalabb korcsoportba tartozókat még mindig kisebb arányban, mint idősebb (25–29 éves) társaikat. 2010-ben a 15–24 éves korosztályban a munkanélküliek 42 százaléka 12 hónapja vagy annál hosszabb ideje nem talál állást, míg a 25–29 évesek esetében ugyanez az arány 10,4 százalékponttal magasabb (52,4%) volt. Ahogy haladunk a magasabb életkor felé, úgy növekszik a munkanélküliek között a tartósan állásnélküliek aránya.

A KSH tanulmánya kitér arra is, hogy a gazdaságilag inaktív fiatalok mivel indokolják a munkaerő-piactól történő távolmaradásukat. 2010-ben 557 ezer 15–19 év közötti, 341 ezer 20–24 év közötti, valamint 156 ezer 25–29 év közötti fiatal maradt távol önként vagy kényszerűségből a munkaerőpiactól.

„15-29 évesek az inaktivitás oka szerint, 2010”

(százalékban)

■ Tanul ■ Nem kíván dolgozni ■ Gyermeket nevel ■ Elhelyezkedési esélyeit kilátástalannak látja ■ Egyéb ok

Forrás: Arctalan (?) nemzedék (2011)

3.3.1. PRIORITÁSOK

Célok

A legfontosabb feladat egy olyan rendszert létrehozni, melynek köszönhetően a fiatalok már tanulmányaik ideje alatt megkapnak minden információt arra vonatkozóan, hogy képességeiknek, illetve a piaci helyzetnek megfelelően melyik szakmát, vagy szakot érdemes választaniuk. Már a középiskolai évek alatt meg kell mutatni nekik azokat a karrierlehetőségeket, melyek irányába elindulhatnak, legyen szó továbbtanulásról, önálló vállalkozás alapításáról vagy egy szakma elsajátításáról. A fiatalok pályaválasztása során kiütköznek a képzési rendszer szerkezeti, minőségi problémái. A felsőfokú végzettségűek számának és arányának növekedésével párhuzamosan egyre kevesebben, és általában a rosszabb tanulmányi eredményt felmutatók jelentkeznek szakképző intézményekbe. Ez a kontraszelekciós folyamat a szakoktatás minőségi romlásához vezet.

Ez a jelenség is arra enged következtetni, hogy a szakiskolai rendszer optimális működése érdekében pályaaorientációs rendszer létrehozása szükséges, amely az egyén preferenciái mellett figyelembe veszi a munkaerő-piaci tendenciákat és igényeket. A diplomások elhelyezkedési lehetőségére az adatok szerint nagy hatást gyakorol a korábbi szakmai gyakorlat: akik az iskola mellett rendszeresen dolgoztak, több mint kétszer hamarabb (2,9 hónap alatt) tudnak elhelyezkedni, mint azok, akik soha nem dolgoztak tanulmányaik mellett (6,2 hónap). A szakmai gyakorlat fontosságával a diákok is tisztában vannak, éppen ezért az Új Nemzedék Jövőjéért Program támogatja azt az Európai Unióban is felerősödő ifjúságpolitikai irányt, amely a szakmai gyakorlatok minőségi rendszerének kiépítését és egységesítését tűzte ki célul egy folyamatosan aktualizált karrieréletpálya-modell és tanácsadói rendszer felállításával.

A mindenkori kormány egyik legfontosabb céljának kell tekinteni, hogy a fiatalok minden segítséget, felkészítést megkapjanak pályaválasztásukhoz; iskolai keretek között lehetőségük legyen nyelvet tanulni és megfelelően elsajátítani; szakmai tapasztalatot szereznii, valamint, hogy a későbbiek folyamán bármikor bővíthessék ezen ismereteiket.

3.3.2. ALPROGRAMOK

Probléma: A fiatal felnőttek többségének sem biztos egzisztenciája, sem pozitív jövőképe nincsen. A jövő megtervezése, a lehetőségek megmutatásával és felismerésével tanítható. A tudatos karriertervezés és karrierépítés jelenleg nem képezi részét az oktatásnak.

Megoldás: Információ biztosítása – olyan vonzó jövőkép kialakítása, amely tudatos cselekvésre sarkall.

Mit kell tennünk?

▪ Tudatos karriertervezés modellje

A munkaerő-piaci elhelyezkedés sikeressége több tényezőtől függ, a foglalkoztatási esélyek tekintetében a népesség erősen differenciált. A 15–29 év közötti fiatalok élethelyzetét alapvetően meghatározza az oktatás expanziója. Ennek következtében egyrészt növekszik az az idő, amit egy fiatal élete során átlagosan eltölt az oktatási rendszerben, másrészt pedig egyre többen járnak egy adott időpontban iskolába. Az elhelyezkedés sikerességében vagy sikertelenségében a legerősebb hatást a végzettségnek lehet tulajdonítani. A fiatal életében a tanulmányok folytatása válik későbbi szakmai karrier és egzisztencia szempontjából is a legmeghatározóbbá. Éppen ezért jelent fontos állomást a szakma és hivatás megválasztása. Az átlagos végzettségi szintek növekedtek az elmúlt két évtizedben; hazánk a tudásalapú társadalmakhoz hasonlóan a felsőfokú oktatásban végzett fiataloknak biztosítja legnagyobb arányban az elhelyezkedést. A fiatalok továbbtanulási igényei ennek megfelelően alakultak az elmúlt évtizedben és a felsőoktatási piac is ennek megfelelően bővült.

A fiatalok általános- és középiskolai tanulmányaik során nem találkoznak a tudatos karrierépítés lehetőségével. Legtöbbször az általános iskola befejezése után szembesülnek először a karrierjükre vonatkozó első döntéshelyzettel: „hol tanuljanak tovább?” A döntési helyzetre való felkészülés és a későbbi pályaelhagyás megelőzése érdekében már az általános iskolában szükséges felkészíteni a tanulókat (adott esetben karrier tanácsadói órák megtartásával és felvilágosító, valamint tehetséggondozó műhelyek működtetésével), hogy megismerkedhessenek a különböző hivatásokkal és ezek végzéséhez szükséges tudásanyag elsajátításának lehetőségeivel.

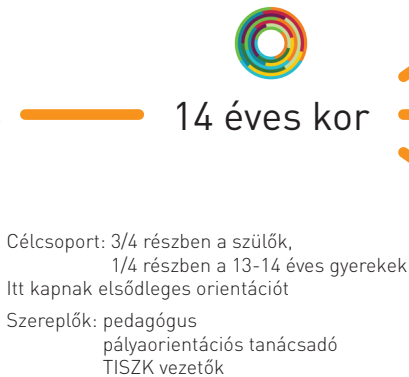
Egy folyamatábrával szemléltetett modellel jól illusztrálható az a tanulási linearitás, ami az általános iskola megkezdésével és a PhD-fokozat megszerzésével zárul. A két végpont között számos kimeneteli pont és továbbtanulási lehetőség van. Az első komoly döntési helyzettel – a 6 és 8 osztályos gimnáziumi képzéseket leszámítva – az általános iskola 8. osztályában találkozik a fiatal, amikor döntenie kell, hogy szakiskolában, szakközépiskolában vagy gimnáziumban folytatja tovább tanulmányait. Bármelyik döntés több, egymástól különálló lehetőséget vonz magával: a fiatal közelebb kerül a vállalkozás és a munka világához. Feltétlenül meg kell említeni, hogy mind az oktatás, mind pedig a döntések meghozatalánál megjelenik a támogatói oldal is: a szülők, a pályaorientációs tanácsadó központok, a pedagógusok, a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK), az Ifjúsági Koordinációs és Szolgáltató Iroda (IKSZI), valamint a Fiatal Vállalkozók Országos Szövetsége (FIVOSZ). Ez azért lényeges, mert a fiatalnak éreznie kell, hogy döntési helyzetekben számíthat segítségre, hogy a továbblépéshez szükséges ismeretanyag elsajátítására lehetősége van, valamint a szakmai szervezetekhez intézett kérdésére releváns válaszokat kap.

A munkavállalás időpontjához közeledve jóval egzaktabb, direkter megoldásokra van szükség, me-

lyek a középiskolai évek alatt segítik a tudatos karriertervezést. A munkajog korai megismerése pozitív hatással bír a fiatalok munkavállalással kapcsolatban meghozott döntéseire. A karriertervezésben az önismeret megléte legalább annyira fontos, mint a készségek felismerése és fejlesztése, ezért olyan előadásokra, „továbbképzésekre” van szükség, melyek során a diákok tudatosabb döntést hozhatnak arról, hogy mely pályán szeretnének elhelyezkedni. A felsőoktatás adta lehetőségekről és a későbbi munkavállalásról a fent említett ifjúsági és tematikus szervezetek bevonásával kell tájékoztatni a fiatalokat. A kormányzati és civil szervezetek összehangolt beavatkozása azért válhat jelentőssé a fiatalok karriertervezésének korai szakaszában, mert míg a kormányzat a döntéshozói oldalt képviseli, addig a piaci szektor, valamint az érdekképviseltek közreműködése a civil oldalt – így az alulról jövő kezdeményezéseket – is bevonja az életpálya tervezésébe. Ez a szinergia nem csak a tudatos karriertervezést legitimálja, de az állami és a piaci szektor részvételével biztonságos, jól átlátható közeget teremt a fiatalok számára.

Az új nemzedék jövőjét illető kérdésekben a tudatos karriertervezés tehát az egyik legfontosabb terület. A karrieréletpálya-modell felállításának célja, hogy a tanulmányait folytató fiatal még a döntés előtt rendelkezzen releváns információkkal a továbbtanulással és munkavállalással kapcsolatosan, de mindenekelőtt azt kell tudnia, hogy kérdéseivel, problémáival éppen melyik fórumhoz fordulhat. Ennek megteremtéséhez jó opció a már említett szervezetek támogatása és a pályaorientációs lehetőségekről való folyamatos tájékoztatás. A leendő munkavállalókban tudatosítani kell, hogy ezek a szakmai szervezetek nem „elérhetetlenek”, nem tőlük függetlenül működnek, és alapvető feladatuk, hogy őket segítsék, támogassák a tudatos karrierépítésben. A fiatalnak a végkimeneteltől – szakiskola, szak-középiskola, gimnázium, OKJ-s képzés, BA, BSC, MA, PhD – függetlenül kellő tudásanyaggal, agilitással és elhivatottsággal kell rendelkeznie.

7 éves kor
**ÁLTALÁNOS
ISKOLA**

SZAKKÖZÉP

GIMNÁZIUM

É : Érettségi

 : Beavatkozási pont, ahol a szereplők információát kapnak az alternatívákról

É

**Felsőfokú szakképzés
(érettségi után)**

OKJ-s szakképesítést ad
2 éves képzés
(3+1 félév gyakorlat)

Tanulás

Pályaorientációs tanácsadó (OKJ)

Vállalkozás világa

FIVOSZ

Munka világa

Pályaorientációs tanácsadó

Célcsoport:

- 1/3 részben a 17 éves gyerekek,
- 2/3 részben a szülők

Itt dönt, hova lép be:

- tanul
- munka világa
- vállalkozás világa

Szereplők:

- pedagógus (tanulás)
- pályaorientációs tanácsadó (munka)
- FIVOSZ (vállalkozás világa)

É

É

Munka világa

Munkaügyi központ,
Kormányhivatal

Vállalkozás világa

FIVOSZ

Célcsoport:

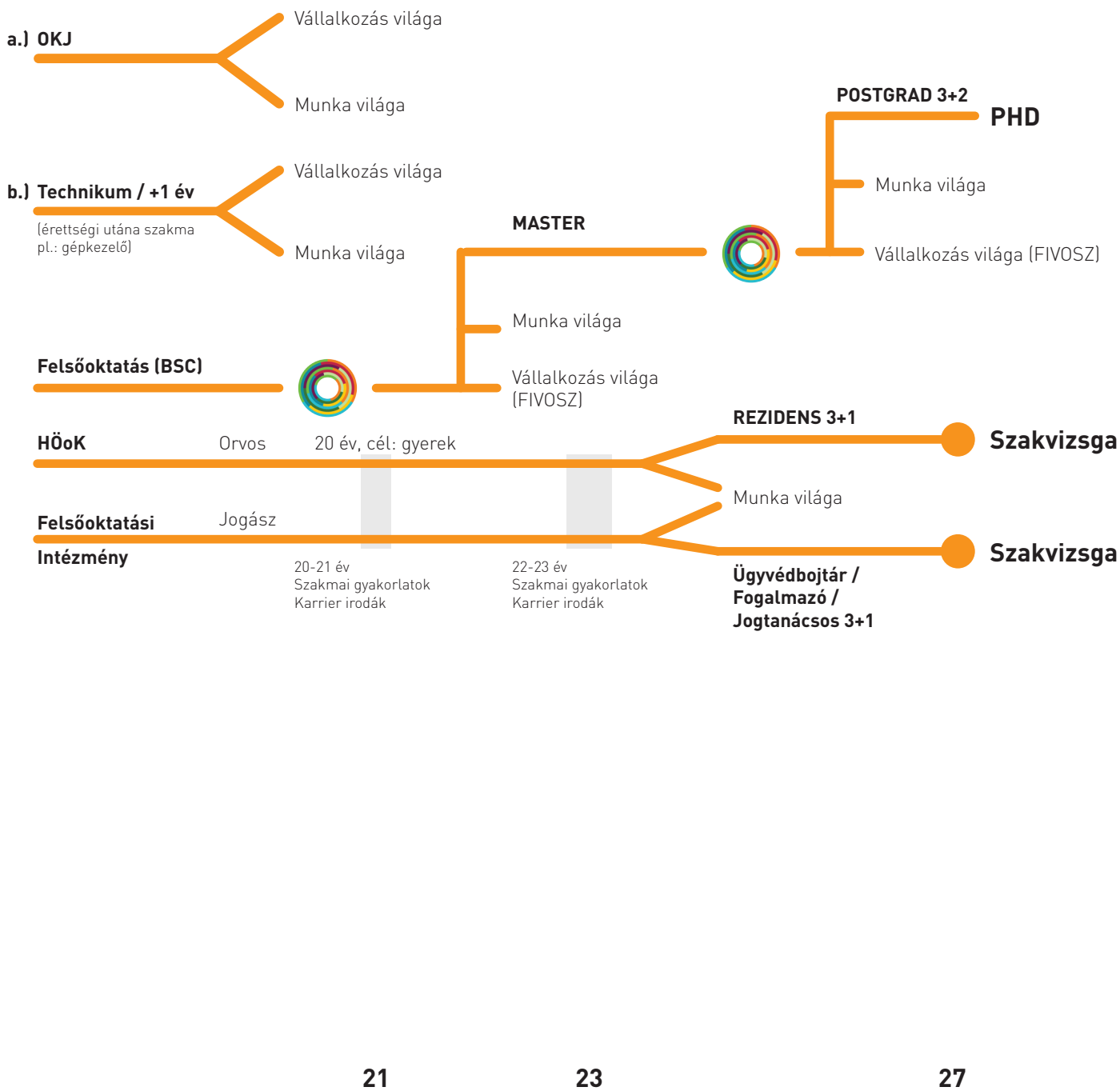
- 1/3 részben a 17 éves gyerekek,
- 2/3 részben a szülők

Itt dönt, hova lép be:

- tanul
- munka világa
- vállalkozás világa

Szereplők:

- pedagógus,
pályaorientációs tanácsadó (munka)
- FIVOSZ (vállalkozás világa)
- HÖök
- felsőfokú oktatási intézmények
- kommunikációs hivatal

▪ **Vállalkozási kedv növelése a fiatalok körében**

Jóllehet a felsőoktatás során megszerzett tudásanyag megfelelő alap lehet egy sikeres karrier építéséhez, az önálló vállalkozás indításához mégis kevésnek bizonyulhat. Ennek oka, hogy míg a fiatalok hatalmas lexikális és elméleti tudást halmoznak fel tanulmányaik során, addig az önálló vállalkozás elindításához többségük nem rendelkezik kellő tapasztalattal, bátorsággal és ismeretanyaggal, valamint a szükséges tőkével. A tudatos karriertervezés része kell legyen a fiatalok vállalkozói hajlandóságának fellendítése, melyekhez összehangolt, a Fiatal Vállalkozók Országos Szövetségével közösen meghatározott lépésekre van szükség. A vállalkozói ismereteket tömörítő képzési modul a felsőoktatásban alternatív vagy szabadon választható tárgyként szerepelne, melynek oktatása során a hallgatók az önálló vállalkozás indításához és sikeres működtetéséhez minden szükséges ismeretanyagot megszereznek. Az előadások és műhelyfoglalkozások során lehetőség nyílik olyan szakmabeliekkel folytatott eszmecsereire, akik egyszerre látják át a működési mechanizmusokat, továbbá önmaguk is (fiatal) vállalkozóként tevékenykednek. Érdemes megvizsgálni, hogy mindezt miként lehet kiterjeszteni a felsőoktatási rendszerből kimaradó, vállalkozás indítását tervező fiatalokra, szakképzésben részt vevő tanulóakra.

▪ **Szakképzési rendszer felélesztése –kötelező szakmai gyakorlat**

Jól képzett szakemberekre nagy szükség van. Ezzel szemben a szakmunka presztízse és a szakmunkások társadalmi megítélése indokolatlanul alacsony. Ahhoz, hogy az új nemzedék jövőjében ne csak az értelmiségi réteghez társítsunk pozitív attitűdöket, hanem a szaktudással rendelkezőkhöz is, arra van szükség, hogy a szakképző intézetekben való oktatás magasabb színvonalú legyen. Különbséget kell tennünk aközött, hogy a diák a tankötelezettség miatt jár iskolába, vagy tényleg megtanulja a választott szakmát és fejleszti-e készségeit. A nem megfelelő színvonalú oktatás következtében akár a legjobb képességű diákok sem szerzik meg a szükséges tudásanyagot és tapasztalatot, ami az adott szakmában való biztos elhelyezkedést garantálja.

A szaktudás mint karrierlehetőség presztízsemelésére van szükség. Ennek egyik megoldása a szakmai gyakorlat minőségi követelményeinek újragondolása, hiszen nem elég, hogy a diák hivatalosan letöltötte a gyakorlati idejét, az sokkal lényegesebb, hogy milyen ismeretanyaggal gazdagodott a munkával eltöltött hónapok során.

Probléma: A felsőoktatás és a versenyszféra képviselői között nem, vagy alig alakultak ki kooperatív partnerségi kapcsolatok.

Megoldás: Folyamatos párbeszéd a felsőoktatási intézmények és a munkaerőpiac szereplői között az érintett ifjúsági és tematikus szervezetek közvetítésével (pl. HÖÖK, Fivosz, karrierirodák).

Mit kell tennünk?

▪ A felsőoktatási intézmények és a piaci szektor közötti együttélés és szoros együttműködés szorgalmazása

A felsőoktatási intézményben zajló munka hatékonyabbá válik, ha az valós piaci és ipari igények mentén szerveződik. Éppen ezért szektorközi együttélésre, nem csak együttműködésre van szükség. Meg kell találni a gazdaságnak azon területeit, ahol egyszerre lehet az adott képzettségi, területi és egyéb eloszlással rendelkező munkaerőt felszívni, és ezzel párhuzamosan az ország hosszú távú tudásbázisát, ami a nemzetközi versenyben hosszú távon versenyelőnyt jelent ki kell építeni. Ebben segíthet a Legjobb vagyok elnevezésű generációs tehetségprogram, melynek célja, hogy a felfedezett 17-30 éves, tehetséges fiatalokat mentorálja, életpályájukat nyomon kövesse és számukra támogatási lehetőségeket biztosítson.

Probléma: Magyarországon a diplomás munkanélküliek száma uniós átlaghoz képest kiemelkedően magas. Munkaerő-piacra történő bejutásuk segítése meghatározó szempont a gazdaság élénkítése szempontjából.

Megoldás: A fiatalok vállalkozási hajlandóságának növelése, a vállalkozások támogatása. Magyarországon az elmúlt két évtizedben lezajlott a gazdasági struktúraváltás. Az uniós forrásoknak köszönhetően pedig lehetőség nyílik arra, hogy létrejöjjön egy tudásalapú, innovatív, erős vállalkozói szektor. Az Új Széchenyi Terv egyik kiemelten fontos területe a kis- és középvállalkozások (KKV) fejlesztése, amelynek középpontjában a foglalkoztatás növelése és a tartós növekedés biztosítása áll. A KKV-kat érintő beavatkozások, a tőkeellátottság javítása, a vállalkozói kultúra terjesztése, a szervezetfejlesztés és a technológia korszerűsítése mellett legfontosabb eleme az egyes térségek munkahelyteremtő beruházásának támogatása, melynek célja a magyar gazdaság versenyképességének megerősítése és növelése. Ennek visszahatása is igaz, vagyis a gazdaság általános versenyképességének növelése és az ország infrastruktúrájának fejlesztése egyaránt pozitív hatást gyakorol majd a KKV-k versenyképességének növelésére.

A kistérségek gazdasági életének fellendítésében, új munkahelyek teremtésében kiemelt szerepet játszanak a kis- és középvállalkozások, helyi szinten ők tehetnek legtöbbet a munkahelyteremtésért, a gazdasági élet fellendítéséért. A kormány kiemelt fontossággal kezeli a foglalkoztatottság bővítését. 2020-ig egymillió új munkahely megteremtése a cél, a tervek szerint háromszázezer már 2014-re megvalósul. Ezek a mutatószámok csak akkor érhetők el, ha jelenleg inaktív társadalmi rétegek lépnek be a munkaerőpiacra, illetve ha csökken a munkaszerzéssel eltöltött idő. A kormányprogramban egyértelműen megfogalmazódik, hogy a tervezett munkahelyek létrehozásában a vállalkozások játszanak szerepet.

A diplomás pályakezdő munkanélkülieknek vállalkozásokon keresztül történő foglalkozta-

tása szintén hatékony megoldása lehet a problémának. Ez az a célcsoport, amely a vállalkozások indításához és működtetéséhez szükséges készségekkel rendelkezik. Ugyanakkor a jelenlegi oktatási rendszerben nem mindig tudják elsajátítani a szükséges ismereteket, nem jelenik meg előttük az önfoglalkoztatás, mint lehetséges karrierpálya, a feltételeknek nehezen tudnak eleget tenni.

A készülő EU-s direktívák a hangsúlyt a képzésre helyezik, hogy az oktatási rendszerek valóban alapot biztosítsanak új vállalkozók megjelenésének ösztönzéséhez, és hogy azok, akik készek KKV-t alapítani és vezetni, elsajátítsák az ehhez szükséges ismeretanyagot. Az Európai Bizottság ennek jegyében kezdeményezi az Erasmus Fiatal Vállalkozóknak előkészítő program meghosszabbítását és állandó programmá alakítását.

Mit kell tennünk?

▪ Felsőoktatásban tanulók számára a vállalkozói létforma népszerűsítése

VÁLLALKOZZ OKOSAN! országos verseny szervezése középiskolások és felsőoktatásban tanulók számára. A verseny során az oktatási intézményekből delegált fiatalok olyan gyakorlatorientált feladatok segítségével mérhetik össze tudásukat, melyek egyszerre igényelnek lexikális tudást és helyzetfelismerő készséget. A verseny nagy sajtónyilvánosság mellett zajlik, mellyel elősegíthető, hogy az intézmények presztízsértékűnek tartsák diákjaik szereplését, valamint a győztes csapatok tagjai későbbi álláskeresésük során, az önéletrajzuk részeként megemlítsék a versenyben való sikeres szerepelésüket.

▪ Vállalkozóvá válást segítő alapismeretek elérhetővé tétele a karrier irodákban (tréning és rendszeres alapszintű tanácsadással)

A felsőoktatási intézményekben működő karrier irodák által olyan specifikus, vállalkozásindításra és vállalkozói ismeretekre koncentrált tréningek szervezése szükséges, melyek segítségével a hallgatók a tréning adta lehetőségekkel, kiscsoportos foglalkozások során, több napon át tartó közös munka segítségével szerezhetik meg a szükséges ismereteket. Szakirányú képzéseken a tréning elvégzése az abszolutórium, valamint a diploma megszerzésének feltétele.

▪ Megyei szinten vállalkozásindításhoz kapcsolódó speciális tanácsadói szolgálat biztosítása, elindult vállalkozások mentorálási rendszerének kialakítása

Fontos, hogy a kezdő vállalkozók számára ne csak interneten és telefonon, hanem személyesen is elérhető legyen az információgyűjtés és a felvilágosítás az elérhető lehetőségekről, az aktuális pályázatokról. Érdeklődés függvényében olyan speciális, a vállalkozás indításához valamint fejlesztéséhez köthető fórumok szervezése is célszerű, melyeken egy, vagy több meghívott szakmabeli válaszol a kérdésekre.

Probléma: A digitális lemaradás a fiatalok esetében leginkább a hátrányos helyzetűeket, fogyatékkal élőket, a romákat és a községekben élőket érinti.

Megoldás: Mivel a számítógépek használata ma már szinte minden munkakörhöz alapkövetelmény, behozhatatlan hátrányba kerülnek a munkaszerezés tekintetében azok, akiknek nincs lehetőségük a számítógépes ismeretek megszerzésére otthon vagy a tanulmányaik ideje alatt. Ezért is indokolt a leszakadó rétegek digitális felzárkóztatása, mely egyben segítséget jelent számukra a munkaerő-piaci elhelyezkedésben, valamint a továbbképzésben.

Mit kell tennünk?

▪ **Ismeretterjesztő roadshow szervezése az elmaradott régiókban**

Az infokommunikációs eszközök és szolgáltatások iránti érdeklődés felkeltését, a használat előnyeinek tudatosítását szolgáló roadshow megszervezése szükséges valamennyi régióban. Az egész napos időkeretben, civileket és segítő szervezeteket bekapcsolva népszerűsítsük a digitális felzárkóztató programokat.

Probléma: A munkavállalás tekintetében a nők egyenjogúsága Magyarországon elmarad az uniós átlagtól, bár kétségtelenül jelentős eredményeket értünk el az elmúlt évtizedben ezen a területen. A munkahelyeken az azonos pozícióban lévő férfiak és nők eltérő bérezése okoz feszültséget, súlyos diszkriminációval sújtják a kisgyermekes nőket a jövedelem tekintetében.

Megoldás: A gyermekvállalás szempontjából kiemelten fontos a család és a munka összeegyeztethetősége, a körülmények ideálisabbá tétele. Ehhez több területen is szükségesek a változtatások, egyrészt a szociálpolitika területén (a rugalmas foglalkoztatás kibővítése, rugalmas munkaidő, óvodai és bölcsődei férőhelyek kiszélesítése), másrészt pedig egyéni és családi szinten is végbe kell mennie egy szemléletváltásnak, amely elfogadóbb és megengedőbb a női munkavállalókkal szemben.

Mit kell tennünk?

▪ **Tájékoztatás a rugalmas foglalkoztatás lehetőségeiről**

A nők munkaerőpiacra való visszatérését támogatni kell. Fontos, hogy minden kisgyermekes édesanya ismerje a saját lehetőségeit, és megfelelő tájékoztatást kapjon arról, hogy a gyermeknevelés mellett milyen módon válhat újra az élete részévé a munka. A rugalmas foglalkoztatási formák intézményesüléséhez olyan egységes rendszer kidolgozására van szükség az állami és a piaci szektoron belül, melyek

a nők visszatérésének lehetőségét lépésről-lépésre felvázolja, mind a szakterület szempontjából, mind jogi vonatkozásból. Fontos, hogy a cégek felismerjék a tájékoztatás fontosságát; olyan továbbképzéseket, fórumokat tartsanak házon belül, ahol munkavállalóik bevonásával, munkajogászok és további szakemberek segítségével kialakíthatják saját rendszerüket a rugalmas foglalkoztatásra.

▪ **Vállalati gyermekmegőrzők kialakítása**

Továbbra is problémát jelent, hogy Magyarországon nincs elég bölcsődei és óvodai férőhely. Azoknak a családoknak, akik nem engedhetik meg maguknak, hogy gyermeküket magán bölcsődébe vagy óvodába írassák be, gondot okozhat a kisgyermek napközbeni ellátása. Ez a probléma meggátolja, hogy az édesanya visszatérjen a munkaerőpiacra, tehát olyan lépésekre van szükség, melyek mind a kormány, mind pedig a piaci szektor részéről elősegítik a kisgyerekek elhelyezését. Tekintve, hogy a bölcsődék és óvodák férőhelyének növelése a források hiánya miatt nem valósul meg, olyan konstrukciók kidolgozásának lehetőségeit kell támogatni, mely a magánszférát, a munkáltatói oldalt is bevonja a fejlesztésekbe. Munkahelyi kisgyermek ellátási lehetőségek létrehozására is lehetőséget teremt a TÁMOP 2.4.5 hamarosan megjelenő pályázata. Példaértékű lehet az is, hogy a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium két térítésköteles óvoda üzemeltetésével járul hozzá a női munkavállalók mihamarabbi visszatéréséhez.

Agyermkek napközbeni felügyeletét ellátó vállalati bölcsődékben, óvodákban, napközikben kivitelezhető, hogy az édesanyák megszoportathassák a gyerekeket, vagy csak időnként meglátogassák őket, így az „elszakadás” folyamata kevésbé drasztikus, hiszen nincs nagy távolság az édesanya és a kisgyermek között. Azzal, hogy a gyermek nem hirtelen, hanem folyamatosan szokik hozzá a közösségi életformához, elősegíthető, hogy az általános iskola megkezdése ne drasztikus élményként jelenjen meg a gyermek életében. A kisgyermek napközbeni ellátását biztosító intézmények délutáni zárási idejét is indokolt a valós munkaidő-követelményekhez igazítani. Szükséges továbbá megfontolni az óvodákban tartott különórák rendszerének visszaállítását. Több esetben nehezen valósítható meg, hogy munka után még el tudja vinni a dolgozó szülő a gyermekét külön foglalkozásokra, úgymint mozgáskoordinációs vagy beszédfejlődési problémák kezelése, diszlexia-prevenció.

3.4. SZABADIDŐ - SPORT, SZÓRAKOZÁS ES KULTÚRAFOGYASZTÁS

Helyzetelemzés

A fiatalok szabadidejét kitöltő tevékenységek koordinálásához, illetve az ifjúság különböző csoportjai által elindított kezdeményezések támogatásához elengedhetetlen a fiatal társadalom megértése, problémáikra való érzékenység, kérdéseikre pedig az empátia és válaszkészség megléte.

A fiatalok, ifjúsági szervezetek által szervezett rendezvények – az egyetemi önképző köröktől a bulikig – lehetőséget teremtenek a magyar fiatalok találkozására. A kormány – felelősséget érezve az új nemzedékért – a szabadidős tevékenységek feltételeinek biztonságossá tételével, illetve a rendelkezésükre álló lehetőségek bővítésével kíván hozzájárulni a fiatalok fizikai, lelki, szellemi fejlődéséhez és biztonságához.

Mikor a fiatalok szabadidő-eltöltését jellemző szokásairól beszélünk, fontos megemlíteni, hogy jelentős átalakulás tapasztalható a közösségi terek vonatkozásában: megkülönböztethetünk valódi és virtuális közösségi tereket. A technológiai fejlődés gyorsulásával az internettel ellátott háztartások száma egyre növekszik, ahogyan az állampolgárok – de leginkább a technológiai újításokra fogékony új nemzedék tagjainak – jelenléte is a közösségi oldalakon. A virtuális terek egyre inkább meghatározzák a fiatalok információfogyasztási és –feldolgozási szokásait, mindennapi tevékenységeit, éppen ezért a kormánynak sem szabad figyelmen kívül hagyni ezeket a kommunikációs csatornákat. Az új nemzedék jövője szempontjából ez azért fontos tényező, mert a sport, a kultúrafogyasztás és a szórakozás nem határolható el az online aktivitástól.

A kormánynak mindenekelőtt figyelembe kell vennie a virtuális terek társadalomra irányuló pozitív és negatív hatásait annak érdekében, hogy hatásosan tudja integrálni az ifjúságot megcélzó kommunikációs stratégiájába. Egyrészt a virtuális közösségek kialakulása erősítheti a valódi közösségek kialakulását és fenntartását: összehozza a régi ismerősöket, az egymástól távol élő rokonokat, valamint a kommunikációs és szociális képességek fejlődésével is járhat. Másrészt viszont aggasztó következményei lehetnek annak a jelenségnek, amely során a virtuális tér teljes mértékben átveszi a fizikai értelemben vett környezetünket: elvonja az emberek figyelmét a tanulástól, munkától, és elszakítja egymástól a valódi közösségek tagjait.

Meg kell tanítani a fiataloknak az internet, különösképpen a közösségi oldalak felelős használatát. Nem

szabad azonban megfelelkezünk arról, hogy azon a területen, ahol nincs jelen a szülő, a pedagógus, vagy egy arra alkalmas intézmény – és talán nincsenek is tisztában, hogy milyen tartalmakhoz jutnak hozzá, vagy tesznek közzé a fiatalok – ott a nevelés sem fog célba érni. Addig nem tud mintát adni az idősebb nemzedék, amíg ő maga nem használja ezeket a közösségi tereket.

Éppen ezért a kormánynak olyan intézkedéseket kell támogatnia, amelyen keresztül a virtuális térben el tudja érni, meg tudja szólítani a fiatalokat, bemutatván egyrészt ezen virtuális közösségek, oldalak veszélyeit, másrészt pedig vissza tudja vezetni a tizen- és huszoneveseket a valódi közösségekbe.

Statisztikai adatok

A szabadidő-eltöltéssel összefüggő programok és szolgáltatások igényei és hozzáférhetősége az Ifjúság2008 gyorsjelentés alapján került feldolgozásra. A legszembetűnőbb eltérés földrajzi és szocio-demográfiai tényezőkre vezethető vissza: a fővárosban és a megyei jogú városokban koncentrálódik a szabadidős szolgáltatások jelentős része. Amíg a kis településeken a fiatalok nagyobb százalékban értesülnek a lakóhelyükön megrendezésre kerülő programokról, addig a tevékenységek és rendezvények száma messze elmarad Budapesthez és a megyei jogú városokhoz képest. Erre a problémára kíván a kormány megoldást nyújtani a Nemzeti Ifjúsági Stratégiához kapcsolódó első cselekvési tervben: az intézkedések között szerepel az ifjúsági korosztályt érintő Ifjúsági Információs Integrált Közösségi Szolgáltató Terek létrehozása, amelyek kifejezetten az alacsonyabb népességszámú települések ifjúságának nyújtanak szabadidő-eltöltési lehetőségeket.

A kulturális javak fogyasztását tekintve kialakult egy, a javakban bővelkedő csoport, amelynek tagjai leginkább az elitkultúra szolgáltatásai közül választanak. Mások viszont alig férnek hozzá bármiféle kulturális termékhez, s egy ponton túl már nem is ismerik fel saját szükségleteiket, nem alakul ki igény a kulturális javak fogyasztására. Különösen szembetűnő ebben a vonatkozásban is Budapest és a községek ellentéte, mind a kultúrafogyasztás jellegében, mind gyakoriságában. A budapestiek a magas kulturális értéket képviselő fogyasztásban járnak az élen, míg a községekben lakó fiatalok művelődési házakba, a helyi diszkókba, bálókra, multságokra járnak. Ez feltehetően összefügg az intézményi ellátottsággal és az iskolázottsággal is. E feltűnő aránytalanság a kulturális intézmények látogatásának sűrűségében is megmutatkozik.

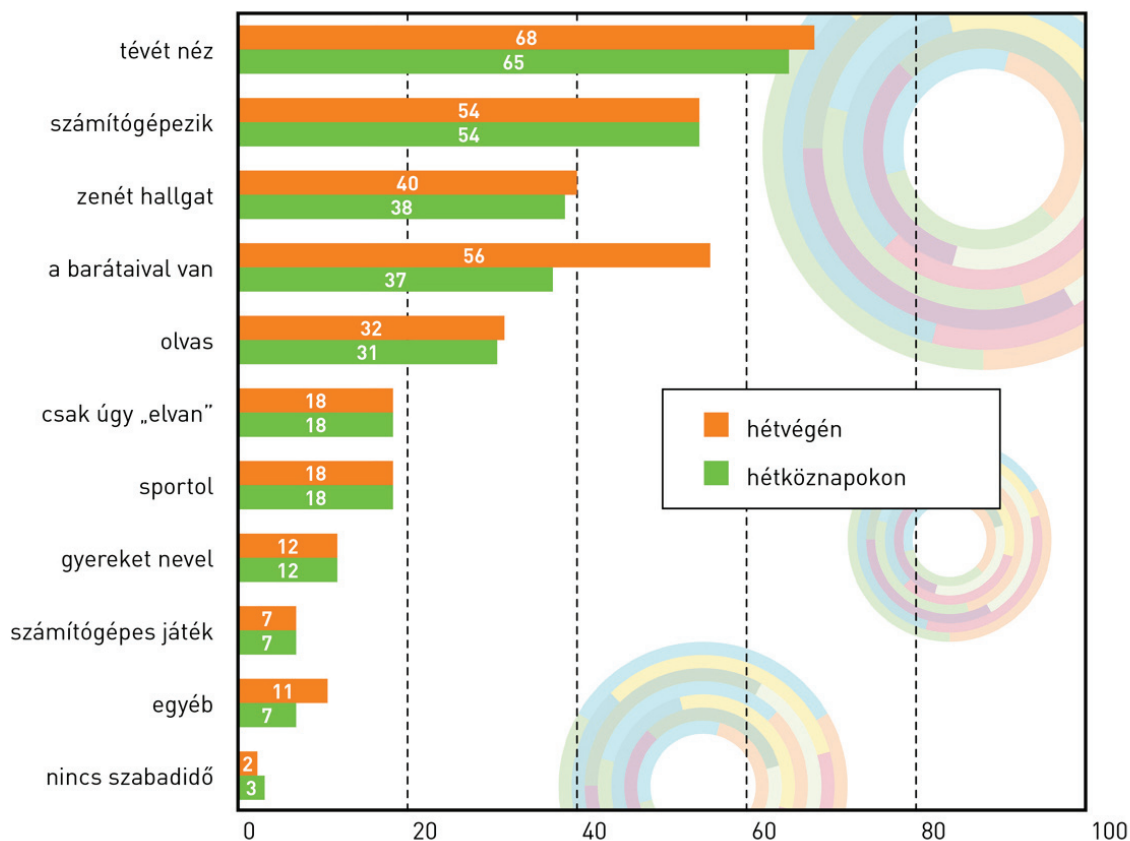
A fiatalok által részben használt, az „elitkultúrához” tartozó kulturális téren kívül léteznek olyan „szubkulturálisnak” nevezhető terek, amelyek már egyértelműen az ifjúsági kultúra részei. Ezek egyrészt a beszédcselekvés helyszínei, úgymint a kocsmák, és a kávéházak, másrészt a könnyed, igényes szórakoztatás színterei – a diszkó, jazz-klub, koncertek. A fent vázolt tények alapján megállapítható, hogy a „kulturális olló” tovább nyílik, ami még inkább erősítheti a fiatalok közötti esélyegyenlőtlenségeket.

A testmozgás népszerűsítése a program egy kiemelten fontos rész célja. A 2008. évi vizsgálat szerint a fiatalok 38 százaléka vallotta önmagáról azt, hogy a kötelező iskolai testnevelésórán kívül rendszeresen sportol. Az urbanizációs szint emelkedése együtt jár a fizikai aktivitás növekedésével, miközben a

gyakran sportolók aránya a férfiak, a fővárosiak, a fiatalabbak, a tanulók, az anyagi gondok nélkül élők, valamint a gyermektelenek azok, akik között magasabb.

„Mivel tölti a szabadidejét?”

(több válasz lehetséges, a kérdésre választ adók százalékában)

Forrás: Arctalan (?) nemzedék (2011)

A fiatal férfiak nagyobb arányban (44%) végeznek rendszeres sportmozgást, mint a fiatal nők (31%). Az iskolázottság is meghatározó a fizikailag aktív életmód kialakítása során: a diplomások sportolnak a legtöbbit (47%), és a szakmunkásképzőt végzettekre jellemző legkevésbé a rendszeres mozgás (27%). Sportolás szempontjából hátrányos helyzetűeknek tekinthetők a munkanélküliek (23%), a kisgyermekes anyák (18%), és a roma kisebbség (22%) csoportja. A sportolás fontosságát az is alátámasztja, hogy a sportoló fiatalok nagyobb arányban elégedettek egészségi állapotukkal, erőnlétükkel, és kinézetükkel, mint a nem sportolók. A rendszeres testmozgást végző fiatalok, valamint a keveset, vagy egyáltalán nem mozgó társaik összehasonlítása során kiderült, a sportoló fiatalok között magasabb a

normál testalkatúak és alacsonyabb a túlsúlyosak és az elhízottak aránya. Emellett nem elhanyagolható a sportolás társadalmi mobilitást elősegítő szerepe, valamint hogy a sportsikerek a hátrányos helyzetű közösség számára mintaerőű élményt jelentenek és a közös sportélmények segítséget nyújtanak a felzárkózáshoz.

3.4.1. PRIORITÁSOK

Célok

A szabadidős – legyen szó akár kulturális, akár sportolási – tevékenységek kérdése a fiatalok életének egyik legfontosabb területe, mellyel kapcsolatban az állam feladata, hogy minél szélesebb kör számára biztosítsa a kikapcsolódási, sportolási és kulturálódási lehetőségeket, hiszen ezek hiánya tovább növeli a hátrányos helyzetben felnövő fiatalok lemaradását a szerencsésebb társaikhoz képest.

A szabadidő eltöltésének színtere általában az otthontól, iskolától-munkahelytől távol, tehát „harmadik helyeken” – társas kapcsolatok gyakorlására alkalmas közösségi terekben – zajlik. A biztonság megteremtésének igénye minden egyes élethelyzetünkben meg kell jelenjen. Mint ahogy az első és második helyeken, azaz otthon és a munkahelyen, ugyanúgy felmerül bennünk az igény, azonban ezek a terek többnyire kívül esnek a kormányzat kompetenciáján. Éppen ezért kell a kormánynak olyan intézkedéseket fogantatnia, amelyek a harmadik helyeken zajló (szórakozóhelyek, vendéglátó-ipari egységek, kültéri rendezvények) szabadidő-eltöltés biztonságos körülményeit garantálják.

A biztonságos szabadidő-eltöltés céljainak előmozdítása akkor vág egybe az ifjúságpolitika kompetenciájával, amikor a kormány biztosítja a szabadidős lehetőségek meglétét, a sportolási és kulturális szokások kialakulását, de ugyanakkor létező jelenségként fogadja el a fiatalok jelenlétét az éjszakai életben. Mivel ezen esetek többségében nincs jelen sem a szülő, aki napjainkban sokszor tisztában sincs a felbukkanó veszélyek forrásának sokaságával és jellegével, sem a tanár, akinek az iskola épületét és környékét leszámítva beleszólása sem lehet a fiatal szabadidős szokásiba, ezért a kormánynak kell helytállnia a veszélyre okot adó tényezők visszaszorításával, az átláthatatlan területek szabályozásával.

Tény, hogy egy szigorú szabályozás sem tudja megvédeni a fiatalt az extrém esetektől, azonban a biztonságos körülmények megteremtésével mégis nagy szolgálatot tesz. A kormány egyik legfontosabb feladata, hogy a szórakozni, sportolni, táborozni induló fiatalban tudatosítsa, hogy önmagáért tartozik a legnagyobb felelősséggel, és ennek elmulasztásával milyen következményekkel szembesülhet az otthontól és iskolától távol.

Az egészségkárosító függőségek és szenvedélyek, magatartások, mint a dohányzás, valamint a drog- és alkoholfogyasztás egyre riasztóbb statisztikákat mutatnak, melyet téves következtetés lenne csupán a fiatal generáció habitusával indokolni. Ennek megelőzése érdekében kell alternatív időtöltési lehetőségeket felkínálni az új nemzedék számára.

3.4.2. ALPROGRAMOK

Probléma: Az új nemzedék tagjai számára nem biztosított egyformán maradéktalanul a szórakozási lehetőségeket biztosító tér, elfoglaltság és közösség

Megoldás: Olyan közösségi terek kialakítására, valamint olyan közösségkovácsoló tevékenységek szervezésére van szükség, melyek biztosítják a fiatalok társas érintkezését, felhőtlen, ámde biztonságos körülmények között zajló kikapcsolódását.

Mit kell tennünk?

▪ **Ifjúsági terek hálózatának kialakítása – ifjusag.hu hálózat**

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program ifjúsági közösségi terek kialakításával kíván a fiataloknak minőségi és kulturált szabadidő-eltöltési lehetőségeket nyújtani. A már létező építmények, infrastruktúra és közterek felhasználásával kulturális központok, művésztelepek, sportlétesítmények és szórakozóhelyek kialakításának ösztönzése a cél, melyek országos hálózatba épülve biztosíthatnák a magyar fiatalok társas érintkezését, önmegvalósítását, valamint kreatív alkotását a fővárosban, a vidéki városokban és a kistelepüléseken egyaránt. Fontos, hogy ezeket az épületeket minden fiatal a magáénak érezze, a biztonságos szabadidő-eltöltés helyszínei legyenek. A hálózat kiépítése során ifjúsági szervezetek és csoportosulások pályázhatnak – egy éves programtervükkel – épületrészek, klubhelyiségek használatára. A sikeresnek ítélt pályázók jutalmul a tevékenységük végzéséhez alkalmas teret kapnának.

▪ **Cserkészmozgalom fellendítése**

A cserkészmozgalom jelentős erővel bír a magyar nemzeti öntudat ápolásában, az értékek megőrzésében, az összetartozás érzésének erősítésében, valamint a testi- és szellemi nevelésben. Fontos szerepet játszik a társadalom morális megerősödésében, a szétzilálódott értékrend helyreállításában.

A cserkészlet a gyerekek és fiatalok részéről játék, színvonalas szabadidőtöltés, a nagyobbak részéről felelősségvállalás és életforma, a felnőttek részéről pedig támogatásukra igényt tartó, megnyugtató közösség, amely felnövekvő gyermekeiknek segítséget nyújt abban, hogy emberebb emberek és magyarabb magyarok lehessenek. A cserkészlet helyi, állami, valamint nemzetközi szinten is hasznos közösség, hiszen a cserkészek számára alapszabály a becsület, a kitartó munka és a testvéri összetartozás.

A cserkészmozgalom célja, hogy színvonalas programokat, például táborozásokat szervezve teremtsen meg újra a nemzeti közösség összetartozás-élményének lehetőségét. A cserkészek alapvető célkitűzése, hogy felkészítsék a fiatalokat állampolgári kötelességeik teljesítésére és mind testileg, mind lelkileg egészségre neveljék őket.

▪ **Cimbora gyermekműsor**

A Cimbora gyermekműsor 38 éves múltat tekint vissza, 1973-ban indult útjára a Magyar Televízióban. Képet adott a mindenkori kortárs irodalomról, a színház, a zene és a képzőművészet világáról: a műsor versek, mesék, novellák, regények, zeneművek, képzőművészeti alkotások sokaságát juttatta el a gyermekekhez, több évtizeden át meghatározva a gyermekkultúrát Magyarországon.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program a Cimbora műsort és a mozgalmat a magyar gyermekprogramok szellemi örökségének, és a tehetséggondozás egyik legjobb lehetőségének tekinti. Hangsúlyozandó hungarikum jellege és önálló márkaértéke is. Éppen ezért támogatja a műsor új tartalmi elemeinek legyártását, szorgalmazza a közmédiumok bevonását a műsor újrakezdése céljából.

▪ **Ifjúsági turizmus fellendítése**

Az 1970-es, 80-as évek fiatalsága körében még nagy népszerűségnek örvendett a hátizsákos túrázás, az országjárás, a mai fiatalság életében már sokkal kisebb szerepet játszik a belföldi turizmus. Ezt az életérzést, az ország megismerése iránti igényt kell újra feltámasztani. Ahhoz, hogy közösségeiért (országáért, lakóhelyéért) felelősséget érző fiatalokká váljon az új nemzedék, elengedhetetlenül fontos, hogy ismerjék hazájukat. Sok fiatal azonban szociális helyzetéből fakadóan még a legismertebb hazai turisztikai látványosságokat sem látta. Támogatni kell ezért a fiatalok belföldi turizmusát, meg kell velük ismertetni az ország kulturális és turisztikai értékeit. Ehhez egy összehangolt és ellenőrzött ifjúsági turizmust élénkítő kormányzati politika megteremtése szükséges. Ösztönözni kell egy olyan turisztikai hálózat kialakulását, amely hasonlóan a falusi turizmus rendszeréhez, egy komplex koncepcióba foglalja a fiatalok utazási, turisztikai lehetőségeit.

Kiemelt szerepet kap továbbá a nyári táboroztatás támogatása, amelyen keresztül a fiatalok a nyári szünetük egy részét közösségben, közösségi programokkal, aktív pihenéssel tölthetik.

▪ **neTVzz és Retró matiné**

A neTVzz, valamint a Retró matiné programelemek a szabadidő hasznos eltöltését kívánják elérni. Különböző kutatások arra világítottak rá, hogy nem maga a televíziózás hat károsan a gyermekekre, hanem az, hogy a felügyelet nélkül nézett műsorokban látottakat nem képesek megfelelően feldolgozni. Meglepő módon ezek az időszakok szombat, illetve vasárnap délelőttre esnek, amikor a szülők főznek, a ház körüli teendőiket végzik. A neTVzz kampány keretében iskolabusz jellegű járművek gyűjtik össze a gyerekeket és elviszik őket a település fő közösségi helyszínére (művelődési ház, mozi, stb.), ahol számukra szervezett programokon vesznek részt. A Retró matiné programelem a civil szervezetek számára nyújt támogatást ingyenes szabadidős tevékenységek szervezéséhez (mozi, bábszínház, előadások, stb.).

Probléma: A fiatalok egészségkárosító szokásai egyre rosszabb tendenciát mutatnak

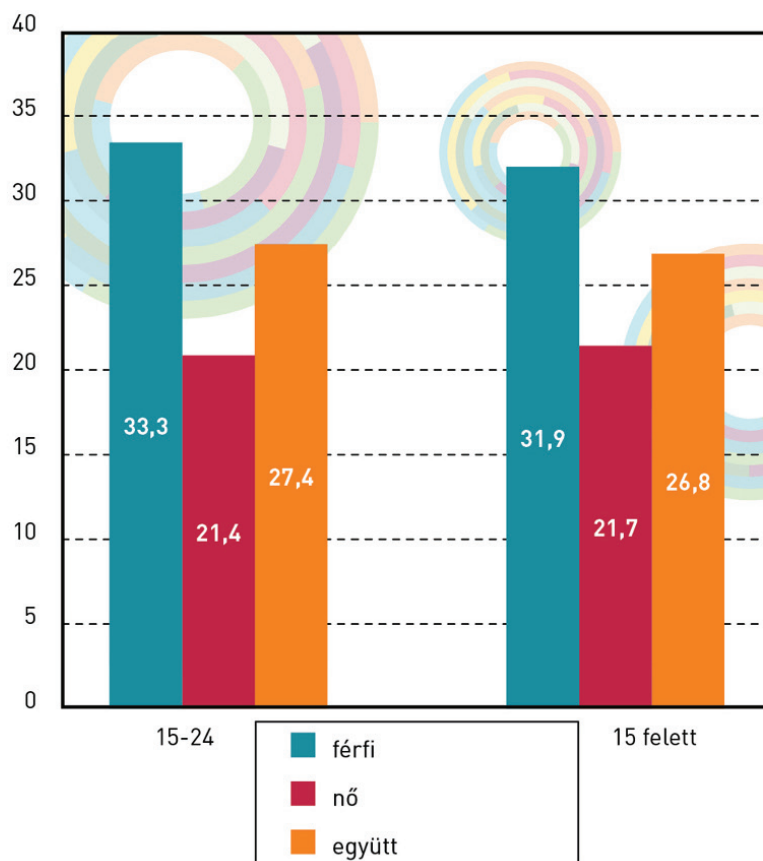
Megoldás: A megelőzés érdekében meg kell ismertetni a fiatalokkal az egészségkárosító szokások hosszú távú hatásait

Mit kell tennünk?

- A függőségi és tudatmódosító szerek visszaszorítása, hatásainak bemutatása

„A dohányzók aránya a 15-24 korosztályban és a 15 éven felüli magyar népességben, nemek szerint, 2009”

(százalékban)

Forrás: Arctalan (?) nemzedék (2011)

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program üdvözlendőnek tartja az országgyűlés által elfogadott 2011. évi XLI. törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes

szabályairól szóló 1999. évi törvény módosítását, amely jelentős mértékben csökkenti a dohányzásra kijelölt helyek számát – betiltva a közintézményekben és szolgáltató egységekben való dohányzást –, támogatva egy egészségesebb új nemzedék felnövekedését. Szintén nagy jelentőségű az a fejlemény, amely a 18 éven aluliak alkohol és cigaretta vásárlásának tilalmára vonatkozik.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program reagálni kíván az egyre aggasztóbb tendenciákra, miszerint a fiatalok egyre többen próbálnak ki illegális (és legálisnak nevezett) tudatmódosító szereket. Ezek visszaszorítását tűzi célul a program a sportolók, DJ-k, művészek bevonásával szervezett alternatív felvilágosító órák segítségével. Ezen kívül a kormány úgynevezett c-lista létrehozásával az egyre jobban terjedő dizájn drogok ellen venné fel a harcot.

Probléma: Nagyon kevés olyan ifjúsági közösségi tér létezik, ahol a fiatalok biztonságosan tölthetik el szabadidejüket.

Megoldás: Olyan ifjúsági közösségi terek létrehozásának ösztönzése, melyekben biztonságos körülmények között tölthetik el szabadidejüket a fiatalok, és szüleik is nyomon követhetnék gyermekük tevékenységét és a programot szervező egyéneket.

Mit kell tennünk?

▪ **Beengedő rendszer a szórakozóhelyeken**

A West Balkán elnevezésű budapesti szórakozóhelyen 2011 januárjában bekövetkezett tragédia miatt a kormány kiemelten foglalkozott a szórakozóhelyekre vonatkozó biztonsági előírásokkal. A 18 éven aluliak védelmében folytatni kell azt a kezdeményezést, amely a beengedő rendszerek kiépítésének és üzemelésének támogatását szorgalmazza. Ezen kívül olyan speciális szórakozóhelyek létrehozását kell népszerűsíteni, amelyet kizárólag a 18 év alatti korosztály látogathat.

▪ **Táborozás biztonságos körülményeinek kialakítása**

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program a táboroztatás ellenőrizhető tételével kívánja előmozdítani a fiatalok biztonságos körülmények közötti szabadidő-eltöltését. Ennek érdekében a jogszabályi környezet áttekintésével, a nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshely-szolgáltatásról szóló 173/2003. (X. 28.) Korm. rendelet figyelembevételével egy jogszabály kidolgozása szükséges, amely a 18 év alatti gyermekeket és fiatalokat mozgósító, üzleti célú táborokat kívánja szabályozni és figyelemmel kísérni.

A jogszabályi felülvizsgálatnak ki kell terjednie arra, hogy minden táboroztatónak regisztrálnia kell, és így csak jogi személyek, regisztráció után, azaz engedéllyel szervezhetnek tábort. A regisztrációt kötelezővé kell tenni minden táboroztatónak; ennek elmulasztása esetén a felelősség a táboroztatót terheli.

A regisztráció lényege nem a szankcionálás, de a tábor hatósági ellenőrzése során a regisztrációs igazolást az adott hatóság kérheti. A regisztráció azt is szolgálja, hogy ha bármilyen minőségi probléma

merül fel egy táborban, akkor a szülő tud hová fordulni, vagy szükség esetén panaszt, feljelentést tenni. Meg kell teremteni a táboroztatás képzési alapjait is, valamint kötelezővé teszi, hogy táborvezető csak képzett szakember és/vagy pedagógus lehet.

Probléma: A magaskultúra-fogyasztás sok fiatal számára nem megfizethető, a kedvezményrendszer nem egységes

Megoldás: Minden fiatal számára elérhetővé kell tenni a kulturált szórakozási lehetőségeket.

Mit kell tennünk?

▪ Nemzeti Egységes Kártya - ifjúsági kedvezmények

Az ifjúsági kedvezményrendszer egységesítésében és új alapokra helyezésében jelentős szerepet kaphat a Nemzeti Egységes Kártya. Ez a kezdeményezés azon az elgondoláson alapul, hogy a jövőben egyetlen kártya ötvözze a tulajdonos által igénybe vett szolgáltatások után járó kedvezményeket, és a jelenleg használatban lévő különböző kártyák által tárolt információkat. A tulajdonosnak elég egy kártyát magánál tartania a diákigazolvány, illetve a számos sporttagsági-kártya, mozikártya, stb. helyett. A Nemzeti Egységes Kártyarendszer (NEK) 2012 elején indul; először a kormánytisztviselői és az oktatási kártyacsaládot vezetik be. Minden állampolgár számára 2012 végétől lesz elérhető az a személyazonosításra alkalmas okmány, amelyet már a NEK rendszerében adnak ki.

▪ Életkorhoz kötött kedvezményes belépők

A 35 év alatti magyar állampolgárok számára meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy havi egy napon ingyenesen látogathassák az állami múzeumok állandó kiállításait, megvizsgálandó továbbá az időszaki kiállításokra vonatkozó kedvezményrendszer is. A fiatalok csökkenő kultúrafogyasztásának egyik oka, hogy a diákigazolvány nyújtotta kedvezmények megszűnésével kezdő fizetésükből nem tudják – az egyébként is luxusnak számító – teljes árú belépőjegyeket megfizetni. Emiatt csökken a múzeumok látogatottsága, hiszen semmilyen jegyet nem vesznek, míg az életkorhoz kötött kedvezménynek köszönhetően ugyan kedvezményes áron, de vásárolnának belépőjegyet. A nem érvényesíthető kedvezmények miatt elszakadnak a korábbi kulturális fogyasztói magatartástól, vagy nincs lehetőségük önállóan kialakítani azt.

Ugyanígy, a havi egyszeri ingyenes látogatási lehetőség (mely Németországban minden hónap első vasárnapja) növelné a fiatalok kötődését a kulturális intézményekhez, így a későbbiekben már nem csak ezeken a napokon lennének „alkalmi kultúrafogyasztók”. Az alapműveltség, valamint a formálódó nemzeti identitás kialakulásának szempontjából is fontos tényező a múzeumok részleges ingyenes és kedvezményes látogatása, hiszen a fiatalok ezáltal nem csupán a tankönyvekben találkoznak a képzőművészeti alkotásokkal.

Probléma: A fiatalok mozgásszegény életmódja fizikai és mentálhigiénés károkat okoz

Megoldás: Támogatni kell az új nemzedék testmozgási lehetőségeit, növelni kell a sportolásra alkalmas létesítmények kihasználtságát, és elérhetővé kell tenni a fiatalok számára a szolgáltatásokat.

Mit kell tennünk?

▪ Szabadidősport támogatása, iskolai testnevelés

Többek között a Budapesti Sportiroda által szervezett rendezvények népszerűsítik a sportolás azon változatát, melyre az elmúlt húsz évben nem volt lehetőség, vagyis a közösségi szabadidősportot, melynek lényege, hogy a sportolás nem csak egy kivételezett réteg luxusa, nem feltétlenül szükséges drága kiegészítőket vásárolni a testmozgáshoz.

Az iskolai testnevelés rendszerének olyan módú átszervezése szükséges, ami nem ragaszkodik feltétlenül a tanrendben meghatározottakhoz, sokkal inkább a fiatalok testi adottságai és érdeklődése alapján határozza meg a testmozgás fajtáját. Ez azért lényeges, mert az iskolai évek alatt begyűjtött kudarcélmények az egész életre kihatóan meghatározzák a fiatalok testmozgáshoz való viszonyát, ezért azt kell szorgalmazni, hogy az alapkövetelmények mellett minden diák azt a sportot űzhesse, melyet szeret, és amelyben sikerélményekre tehet szert. A lehetőségeket természetesen nagyban befolyásolják az iskolák finansziális keretei, ezért van szükség egy olyan tanrendre, mely a sportolási lehetőségeket az intézmények lehetőségeitől függően tartalmazza.

▪ Sporttámogatás

Ahhoz, hogy a fiatalok lelkileg kiegyensúlyozottak, tanulmányaikban, munkájukban kellően sikeresek legyenek, elengedhetetlen a jó fizikai kondíció, a testi egészség. Alapvető célkitűzés tehát a jövő generációjának egészséges fejlődése. Ennek érdekében segíteni kell a sportra és mozgásgazdag életmódra nevelést, hogy az elmúlt négy évben a rendszeresen sportoló fiatalok aránya tekintetében tapasztalható csökkenést megfordítsuk. A sportolási aktivitás csökkenésének okaként a fiatalok legtöbbször az időhiányt nevezik meg. Sportolási hajlandóságukat olyan programokkal kell növelni, melyek a sportot mindennapi cselekvéssé teszik. Javítani kell továbbá a sportolási lehetőségekhez való hozzáférést. Fontos, hogy a kormány további programokkal is támogassa a sportolást, mint az életmódot pozitívan befolyásoló aktivitást, ezzel növelve a fiatalok mozgásszegény életmódjának megváltoztatását.

▪ Nyitott pálya program

A Nyitott Pálya Program keretében az önkormányzati, illetve állami sportlétesítmények használhatóvá

válnak mindenki számára. Azokban az időszakokban, amikor ezeknek a létesítményekben kihasználatlan kapacitások állnak rendelkezésre, lehetővé kel tenni a lakosság számára az ingyenes használatot.

▪ **BuBi – Budapest Bicikli**

Az olyan nyugat-európai országokban, mint Dánia vagy Hollandia, a kerékpározás nem csak mint testmozgás, hanem közlekedési mód van jelen a lakosság mindennapjaiban. Magyarországon az elmúlt években pozitív változás mutatkozik a kerékpárral közlekedők számában, Budapest pedig egyre inkább kerékpárbarát várossá alakul. Pozitív, jelenleg formálódó példa a közbringa-rendszer, melynek keretében a városban felállított bringapontokon bárki kölcsönözhet kerékpárt. 2013-tól, a fejlesztés első ütemében 74 állomásról több mint 1000 kerékpárt kölcsönözhetünk majd Budapesten. A kerékpárok használata az első 30 percben ingyenes lesz, a további díjazás egyelőre ismeretlen, de a lehető legnagyobb siker érdekében feltételezhető, hogy a díjszabás nagy tömegek számára teszi majd elérhetővé a közbringák használatát, ezzel javítva a mozgásszegény életmódon, valamint a főváros levegőjén.

4. AZ ÚJ NEMZEDÉK JÖVŐJÉÉRT PROGRAM MEGVALÓSÍTÁSÁNAK JAVASOLT KERETE

4.1. A KERETPROGRAMBA FOGLALT JAVASLATOK TERVEZETT MEGVALÓSÍTÁSA

Az Új Nemzedék Jövőjéért Programot az az igény hívta életre, hogy kialakuljon egy kormányzati koordinációs mechanizmus az ifjúságot érintő döntések és intézkedések összefogása érdekében. A 2009-ben konszenzussal elfogadott Nemzeti Ifjúsági Stratégiában foglalt célok megerősítésére, tevékenységeinek kiegészítésére készült el az Új Nemzedék Jövőjéért Program, a Kormány ifjúságpolitikai keretprogramja, amely európai uniós források bevonásával kívánja támogatni a magyar fiatalok mindennapi életét, egzisztenciateremtésének folyamatát. A Program és a tervezett projektek összhangban vannak az Európai Unió ifjúságpolitikai célkitűzéseivel, valamint az Unió által a magyarországi társadalmi felzárkózási folyamatokra biztosított források céltételezésével.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program az ifjúságpolitikára nemcsak ágazatként vagy szakpolitikaként tekint, hanem komplex, ágazatok közötti, horizontális szakterületre. A keretprogramban foglalt alprogramok így bemutatják az új ötleteket, valamint a már előkészítés alatt álló vagy folyamatban lévő ifjúságpolitikai kezdeményezéseket, ezzel is hozzájárulva az ifjúsági programok és intézkedések koordinációjának megvalósulásához.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program végrehajtásának elősegítésével kapcsolatos feladatok ellátására, valamint az ifjúságpolitikai feladatok koordinációjára kinevezett miniszteri biztos felelős **a projektek kidolgozásáért és koordinálásáért**: közreműködik a **feladatával összefüggő jogszabályok előkészítésében**, valamint gondoskodik az új nemzedék életlehetőségeinek bővítésére hivatott **intézményrendszer kialakításáról szóló döntések előkészítéséről**. Feladata továbbá a 2012-2016-ra szóló cselekvési terv és a cselekvési tervben foglaltak végrehajtását támogató döntés-előkészítés koordinálása. Az alprogramok az alábbi tevékenységek szerint valósulnak meg.

4.1.1. PROJEKTEK KIDOLGOZÁSA

4.1.1.1. Ifjusag.hu – a sikeres nemzedékért elnevezésű projekt

Ifjusag.hu – a fiatalok tájékoztatása

- Ifjusag.hu információs portál szakértői bázissal;
- ifjúsági újságok – ifjusag.hu kiadványok (A francia Le Petit Quotidien mintájára);
- ismeretterjesztő applikációk közösségi oldalakra és okostelefonokra;
- ismeretterjesztő roadshow szervezése az elmaradott régiókban (a digitális lemaradás ellen);
- Cimbora gyermekműsor

Ifjusag.hu rendezvények:

- betekintés a kulisszák mögé: találkozó politikusokkal, közéleti szereplőkkel (ifjusag.hu rendezvénysorozat);
- ismert emberek segítségével bemutatni, hogyan működik a politika, az érdekérvényesítés (ifjusag.hu vírusfilmek);
- takarékoskodj a környezeti erőforrásokkal! verseny;
- helyi élelmiszerek piacának napja (a már létező Magyar Termékkel összefogás, termelők népszerűsítése)

Ifjusag.hu – tematikus kampányok

- ifjúsági terek hálózatának kialakítása – ifjusag.hu hálózat;
- ifjúsági turizmus fellendítése;
- neTvzz és Retró matiné;
- nyitott pálya program;
- önkéntesség multiplikálása – Tandem program;
- „Élő Könyvtár” kezdeményezés;
- felelősség a környezetért – ifjúsági közterek

Ifjusag.hu – karrier-életpálya

- tudatos karriertervezés modellje;
- vállalkozási kedv növelése a fiatalok körében;
- együttélés és együttműködés a felsőoktatási intézmények és a piaci szektor között;
- felsőoktatásban tanulók számára a vállalkozói létforma népszerűsítése;
- vállalkozóvá válást segítő alapismeretek elérhetővé tétele a karrier irodákban (tréning és rendszeres alapszintű tanácsadással);
- megyei szinten vállalkozásindításhoz kapcsolódó speciális tanácsadói szolgálat biztosítása, elindult vállalkozások mentorálási rendszerének kialakítása;
- tájékoztatás a rugalmas foglalkoztatás lehetőségeiről

4.1.1.2. *Van kihez fordulnod! mentálhigiénés program általános és középiskolásoknak elnevezésű projekt*

4.1.2. MÁR LÉTEZŐ KEZDEMÉNYEZÉSEK TÁMOGATÁSA ÉS KOORDINÁCIÓJA, JOGSZABÁLYOK ELŐKÉSZÍTÉSE, INTÉZMÉNYRENDSZER KIALAKULÁSÁNAK TÁMOGATÁSA

4.1.2.1. *Már létező kezdeményezések támogatása*

- állampolgári ismeretek oktatása;
- regionális együttműködés / uniós identitás kialakítása már létező kulturális és oktatási programok, csereprogramok, ösztöndíjak népszerűsítésén keresztül;
- Határtalanul! program, Magyarság Háza, az iskolai Nemzeti Összetartozás napja – nemzeti identitás erősítése, megismerkedés és kapcsolattartás a határon túl élő fiatal nemzedékkel;
- Iskola-háló Program – szolidaritás és a halmozottan hátrányos helyzetű fiatalok felzárkóztatása;
- családi adórendszer;
- bérlakás program – bérlakások építése és felújítása;
- otthonteremtési támogatási rendszer kiépítése;
- rugalmas foglalkoztatási formák elterjesztése – családbarát munkahely;
- Energia 2.0 – környezettudatosság, fenntartható gondolkodásmód;
- a helyi élelmiszerek és a fair trade (méltányos kereskedelem) termékek megjelenése az iskolai és óvodai közétkeztetésben és az iskolai büfék választékában;
- környezettudatos szemléletmód beépítése a tananyagba;
- szakképzési rendszer felélesztése: kötelező szakmai gyakorlat;
- a függőségi és tudatmódosító szerek visszaszorítása, hatásainak bemutatása;
- vállalati gyermekmegőrzők kialakítása;
- beengedő rendszer a szórakozóhelyeken;
- Nemzeti Egységes Kártya – ifjúsági kedvezmények;
- életkorhoz kötött kedvezményes belépők;
- szabadidősport támogatása, iskolai testnevelés;
- BuBi – Budapest Bicikli program

4.1.2.2. *Feladatával összefüggő jogszabályok előkészítése*

- Táborszás biztonságos körülményeinek kialakítása

4.1.2.3. *Ifjúsági intézményrendszer kialakításának támogatása*

- Önkormányzati Ifjúsági Akcióprogram – ifjúsági kerekasztal és ifjúsági önkormányzat;
- Nemzeti Ifjúsági Tanács;
- Cserkészmozgalom fellendítése

4.2. AZ IFJÚSÁGPOLITIKAI KIEMELT PROJEKTJAVASLATOK TERVEZÉSÉNEK FELADATAIRÓL

A kiemelt projektjavaslatok céljai, indokoltsága, megalapozottsága, illeszkedés a TÁMOP célrendszeréhez

Az ifjúság a társadalom leginkább innovatív, korszerű tudással rendelkező csoportja, mely aktív szerepvállalással képes Magyarország megújítására. Mint önálló, döntésképes egyénekre tekintünk az ifjúsági korosztály tagjaira, a jövő alakítóira, lehetőséget ajánlva képességeik kibontakozásához.

A mai ifjúság tagjai egyre később lesznek a munkaerő-piac szereplői, és később alapítanak családot, változtatják a munkával és tanulással töltött időszakokat, egyéni életútjaik sokkal változatosabbak, mint az idősebb generációk esetében. Az iskoláknak, egyetemeknek, munkahelynek és a társadalmi környezetnek – és ez számunkra a kulcsszó – nincs már olyan integráló szerepe, mint korábban. A fiatalok életük során egyre később válnak teljesen önállóvá.

Ahhoz, hogy a fiatal korosztályok fel tudjanak készülni a bonyolult társadalmi, gazdasági körülményekhez való alkalmazkodásra, a társadalomba való beilleszkedésük sikeres legyen, célzott kormányzati intézkedésekre van szükség.

Az Új Nemzedék Jövőjéért Program részeként javaslatot kívánunk tenni két, nagyobb részben európai uniós forrásból megvalósuló kiemelt projekt kidolgozására. A két projektjavaslat az alábbi:

1. **Az Ifjusag.hu – a sikeres nemzedékért** (továbbiakban: ifjusag.hu) elnevezésű javaslat a különböző kommunikációs csatornákat összefogó portál és platform és ehhez kapcsolódó integrált ifjúsági programok és szolgáltatási rendszer létrehozását célozza, amely kielégítheti a fiatal korosztály információ-szerzési igényeit. A platform a fiatalokat nem csak a világhálón keresztül kívánja megszólítani, hanem sajátos életkori igényeiknek megfelelő, a társas érintkezésre alkalmas programok széleskörű rendszerét kínálja számukra. A személyiségfejlesztési, életvezetési, karrierépítési kérdéseik megválaszolása mellett többek között drogprevenációs, bűnmegelőzési illetve más, hasznos gyakorlati ismereteket nyújtó, igényes szabadidő eltöltést biztosító, a kulturális szegénység ellen ható programokon, rendezvényeken, táborokban való részvétel lehetőségét kínálja, melyek felkészítik az új nemzedéket a társadalmi szerepvállalásra és erősítik a nemzeti öntudatot.

Az ifjusag.hu projekt keretein belül elkészülő **Ifjúsági karrier – életpálya** modell a pályaválasztással és egzisztenciális bizonytalansággal kapcsolatos nehézségek leküzdése érdekében egyéni életpálya- és karrierfejlesztést kínál. Ezen belül kiemelten vállalkozási kultúra terjesztését támogató képzési tanácsadói-mentori rendszer létrehozását célozza, amely biztosítja, hogy a fiatalok a számukra elérhető legtöbb információ és tudás birtokában, kellő önismerettel és megfelelő szakmai támogatással dönthessenek szakmai jövőjük felől, a személyes adottságoknak és a piaci igényeknek is megfelelően.

2. A **Van kihez fordulnod!** programjavaslat beindításával a fiatalok lelki egészségét támogató hálózat felállítása történik meg a közoktatási intézményekben. A program olyan internetes üzenetekre épülő mentálhigiénés hálózat létrehozását célozza meg, amelyben a közoktatási intézmények arra nyitott tanárait felkészíti, és folyamatosan támogatja az anonim internetes segítség és az értékközvetítés módszertanára. A célcsoport a közoktatásban résztvevő 10-23 év közötti korosztály, akik egy internetes levelezőszoftver anonim módon regisztrált felhasználóiként segítséget kérhetnek és kapnak az erre kiképzett, de anonim módon kommunikáló pedagógustól mentálhigiénés, életvezetési és pályaválasztási problémáik megoldásához. A segítők internetes üzeneteken keresztül segítik a hozzájuk forduló diákokat, így az online kapcsolattartás értékmegőrzésre és erkölcsi-etikai szemléletformálásra is felhasználható.

4.3. AZ IFJUSAG.HU - A SIKERES NEMZEDÉKÉRT KIEMELT PROJEKT JAVASLAT CÉLJA

A magyar ifjúsági korosztály igényeinek megfelelő, egységes állami szolgáltatási rendszer kialakítása, amely információnyújtással, ismeretek átadásával, közvetítésével, képzésekkel és tanácsadással, kulturált szabadidő eltöltési lehetőségekkel, az ezekhez való egyenlő hozzáférés biztosításával, az iskola-rendszerben elkallódó tehetségek felkutatásával hozzájárul iskolai lemorzsolódás csökkentéséhez, a sikeres életkezdet és egyéni életpálya építés támogatásához.

Az egységes szolgáltatási rendszer márkanévének bevezetése, minőségi kommunikációja a siker egyik kiindulópontja, ezért az ifjúság.hu célja a „Superbrands” mintájára egy „coolbrand” kialakítása, megismertetése, elfogadtatása és megszerettetése az elsődleges célcsoport tagjaival, amely segítségével elindíthatók a felnőtt társadalomba való beilleszkedés, az önállóvá válás útján.

A projekt ifjúság számára olyan virtuális és valós információs közeg folyamatos biztosítása, amely a fiatal korosztály állandósult, jellemző és mindennapi problémáit folyamatosan kezelni, hosszú távon pedig csökkenteni tudja.

A program különös hangsúlyt fektet a hátrányos helyzetű ifjúsági réteg elérésére, akik körében az információhoz való hozzájutást, az önfoglalkoztatóvá válás népszerűsítését és támogatását, különböző segítő mentori szolgáltatások elérését és igénybevételét támogatja, hozzájárulva kilátásaik és életminőségük javulásához, társadalmi hátrányaik újratermelődésének megakadályozásához.

A különböző területeken (zene, művészeti ágak, tanulás, sport) végzett tehetségfelkutatás és tehetséggondozási tevékenységek révén a hátrányos helyzetű térségek tehetséges fiataljai is hozzáférhetnek azokhoz az információkhoz, iskolarendszerben nem megszerezhető módszerekhez és ismeretekhez, amelyek révén sikeres felnőttekké válhatnak.

A teljes projekt és benne az alprojektek szakmai háttérét, szupervízióját egy interdiszciplináris szakértői

csoport biztosítja. A szakértők a különböző célcsoportok eléréséhez, az egyes programok szakmai tartalmának részletes kidolgozását, megvalósításuk szakmai monitoringját látják el a projektben. A munka során biztosítják a szükséges háttérkutatások elkészültét a projektvezetői, szakpolitikai döntésekhez.

A TÁMOP célrendszeréhez való kapcsolódás bemutatása

A projektjavaslat szakmai tartalmát illetően messzemenően illeszkedik a Társadalmi Megújulás Operatív Program „Társadalmi befogadás, részvétel erősítése” című prioritás tengely céljaihoz, szakmai tartalmához és indikátorrendszeréhez, kiemelten a 3.5.2 Beruházás a jövőnkbe, gyermek- és ifjúsági programok fejezetben foglaltaknak megfelelően.

Forrásoldalról megvizsgálva, jelenleg a TÁMOP 2011-2013. évi Akciótervében a tárgyban érintett, a projekt céljaihoz leginkább illeszkedő, meg nem hirdetett alábbi támogatási (pályázatos) konstrukciók szerepelnek:

- TÁMOP 5.2.5 B Gyermek- és fiatalok társadalmi integrációját segítő programok, egyfordulós pályázat konstrukció
- A TÁMOP 5.2.5 A-ban azonos címmel

Illeszkedés más kormányzati illetve uniós forrásból megvalósuló programokhoz

- Új Nemzedék Jövőjéért Program - Nemzeti Ifjúsági Stratégia
- TÁMOP 2.2.2 keretében a Nemzeti Pályaorientációs program és portál (ez a portál jelenleg is működik, az ifjusag.hu web tartalom részletes tervezése és fejlesztése során a szolgáltatások egyértelmű elhatárolása szükséges a fenti, már kifejlesztett portáltól)
- TÁMOP 3. prioritás, 3.1 és 3.2 közoktatási fejlesztést célzó intézkedések

4.3.1. A PROJEKTJAVASLAT ALAPVETŐ ADATAI

A projektjavaslat munkacíme: Ifjusag.hu – a sikeres nemzedékért

Alprojekt neve	Alprojekt rövid leírása
www.ifjusag.hu portál	Korszerű interaktív, közösségszervező és információs portál IT és tartalmi fejlesztése, szerkesztőség létrehozása, 24 hónap hosting, üzemeltetés, oktatás.
TV magazin műsor	Az Új Nemzedék Jövőjéért Program a Cimborá műsort a magyar gyermekprogramok örökségének, valódi hungarikumként, az ismeretterjesztés és tehetséggondozás egyik legjobb gyakorlatként tekinti. A projekt önálló részeként a közmédia bevonásával a hagyományok ésszerű megtartásával egy korszerű ifjúsági magazinműsor új tartalmi elemeinek legyártása és műsorrendbe állítása történik.
Tudásmegosztó kampány, rendezvények, táborok, mozgalom	Az alprojekt tartalmazza mindazon, a különböző ifjúsági célcsoportoknak szánt személyiségfejlesztő, önismereti, életvezetési, karrierépítési ill. egyéb ismeretátadó programok előkészítését, megszervezését és megvalósítását, amelyek a kiemelt projekt céljait szolgálják (tematikus ifjúsági táborok, tehetség konferenciák, képzésekhez elektronikus/online tananyagok, programokhoz kiadványok készítése önkéntes akciók, jótékonyági események.
Tehetséggondozás, felzárkóztatás	A különböző területeken (zene, művészeti ágak, tanulás, sport) végzett tehetséggondozási tevékenységek révén a hátrányos helyzetű térségek tehetséges fiataljai is hozzáférhetnek azokhoz az információkhoz, iskolarendszerben nem megszerezhető módszerekhez és ismeretekhez, amelyek révén sikeres felnőttekké válhatnak.
Szakértői háttérműhely létrehozása	A teljes projekt és benne az alprojektek szakmai háttérét, szupervízióját egy interdiszciplináris szakértői csoport biztosítja. A szakértők a különböző célcsoportok eléréséhez, az egyes programok szakmai tartalmának részletes kidolgozását, megvalósításuk szakmai monitoringját látják el a projektben. A munka

során biztosítják a szükséges háttérkutatások elkészültét a projektvezetői, szakpolitikai döntésekhez.

Menedzsment költségek

A projekt megvalósításához kapcsolódó kiadások.

Elsődleges célcsoport: a gyermekkorból már kilépő, társadalmi integráció előtt álló 12-29 év közötti fiatalok, akik a felnőtté válás küszöbén állnak

A projekt lehetséges kimenet- és eredményindikátorai:

Indikátor

Támogatott ifjúsági programokba bevont fiatalok száma

A programban képzettséget vagy más pozitív kimenetet szerző fiatalok száma

A kifejlesztett portál használata, regisztráció és oldalletöltések száma

Elkészült és a közszolgálati médiában leadott ifjúsági magazinműsorok száma

Személyiségfejlesztő, önismereti, drogprevenációs, bűnmegelőzési ill. egyéb életvezetési tanácsadást igénybe vett, vagy ilyen célú programon résztvevő fiatalok száma

A program keretében kifejlesztett tananyagok száma

Kulcsszakértőkkel, mentálhigiénés szakemberekkel felvett személyes kapcsolatok, adatfelvételek száma

Támogatott ifjúsági vállalkozásfejlesztési programokban résztvevő fiatalok száma

Létrehozott tanácsadó pontok száma (karrier irodák keretében)

4.3.2. TERVEZETT ÉS TÁMOGATHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projekt előkészítő tevékenységek (részben finanszírozható a projekt terhére):

- Részletes igény-, helyzetfelmérésen, valamint piackutatáson alapuló megvalósíthatósági tanulmány készítése;
- Márkamenedzsment stratégia és szociológiai előtanulmány, közösségfejlesztési terv elkészítése.

Megvalósítás tervezett szakmai tevékenységei

- ifjusag.hu interaktív, közösségszervező és információs portál informatikai és tartalmi kialakítása, fejlesztése, szerkesztőség létrehozása, 24 hónap hosting, üzemeltetés, oktatás.
- A portál részeként web alapú információt nyújtó, személyiségfejlesztési, életvezetési tanácsadást, pályaorientációt is támogató ifjúsági szolgáltatások kifejlesztése, figyelemmel a TÁMOP 2.2.2 keretében kifejlesztett pályaorientációs portállal való átfedések elkerülésére;
- reklám- és sajtókampány indítása a célcsoport bevonásával;
- a projekt szakértői háttérének, valamint a szakmai és konzorciumi partnerség kiépítése;
- online promóciós jelenlét népszerű közösségi site-okon, blogokon bannerek elhelyezése;
- jelenlét a hagyományos médiában is (rádió, TV, újság), ismert médiaszereplő alkalmazása a „brand” népszerűsítésére;
- ifjusag.hu (Cimbora) televíziós magazinműsor létrehozása;
- roadshow-k, önkéntes akciók, jótékonysági események szervezése;
- fesztiválok – Sziget, VOLT, Balatonsound, Hegyalja fesztivál stb. –, országos kulturális és sportrendezvényeken való aktív jelenlét (külön sátorral, standdal);
- folyamatos jelenlét és képviselő az országos rendezvényeken; ezek keretében drogprevenációs szolgáltatások értékteremtő, komplex szabadidős programok kialakítása, fejlesztése;
- közösségi és az állampolgári kompetenciák fejlesztésére irányuló e-tananyagok fejlesztése;
- tehetségek felkutatása, ehhez kapcsolódó rendezvények és táborok szervezése művészeti, kiemelten zenei, valamint sport és más területeken, a hátrányos helyzetű térségekben élő fiatalok kiemelt bevonásával;
- tehetséggondozási programok a fenti területeken;
- a projekt eredményes működtetéséhez és fenntartásához szükséges háttérkutatások elvégzése;
- vállalkozási kedv növelése a fiatalok körében a tudatos karriertervezés érdekében;
- tanácsadói hálózat létrehozása a jelenleg is működő ifjúsági illetve karrier irodahálózat bázisán a vállalkozói kultúra terjesztésére, a kezdő fiatal vállalkozók mentorálása érdekében;
- ifjúsági karrier-életpálya modell kidolgozása;
- ERFA típusú támogatható tevékenységek: eszközbeszerzések, informatikai fejlesztések, felújítások, táboroztatáshoz és más támogatható tevékenységekhez kötődő, indokolt beszerzések

A megvalósításhoz kapcsolódó további tevékenységek:

- Menedzsment szervezet felállítása és működtetése;

- Közbeszerzési eljárások lefolytatása
- Kommunikáció és kötelező disszeminációs feladatok;
- Teljes körű projektzárás, könyvvizsgálat.

Projektfenntartás:

- Az ifjusag.hu website fenntartása, működtetése;
- Az ifjusag.hu televíziós magazinműsor fenntartása, működtetése;
- A program saját szervezésű rendezvényeinek időszakos megszervezése, lebonyolítása.

4.3.3. A PROJEKT INDÍTHATÓSÁG ELŐFELTÉTELEI, FOLYAMATA ÉS HOZZÁVETŐLEGES IDŐIGÉNYE

A részletes projekt tervezés indításához szükséges lépések:

- A projekt támogathatóságáról szóló döntés előkészítése keretében szükséges a szakmai tartalom pontos meghatározása és a támogathatósági feltételek tisztázása; melynek céljából az érintett kormányzati intézmények további egyeztetéseket folytatnak.
- Jelen projekt támogatása esetén az NFM – az NFÜ és a felelős szakminisztérium együttműködésével – előterjesztésben módosítást kezdeményez a TÁMOP 2011-2013. évi akcióterv 5. prioritásának módosítása, egy új konstrukció szerepeltetésével.
- A TÁMOP 2011-2013. évi akciótervének módosítása megtörténik a szakmai tartalom és az OP illeszkedés mellett a forrás megjelölésével.
A 10,2 %-nyi KMR forrásigény miatt az éven túli kötelezettségvállalás (túlvállalás) NGM általi engedélyezésére lesz szükség a konstrukció akciótervi szerepeltetésével egyidőben. Ennek mértékét az I. NFT időszakában a költségvetési törvény mellékletében határozták meg, jelenleg ennek a jogi háttere előkészítés alatt áll.
- Az Akcióterv módosítását követően az NFÜ (Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága) egy pályázat előkészítő munkacsoport (PEMCS) keretében kidolgozza és megjelenteti a kiemelt projekt tervezési felhívást.
- A kiadott projekt tervezési felhívásra a projektgazda részletesen kidolgozza a részletes projekttervet és benyújtja az adatlapot és mellékleteit a NFÜ Humán Erőforrás Programok Irányító Hatóságnak, a 4/2011. Kormányrendelet 21. (4) alapján egymilliárd forint feletti projekt esetében megvalósíthatósági tanulmánnyal együtt. Amennyiben a projektjavaslatot nem a minisztérium, hanem a kedvezményezett jelölt nyújtja be, a 22.§ (5) szerint benyújtáshoz szükséges az érintett szakminiszter támogatói nyilatkozata.
- Az NFÜ értékeli a projektjavaslatot, majd a hiánypótlás nélkül számított 60 (+30) napon belül dönt a támogathatóságról.
- Pozitív döntést követően nyílik mód a támogatási konstrukció a Kormány által a 2011-2013. évi TÁMOP Akciótervben történő, a kedvezményezett nevét is szerepeltető végleges nevesítésére
- majd ezt követően kerülhet sor a támogatási szerződés megkötésére.

A fenti folyamat időigénye a részletes projektjavaslat megtervezésének időtartamától függően legalább 8-10 hónap.

4.4. A „VAN KIHEZ FORDULNOD!” KIEMELT PROJEKT JAVASLAT CÉLJA

A „Van kihez fordulnod!” program célja egy mentálhigiénés, kölcsönösen anonim segítő hálózat létrehozása a közoktatási intézményekben a fiatalok problémáinak meghallgatására, tanácsokkal történő kezelésére.

A program részeként reményeink szerint gyors és adekvát válaszok születnek a fiatalok mindennapjait érintő olyan problémákra, melyek egy szokásos iskolai tanár-diák, illetve szülő-gyermek kapcsolatban nem, vagy nehezen vethetők fel, illetve megoldás nem minden esetben a két fél elégedettségére születik meg. Az itt említett problémára a program válaszként olyan – internetes üzenetekre épülő – segítő hálózat létrehozását célozza meg, amelyben a programban kiválasztott közoktatási intézmények arra alkalmas tanárait felkészíti az anonim internetes segítés és az érték közvetítés módszertanára. A programban részt vevő pedagógusok internetes üzeneteken keresztül segítik a hozzájuk forduló diákokat.

A projekt során kidolgozzák a képzés akkreditálandó szakmai programját és segédanyagait, figyelembe véve, hogy különböző képzési szinteken és területeken, kiépítik az informatikai hátteret, majd a kiválasztott pedagógusokat kiképezik a segítő feladatok ellátására. A diákok és a segítőik ezt követően személyükben nem azonosítható módon használják a rendszert. A projekt teljes időtartama alatt szakmai konferenciák és rendezvények szervezése a program népszerűsítését és elterjesztését, tanulságainak és az ifjúságot érintő tapasztalatainak megosztását fogja biztosítani. A program teljes vertikumában szigorú minőségirányítási rendszer kerül alkalmazásra a képzők és a részt vevő pedagógusok kiválasztásánál, a képzés során, valamint a megvalósítási idő alatt.

Az összegyűlt levelek kutatható adatbázist alkotnak. A több százezer anonim módon írt üzenet - épp az anonimitás miatt - nagy mennyiségű hiteles és az ifjúság teljes korosztályi vertikumát érintő információkat hordozhat. Az így keletkezett nagyméretű és egyedülálló adatbázis egyfelől lehetőséget biztosít a munka világába belépő fiatalok attitűdjeinek vizsgálatához, másfelől adatot szolgáltat az ifjúságot érintő szakpolitikai döntések megalapozásához.

A tervek szerint a rendszer a nap 24 órájában, bárhol és bárhonnán elérhető lesz. Működése nem internetes levelezésként, hanem egy zárt rendszerben történik, a leveleket mindkét fél fórumszerűen látja. Minden üzenetre, amit a diák ír, három napon belül választ kell kapnia. Nincsenek tabu témák.

A programban részt vevő pedagógusokat mentorhálózat segíti, akik mentálhigiénés szakemberek, és szupervíziót biztosítanak.

A TÁMOP célrendszeréhez való kapcsolódás bemutatása

A projektjavaslat szakmai tartalmát illetően több ponton illeszkedik a Társadalmi Megújulás Operatív Program „Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása mindenkinek” című 3. prioritás tengely céljaihoz, szakmai tartalmához és indikátorrendszeréhez.

Forrásoldalról megvizsgálva, jelenleg a TÁMOP 2011-2013. évi Akciótervében a tárgyban érintett, a projekt céljaihoz leginkább illeszkedő, meg nem hirdetett alábbi intézkedések és támogatási (pályázatos) konstrukciók szerepelnek:

- TÁMOP 3.1. A kompetenciaalapú oktatás elterjedésének támogatása
 - TÁMOP 3.1.2 Új tartalomfejlesztések a közoktatásban
 - TÁMOP 3.1.4 Innovatív iskolák fejlesztése
- TÁMOP 3.2. A közoktatási rendszer hatékonyságának javítása, újszerű megoldások és együttműködések kialakítása ezen belül
 - TÁMOP 3.2.1 Közoktatási intézmények szerepbővítése, újszerű intézményi együttműködések kialakítása (tanulást segítő támogató formák bevezetése)

A projekt forrásának beazonosítása a NEFMI-vel való együttműködésben jelenleg zajlik, a kiemelt projekt becsült költségvetési forrásának biztosításához a projekt előzetes támogatása esetén a TÁMOP 2011-2013 Akcióterv módosítására, valamint az Operatív Programon belül éven túli kötelezettségvállalás engedélyezésére van szükség. (Lásd A projekt indíthatóság előfeltételei és ezek időigénye fejezetben foglaltak)

Illeszkedés más programokhoz

- Új Nemzedék Jövőjéért Program - Nemzeti Ifjúsági Stratégia
- TÁMOP 5. prioritás, a Társadalmi befogadás, részvétel erősítése” című prioritás tengely céljai, kiemelten a 3.5.2 Beruházás a jövőnkbe, gyermek- és ifjúsági programok fejezetben tervezett intézkedések

4.4.1. A PROJEKTJAVASLAT ALAPVETŐ ADATAI

A projektjavaslat címe: Van kihez fordulnod!

Elsődleges célcsoport: a gyermekkorból már kilépő, társadalmi integráció előtt álló 12-19 év közötti fiatalok, akik alapfokú oktatás felső tagozatában, valamint középfokú oktatásban vesznek részt

A projekt lehetséges kimenet- és eredményindikátorai:

Indikátor

Kifejlesztett informatikai alkalmazás a program működtetésére

A program keretében kifejlesztett akkreditált képzési dokumentáció

A programban közreműködő kiképzett segítők száma

A programba bekapcsolódó iskolák száma

A program által biztosított tájékoztató, népszerűsítő alkalmakon, képzéseken résztvevő fiatalok száma

Mentálhigiénés szakemberekkel, mentorokkal felvett személyes segítői kapcsolatok száma

A „Van kihez fordulnod” projekt keretében regisztrált megkeresések/válaszok száma

4.4.2. TERVEZETT ÉS TÁMOGATHATÓ TEVÉKENYSÉGEK

Projekt előkészítő tevékenységek:

- Részletes igény-, helyzetfelmérésen alapuló, valamint az iskolapszichológusok tapasztalatait összegző megvalósíthatósági tanulmány készítése

Megvalósítás tervezett szakmai tevékenységei:

- szoftver fejlesztés a program informatikai hátterének biztosítására
- akkreditált képzési dokumentáció, benne tananyagfejlesztés a programban résztvevő tanárok számára;
- A programban résztvevő iskolák kiválasztása;
- „Van kihez fordulnod!” című alprojekt keretében anonim web alapú mentálhigiénés szolgáltatások nyújtása az iskolarendszerű képzésben résztvevő diákok számára;
- Mentálhigiénés szakemberekből mentori hálózat felállítása a programban részt vevő segítők / tanárok számára;
- ERFA típusú támogatható tevékenységként a projekt megvalósításához szükséges, és igazolható eszközök beszerzése.

A megvalósításhoz kapcsolódó további tevékenységek:

- Menedzsment szervezet felállítása és működtetése;
- Közbeszerzési eljárások lefolytatása;

- Kommunikáció és kötelező disszeminációs feladatok;
- Rendszeres belső szakmai és pénzügyi monitoring;
- Teljes körű projektzárás, könyvvizsgálat.

Projektfenntartás:

- A fejlesztési program támogatásának lezárását követő fenntartás, működtetés;
- A program saját szervezésű rendezvényeinek időszakos megszervezése, lebonyolítása.

4.4.3. A PROJEKT INDÍTHATÓSÁG ELŐFELTÉTELEI, FOLYAMATA ÉS HOZZÁVETŐLEGES IDŐIGÉNYE

A részletes projekt tervezés indításához szükséges lépések:

- A projekt támogathatóságáról szóló döntés előkészítése keretében szükséges a szakmai tartalom pontos meghatározása és a támogathatósági feltételek tisztázása; melynek céljából az érintett kormányzati intézmények további egyeztetéseket folytatnak.
- Jelen projekt támogatása esetén az NFM – az NFÜ és a felelős szakminisztérium együttműködésével – előterjesztésben módosítást kezdeményez a TÁMOP 2011-2013. évi akcióterv 5. prioritásának módosítása, egy új konstrukció szerepeltetésével.
- A TÁMOP 2011-2013. évi akciótervének módosítása megtörténik a szakmai tartalom és az OP illeszkedés mellett a forrás megjelölésével.
A 23,5 %-nyi KMR forrásigény miatt az éven túli kötelezettségvállalás (túlvállalás) NGM általi engedélyezésére lesz szükség a konstrukció akciótervi szerepeltetésével egy időben. Ennek mértékét az I. NFT időszakában a költségvetési törvény mellékletében határozták meg, jelenleg ennek a jogi háttere előkészítés alatt áll.
- Az Akcióterv módosítását követően az NFÜ (Humán Erőforrás Programok Irányító Hatósága) egy pályázat előkészítő munkacsoport (PEMCS) keretében kidolgozza és megjelenteti a kiemelt projekt tervezési felhívást.
- A kiadott projekt tervezési felhívásra a projektgazda részletesen kidolgozza a részletes projekttervet és benyújtja az adatlapot és mellékleteit a NFÜ Humán Erőforrás Programok Irányító Hatóságnak, a 4/2011. Kormányrendelet 21. (4) alapján egymilliárd forint feletti projekt esetében megvalósíthatósági tanulmánnyal együtt. Amennyiben a projektjavaslatot nem a minisztérium, hanem a kedvezményezett jelölt nyújtja be, a 22.§ (5) szerint benyújtáshoz szükséges az érintett szakminiszter támogatói nyilatkozata.
- Az NFÜ értékeli a projektjavaslatot, majd a hiánypótlás nélkül számított 60 (+30) napon belül dönt a támogathatóságról.
- Pozitív döntést követően nyílik mód a támogatási konstrukció a Kormány által a 2011-2013. évi TÁMOP Akciótervben történő, a kedvezményezett nevét is szerepeltető végleges nevesítésére
- majd ezt követően kerülhet sor a támogatási szerződés megkötésére.

A fenti folyamat időigénye a részletes projektjavaslat megtervezésének időtartamától függően legalább 8-10 hónap.

I. SZAMU MELLÉKLET

JOGSZABÁLYI KÖRNYEZET

Az Európai Szociális Karta kihirdetéséről szóló 1999. évi C. törvény

Az Európa Tanács keretében elfogadott Európai Szociális Karta (1961), illetve az előbbi fokozatosan felváltó Módosított Európai Szociális Karta (1996) a legjelentősebb olyan európai egyezmény, amely biztosítja a gyermekek jogait.

A jogszabályból kiemelendő három fontos rendelkezés, úgy, mint a gyermekek és fiatalok védelméhez való joga, mely a munka világában védi a kiskorú foglalkoztatottak érdekeit; a pályaválasztási tanácsadáshoz való jog, mely alapján a Szerződő Felek kötelezettséget vállalnak arra, hogy olyan szolgáltatást hoznak létre, amelyek segítséget nyújtanak a fiataloknak a pályájuk megválasztásával és a szakmai fejlődéssel összefüggő gondjaik megoldásához; valamint az anyák és gyermekek joga a szociális és gazdasági védelemhez.

A Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény

Az egyezmény a nagykorúságot el nem érő, általában 18 évesnél fiatalabb személyekre vonatkozik. A benne foglalt elvek és rendelkezések betartására és biztosítására az aláíró államok, így hazánk is kötelezettséget vállalt. Az egyezmény többek között tárgyalja a gyermekek állampolgári és politikai jogait, szociális és kulturális jogokat, a védelemre szoruló, család nélkül maradt gyermekről való gondoskodás felelősségét a gyermekek mindenféle megkülönböztetése nélkül. A dokumentum deklarálja a gyermekek mindenekfelett álló érdekét, amelynek minden intézkedésben, politikai döntésben érvényesülnie kell.

A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény

A Polgári Törvénykönyv a legfontosabb magánjogi szabályok kódex jellegű, általános igényű törvényi összefoglalása. A jogszabályban a személyek jogairól szóló rész deklarálja az ember jogképességét, amely életkorra, nemre, fajra, nemzetiséghez vagy felekezethez tartozásra tekintet nélkül egyenlő. Rögzíti a kiskorúság miatti cselekvőképesség és korlátozott cselekvőképesség eseteit. Rendezi az egyesülési joghoz tartozó egyesületek és alapítványok szabályait. Tárgyalja a személyek polgári jogait, úgy, mint az egyenlő bánásmód, a lelkiismereti szabadság, a személyes szabadság, a testi épség, a becsület és az emberi méltóság kérdéseit. Rendezi a tulajdonnal kapcsolatos kérdéseket, a szerződésről, a kártérítésről, valamint az öröklési jogról szóló szabályokat.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

A Büntető Törvénykönyvünk a büntethetőség korhatárát a betöltött 14. életévben jelöli meg. E törvénykönyv a 18. életévet be nem töltött személyeket tekinti fiataalkorúnak. Rájuk a felnőttektől eltérő, enyhébb szabályokat kell alkalmazni. Az alkalmazandó szankciók közül kiemeljük a csak a fiatalokkal szemben alkalmazható és alkalmazandó javító intézeti nevelést, illetve az ún. pártfogó felügyeletet. A fiatal lehet bűncselekmény elkövetője, és áldozat egyaránt. Különös figyelmet kap a kiskorú, azaz a 14. életévét még be nem töltött veszélyeztetése. A Btk. a kiskorú nevelésére, felügyeletére, vagy gondozására köteles személyre ró büntetést, ha a kiskorút bűncselekmény elkövetésére, vagy züllött életmód folytatására rábírja, vagy rábírní törekszik, vagy ha kényszermunkát végeztet vele, illetőleg ha kapcsolattartásra jogosult személlyel a kapcsolat kialakítását akadályozza.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény

A büntető eljárás lefolytatásának szabályait rögzítő törvény rendelkezik az eljárás során kívüli lefolytatásról, ha a bűncselekmény kiskorú sérelmére lett elkövetve az élet, a testi épség, az egészség elleni bűncselekmény, vagy a házasság, család, az ifjúság és a nemi erkölcs ellen. Ugyancsak soron kívüli eljárást kell lefolytatni, ha a kiskorú sértett érdeke a büntető eljárás mielőbbi befejezése. Szembesítésre vonatkozó szabályok alapján kiskorú személyt akkor lehet szembesíteni, ha az a kiskorúban nem kelt félelmet. Az őrizetbe vétel miatt felügyelet nélkül maradó kiskorú elhelyezéséről gondoskodni kell. A bírósági tárgyalás nyilvánosságával kapcsolatos a vizsgált korosztályt érintő szabály az, hogy tizenegyedek életévét be nem töltött személy nem vehet részt, tizennyolcadik életévét be nem töltött személy pedig kizárható a hallgatóság köréből. Indítványra a nyilvánosságot az egész tárgyalásról, vagy annak egy részéről kizárhatja, többek között az eljárásban részt vevő kiskorú védelme érdekében.

A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény

E törvény hatálya – ha a nemzetközi magánjog szabályai eltérően nem rendelkeznek – kiterjed minden olyan munkaviszonyra, amelynek alapján a munkát a Magyar Köztársaság területén végzik, továbbá amelynél a magyar munkáltató munkavállalója a munkát ideiglenes jelleggel külföldön végzi. A törvény 72/A. §-ának, valamint a Harmadik rész XI. fejezetének hatálya – az ott meghatározottak szerint – kiterjed azon, a Polgári Törvénykönyv szabályain alapuló jogviszonyra is, amely a tizennyolcadik életévét még be nem töltött személy munkavégzésére vonatkozik, vagy munkaerő-kölcsönzés céljából a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő között jön létre.

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény

A jogszabály szabályozza és védi a házasság intézményét, deklarálja a házastársak egyenjogúságát, erősíti gyermekért való felelősséget, és előmozdítja az ifjúság fejlődését, nevelését.

A Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény

A Büntető Törvénykönyvünk a büntethetőség korhatárát a betöltött 14. életévben jelöli meg. E törvénykönyv a 18. életévet be nem töltött személyeket tekinti fiataalkorúnak. Rájuk a felnőttektől eltérő, enyhébb szabályokat kell alkalmazni. Az alkalmazandó szankciók közül kiemeljük a csak a fiatalokkal szemben alkalmazható és alkalmazandó javító intézeti nevelést, illetve az ún. pártfogó felügyeletet. A fiatal lehet bűncselekmény elkövetője, és áldozat egyaránt. Különös figyelmet kap a kiskorú, azaz a 14. életévét még be nem töltött veszélyeztetése. A Btk. a kiskorú nevelésére, felügyeletére, vagy gondozására köteles személyre ró büntetést, ha a kiskorút bűncselekmény elkövetésére, vagy züllött életmód folytatására rábírja, vagy rábírní törekszik, vagy ha kényszermunkát végeztet vele, illetőleg ha kapcsolattartásra jogosult személlyel a kapcsolat kialakítását akadályozza.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény

A büntető eljárás lefolytatásának szabályait rögzítő törvény rendelkezik az eljárás soron kívüli lefolytatásról, ha a bűncselekmény kiskorú sérelmére lett elkövetve az élet, a testi épség, az egészség elleni bűncselekmény, vagy a házasság, család, az ifjúság és a nemi erkölcs ellen. Ugyancsak soron kívüli eljárást kell lefolytatni, ha a kiskorú sértett érdeke a büntető eljárás mielőbbi befejezése. Szembesítésre vonatkozó szabályok alapján kiskorú személyt akkor lehet szembesíteni, ha az a kiskorúban nem kelt félelmet. Az őrizetbe vétel miatt felügyelet nélkül maradó kiskorú elhelyezéséről gondoskodni kell.

A bírósági tárgyalás nyilvánosságával kapcsolatos a vizsgált korosztályt érintő szabály az, hogy tizenegyedek életévét be nem töltött személy nem vehet részt, tizennyolcadik életévét be nem töltött személy pedig kizárható a hallgatóság köréből. Indítványra a nyilvánosságot az egész tárgyalásról, vagy annak egy részéről kizárhatja, többek között az eljárásban részt vevő kiskorú védelme érdekében.

A Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény

E törvény hatálya – ha a nemzetközi magánjog szabályai eltérően nem rendelkeznek – kiterjed minden olyan munkaviszonyra, amelynek alapján a munkát a Magyar Köztársaság területén végzik, továbbá amelynél a magyar munkáltató munkavállalója a munkát ideiglenes jelleggel külföldön végzi. A törvény 72/A. §-ának, valamint a Harmadik rész XI. fejezetének hatálya – az ott meghatározottak szerint – kiterjed azon, a Polgári Törvénykönyv szabályain alapuló jogviszonyra is, amely a tizennyolcadik életévét még be nem töltött személy munkavégzésére vonatkozik, vagy munkaerő-kölcsönzés céljából a kölcsönbeadó és a kölcsönvevő között jön létre.

A házasságról, a családról és a gyámságról szóló 1952. évi IV. törvény

A jogszabály szabályozza és védi a házasság intézményét, deklarálja a házastársak egyenjogúságát, erősíti gyermekért való felelősséget, és előmozdítja az ifjúság fejlődését, nevelését.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény

E törvény rendelkezik azokról az alapvető feladatokról, amelyek az államot, valamint a helyi önkormányzatokat és a gyermekek védelmét ellátó természetes és jogi személyeket, valamint a személyiséggel nem rendelkező más szervezeteket terhelik. E jogalanyoknak a meghatározott ellátásokkal és intézkedésekkel segítséget kell nyújtaniuk a gyermekek törvényben foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez, a szülői kötelességek teljesítéséhez, illetve gondoskodniuk kell a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzéséről és megszüntetéséről, a hiányzó szülői gondoskodás pótlásáról, valamint a gyermekvédelmi gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedéséről.

A közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény

Az Országgyűlés az alábbi célok elérése érdekében alkotta meg a közoktatásról szóló törvényt:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányában meghatározott művelődéshez való jog esélyegyenlőség alapján való gyakorlásának biztosítása;
- a lelkiismereti meggyőződés szabadságának és a vallásszabadságnak, illetve a hazaszeretetre nevelésnek a közoktatásban való érvényesülése;
- a nemzeti és etnikai kisebbségek anyanyelvi oktatáshoz való jogának megvalósítása;
- a tanszabadság és a tanítás szabadságának érvényesítése;
- a gyermekek, tanulók, szülők és a közoktatásban foglalkoztatottak jogainak és kötelességeinek meghatározása;
- korszerű tudást biztosító közoktatási rendszer irányítása és működtetése.

A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény

A jelenleg hatályos önkormányzati törvény szabályozza a helyi önkormányzás általános szabályait, ideértve az önkormányzati jogokat, feladat- és hatásköröket. Rendelkezik a képviselő-testület és bizottságai működéséről, a polgármesterről, alpolgármesterről, a jegyzőről. Szabályozza az önkormányzatok társulásait. Ifjúsági szempontból kiemelendő, hogy a megyei önkormányzatok konszolidációjáról, a megyei önkormányzati intézmények és a Fővárosi Önkormányzat egyes egészségügyi intézményeinek átvételéről szóló 2011. évi CLIV. törvény 18 § (2) bekezdése hatályon kívül helyezi a tárgybeli törvény megyei önkormányzatok feladatáról és hatásköréről szóló részeit, amely mostanáig a megyei önkormányzatok feladatává tette a gyermek- és ifjúsági feladatokról való gondoskodást. Várhatóan 2013. január 1. napjától már a települési és a fővárosi kerületi önkormányzatok is el fognak látni ifjúsági ügyeket, az ágazati rendelkezések alapján.

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény

Alkotmányunk mindenki számára biztosítja a jogot a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához. E jogok gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskeresők támogatásának biztosítása érdekében alkotta meg az Országgyűlés ezt a törvényt.

Annak ellenére, hogy nevesítve nem jelenik meg a következő három jogszabályban az ifjúság, a korosztály aktív társadalmi részvételének, felelősségvállalásának, közösségi cselekvéseinek, politikai tudatosságnak fejlesztése szempontjából lényeges rendelkezésekről van szó.

Az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény

„3. § (1) Az egyesülési jog mindenkit megillető alapvető szabadságjog, amelynek alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy másokkal szervezeteket, illetve közösségeket hozzon létre vagy azokhoz csatlakozzon.

(2) Az egyesülési jog alapján a természetes személyek, valamint tevékenységük célja és alapítóiuk szándéka szerint a jogi személyek, valamint ezek jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetei szervezeteket hozhatnak létre és működtethetnek.”

A közérdekű önkéntes tevékenységről szóló 2005. évi LXXXVIII. törvény

Az Országgyűlés elismerte a társadalom tagjainak szolidaritásán alapuló, az állampolgárok öntevékenységét kifejező, a személyeknek és közösségeiknek más vagy mások javára ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységét. Annak érdekében, hogy e jelentős társadalmi erőforrás a közcélok elérése érdekében is mind hatékonyabban mozgósíthatóvá váljon, az Országgyűlés a közérdekű önkéntes tevékenységről szóló törvény megalkotásával meghatározta a közérdekű önkéntes tevékenység alapvető szabályait, továbbá kedvezmények és garanciák biztosításával ösztönözni kívánja az állampolgárok és szervezeteik részvételét a társadalom előtt álló feladatok megoldásában, a közcélok elérésében.

A Gyermekek és Ifjúsági Alapról, a Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Közalapítványról, valamint az ifjúsággal összefüggő egyes állami feladatok ellátásának szervezeti rendjéről szóló 1995. évi LXIV. törvény

A gyermek- és ifjúsági korosztályok öntevékenységének támogatása, valamint az erre a célra rendelkezésre álló központi költségvetési és egyéb pénzeszközök kiegészítése érdekében született meg a jogszabály.

A Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról szóló 88/2009. (X.29.) OGY határozat

„Az Országgyűlés abból a felismerésből kiindulva, hogy az ifjúsági korosztályok nemzetünk felemelkedésének és társadalmunk megújulásának meghatározó alapját jelentik, továbbá felismerve e korosztályok társadalmi integrációjának szükségességét és támogatva a felelős társadalom kialakításában, a közösségi kapcsolatok fejlesztésében és az esélyegyenlőség megteremtésében betöltött szerepüket, valamint a népesség gazdasági aktivitásának előmozdítása és a társadalmi részvétel növelése érdekében a nemzeti értékek és az önbecsülés erősítésére” elfogadta a *Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2009-2024* című stratégiai programot, „...HOGY ÁLTALUK LEGYEN JOBB!”

A lakáscélú állami támogatásokról szóló a 12/2001. (I.31) kormányrendelet

A fiatal felnőtt életkezdésének egyik alapvető feltétele a lakhatás megoldása. Az e rendeletben foglalt feltételek alapján a központi költségvetésből állami támogatás vehető igénybe többek között lakásépítési (-vásárlási) kedvezményre, fiatalok otthonteremtési támogatására, jelzáloglevéllel finanszírozott hitelek kamattámogatására, kiegészítő kamattámogatásra.

Az egyes miniszterek, valamint a Miniszterelnökséget vezető államtitkár feladat- és hatásköréről szóló 212/2010. (VII. 1.) Korm. rendelet

A jogszabály VII. fejezete tárgyalja a Nemzeti Erőforrás Minisztérium miniszterének szakpolitikai feladatait és hatáskörét. Ez alapján a nemzeti erőforrás miniszter a Kormány családpolitikáért, az egészség-biztosításért, az egészségügyért, a gyermek- és ifjúsáspolitikáért, a gyermekek és az ifjúság védelméért, a kábítószer-megelőzésért és kábítószerügyi koordinációs feladatokért, az oktatásért, a kultúráért, a sportpolitikáért, a szociál- és nyugdíjpolitikáért, a társadalmi esélyegyenlőség előmozdításáért és a kormányzati tudománypolitikáért felelős tagja.

A NIS 2010-2011. évekre vonatkozó cselekvési tervéről szóló 1012/2010. (I.22.) Korm. határozat

A határozat a Nemzeti Ifjúsági Stratégia első két éves cselekvési tervét, a stratégiai gondolatok alapján tervezett konkrét lépéseket, felelősöket, határidőket tartalmazza.

A sportról szóló 2004. évi I. törvény

A testnevelés és a sport jelentős szerepet tölt be az ifjúság erkölcsi-fizikai nevelésében, a személyiség formálásában. Az állam feladata ezért, hogy elősegítse az állampolgárok testneveléshez és sportoláshoz fűződő joga gyakorlati megvalósulását, és támogassa a civil szervezetek keretében kifejtett, tisztességes és az esélyegyenlőség jegyében is folytatott sporttevékenységet. Az állam az ifjúság egészséges fejlődése érdekében biztosítja a közoktatás és felsőoktatás testnevelését és sportját, valamint az intézményen kívüli diáksportot. Az állam a szabadidősport és a diáksport támogatásával is előmozdítja a mozgásgazdag életmód elterjedését, a rendszeres testedzést; támogatja a versenysportot, sportolóinknak a nemzetközi sportéletben való részvételét, kiemelkedő jelentőséget tulajdonít az olimpiai és a paralimpiai eszmének. Az állam erősíti a sport egyes területein a piaci viszonyok kialakulását, a sporttal összefüggő üzleti vállalkozásokat, biztosítja a testkultúra fejlesztését szolgáló képzés feltételrendszerét.

A Sport XXI. számú Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI.27.) OGY határozat

A sportolás kiemelkedő szerepet játszik a fizikai és mentális egészség megőrzésében, az egészségtudatos magatartás kialakításában; kiváló életvezetési technikák és módszerek közvetítője, a nevelés egyik legfontosabb eszköze, mely a fiatalok kibontakozására és önmegvalósítására is lehetőséget nyújt. A Sportstratégia egyik alapvető célja, a polgárok életminőségének javításán túlmenően az ifjúság problémamegoldó képességének fejlesztése. A sport az egyetemes magyar kultúra részeként jelentős szerepet tölt be a közösségformálásban, a magyarságtudat fejlesztésében. Nemzetközi sportsikereinkkel példaképet állíthatunk az ifjúság elé. A tehetséggondozás szellemiségében folyamatosan figyelemmel kell kísérni és támogatni a kiemelkedő sportolók fejlődését, mely különböző ösztöndíjrendszereken keresztül valósítható meg.

A Gyermekek és Ifjúsági Alapprogram és a Regionális Ifjúsági Irodák működéséről szóló 2/1999. (IX. 24.) ISM rendelet

Ez a mindössze 15 szakaszból álló jogszabály fontos kérdéseket szabályoz az ifjúság területén. A rendelet kimondja, hogy a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter szakmai-fejlesztési, szolgáltatási és támogatási rendszert hoz létre, amely a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram, a Regionális Ifjúsági Tanácsok, valamint a Foglalkoztatási Hivatal Mobilitás Országos Ifjúsági Szolgálata összehangolt működésén keresztül valósítja meg a Kormány ifjúságpolitikai célkitűzéseit.

Tervezetek

Számos olyan – az ifjúsági korosztály életét, családi és közösségi kapcsolatait, társadalmi aktivitását, nevelkedését, tanulását, elérhető szolgáltatásokat érintő – szakterület van, melynek jogi szabályozása újragondolás alatt áll. A legfontosabb területek a készülő köznevelési, felsőoktatási, civil és önkormányzati törvények.

Az új önkormányzati törvény tervezete alapján a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok között megjelenik a sport és ifjúsági ügyek. A törvénytervezet szerint megfogalmazott feladatokat az egyes ágazati törvények szabályozzák (majd) részletesen. Az ifjúsági feladathoz jelenleg nem tartozik olyan ágazati törvény, amely részletesen meghatározza az ifjúságügy helyi és központi feladatait és szabályozza az ifjúsági közfeladatok ellátását szolgáló intézményrendszer működési feltételrendszerének jogi és igazgatási alapjait, és megteremti az ifjúsági koordináció rendszerét. A jogszabály megalkotása kívánatos lenne.

A Nemzeti Ifjúsági Stratégia, valamint a jelen stratégiai program számos olyan, az ifjúsági korosztályt érintő területet tár fel, amely rendezése jogszabályalkotást igényel. Az ifjúságügy interdiszciplináris és horizontális jellege miatt át kell tekinteni és összehangolni minden ágazati terület jogi szabályozását az ifjúságügy szempontjából. Ebbe a folyamatba be kell vonni a korosztály képviselőit is, mint saját ügyeik érintettjeit és szakértőit. Ezzel megvalósulhat egy olyan komplex és áttekinthető, az érintettek bevonásával kialakuló jogszabályrendszer, amely az ifjúsági korosztályt érintő változásokra dinamikusan és rendszerszerűen reagál.

II. SZAMU MELLEKLET

NAGYMINTÁS IFJÚSÁGKUTATÁSOK

Ifjúság 2000, 2004, 2008 gyorsjelentések

8000 fős országos reprezentatív mintán a 15-29 éves korosztályokat felmérő kutatás. Megjelent gyorsjelentés angol és magyar nyelven, illetve tanulmánykötet. 2008-ban a kutatás kvalitatív szakasszal bővült. A 2004-es és 2008-as felmérések lehetőséget adtak a korábbi felmérésekkel való összehasonlításra, időbeli trendek elemzésére. Ezen kutatások alapján regionális ifjúsági helyzetelemzések készültek, illetve alapjául szolgáltak az ifjúságpolitikai koncepciót megalapozó kutatásoknak. A Jelentéseket a Nemzeti Ifjúságkutató Intézet (2001, 2005), később Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet (2009) adta ki Budapesten.

KSH Munkaerő-felmérések

A Központi Statisztikai Hivatal által végzett Munkaerő-felmérések 2-4 évente úgynevezett ifjúsági modulal is kiegészülnek. A fiatalok munkaerő-piaci helyzetét, elhelyezkedési esélyeit a magyar statisztika kiemelt vizsgálati területnek tekinti. Az alapfelvétel a fő demográfiai sajátosságok, illetve a munkaerőpiac jellemzése, változásainak nyomon követése szempontjából releváns információk begyűjtését teszi lehetővé. A kiegészítő felvételek elsődleges célja pedig annak rögzítése, hogy a korábbi felvétel(ek)hez képest mennyiben, milyen módon változtak az ifjúsági korosztályok iskoláztatását, elhelyezkedését, karrierjét, önállósodását és boldogulási esélyeit befolyásoló tényezők, továbbá, hogy ezek a hatások hogyan tükröződnek a fiatalok életmódjában, munkaerő-piaci jellemzőiben.

Arctalan(?) nemzedék – tanulmánykötet

Az Arctalan(?) nemzedék c. tanulmánykötet 2000-2010 között lebonyolított nagymintás ifjúságkutatások mélyebb elemzését tartalmazza a téma legavatottabb szakembereinek írásai révén.

Mozaik 2001

A kutatás célja a határon túli fiatalok felmérése, összehasonlító adatok nyerése az egyes régiókról, módszertani, szakmai együttműködés kialakítása révén további kutatások megalapozása. A kutatás magyar és többségi nemzetbeli minták segítségével, Szlovákia, Ukrajna, Románia, Szerbia területén zajlott. Tanulmánya 2002-ben jelent meg a Mozaik 2001. Gyorsjelentés. Összegzés címmel.

Mozaik2011

A Mozaik2011, azaz a magyar fiatalok a Kárpát-medencében című kutatás célja, hogy átfogó képet és friss eredményeket adjon a határon túli magyar fiatalok anyagi és kulturális erőforrásairól, életmódjáról és értékrendszeréről, szociodemográfiai változásairól.

A kutatás kvalitatív fázisának előkészületei (szerződés kötések, egyeztetések a partnerekkel) április hónapban lezárultak, június 19-én befejeződtek a fókuszcsoporthoz:

A felvételek hanganyaga leírásra került, feldolgozásuk folyamatban van.

Jelentés 2001-2006

A Kormány 106/1995. (XI. 1.) OGY. határozat 1. pontjában foglalt kötelezettsége, hogy elkészítse jelentését a gyermekek és az ifjúság helyzetéről, életkörülményeik alakulásáról és az ezzel összefüggésben az adott évben megtett kormányzati intézkedésekről. A Jelentés célja, hogy áttekintést adjon a gyermekek és fiatalok helyzetéről, s számba vegye az említett korosztály életviszonyait, és azokat tárgyyszerűen, statisztikai adatok felhasználásával mutassa be. A tanulmányokat Jelentés2001, 2002, 2003, 2004, 2005, 2006 címmel adta ki a minisztérium a kutatásokat követő években.

Ifjúságpolitikai koncepciót megalapozó kutatások

A megyék illetve nagyvárosok ifjúságpolitikai koncepcióinak kidolgozásához szükséges fókuszcsoporthoz és kérdőíves adatfelvétellel megvalósuló kutatások.

Nemzeti Ifjúsági Stratégiához kapcsolódó kutatások

A Nemzeti Ifjúsági Stratégia (NIS) készítése során szükség volt a Stratégia alapjául szolgáló helyzetkép összeállítására, valamint egy kérdőív elkészítésére, amelynek célja az volt, hogy egy minél több információt nyújtó adatbázis jöjjön létre. Az adatbázis jelenleg tartalmazza a választ beküldő, intézkedésekért felelős minisztériumi munkatársak adatait, elérhetőségeit, és az intézkedésekre vonatkozó számos lényeges információt, a rendelkezésre álló indikátorokat.

Átfogó szervezetkutatás

A NIS által előírt szervezetkutatás keretében átfogó online kérdőíves kutatás került megvalósításra, az ifjúsági szervezetek azonosítása, tevékenységük felmérése, működésük megismerése. A felmérés hosszú távon az ifjúsági szervezetek szélesebb körben való megismertetését szolgálja. A kutatás kvantitatív szakaszában online kérdőív segítségével kérdeztük le az ifjúsági szervezeteket.

NIS indikátorok

A Nemzeti Ifjúsági Stratégia I. Cselekvési Terv (2010-2011) akcióinak eredményességét mérő indikátorok összegyűjtése, illetve előállítása, koherens rendszer kidolgozása és az adatok nyilvánosságra hozása.

Strukturált Ifjúsági Párbeszéd

2010 novemberében elkezdődött az EU strukturált ifjúsági párbeszéd kör magyar elnökséghez kapcsolódó szakaszának lefolytatása. A kutatássorozat folyamán a fiatalok saját élethelyzetükről és egzisztenciális nehézségeikről számoltak be, valamint elmondták véleményüket arról, hogy mindezek megoldásában az állam, az Unió és saját maguk mit tehetnének.

Fesztivál-kutatások

Kvalitatív, mélyinterjú adatfelvétel a részvétel, valamint az ifjúsági szolgáltatások témakörében a fesztiválok (Sziget, EFOTT, stb.) amely a nagymintás ifjúságkutatások előkészítésére szolgálnak.

Ifjúsági Házak

Több lépcsőből álló komplex vizsgálat a gyermek- és ifjúsági házak definiálásához, valamint az intézményi struktúra jelenlegi legfontosabb mutatóinak bemutatásához.

Roma ifjúsági szervezetek vizsgálat

A kutatásnak célja a roma ifjúsági szervezeteket, alapvető jellemzőik szerint egy adatbázisba rendezése, illetve a szervezetszociológiai–pszichológiai kiindulópontból a szervezetek működésének, szervezeti kultúrájuknak és szervezeti kapcsolataiknak a bemutatása.

Fehér könyv folyamat

Európai Bizottság Oktatásügyi és Kulturális Főigazgatóságának felkérésére az Unió elmúlt ifjúságpolitikai ciklusának értékelése, illetve a fiatalok jobb megismerése elnevezésű közösségi cél megvalósításáról egy „országbeszámoló” készítése.

**ÚJ NEMZEDÉK
JÖVŐJÉÉRT
PROGRAM**

